

Ἑρῶ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2010 / ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ-ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΕΙΩΝ ΜΑΣ / ΤΕΥΧΟΣ 2 / ΤΙΜΗ: 4 ΕΥΡΩ

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ ΓΡΑΦΟΥΝ

Κωνσταντίνος Χολέβας

ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗΣ

Άρχιμ. Χρίστος Κυριαζόπουλος

Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΣΤΗ Β'ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Νίκος Χειλαδάκης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΓΝΑΥΡΑΣ

Άννα-Μαρία Λαζαρίδου

Η ΦΙΛΙΑ

Κωστίδης Άβραάμ

ΧΑΜΕΝΕΣ ΜΟΝΑΣΤΙΚΕΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

π. Αναστάσιος Παρούτογλου

Η ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

Φάνης Μαλκίδης

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Τασούλα Καμπουρίδου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Μπούγιας Στέργιος

Η ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

«ΕΝΩΜΕΝΗ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ»
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΝΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ
-ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΜΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Παπαδόπουλος Θεόφιλος, Πρόεδρος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Βαλκάνος Γεώργιος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Γαλανόπουλος Χρήστος
Θανάσουλας Δήμος
Λουμάκος Παναγιώτης
Μπόκας Γεώργιος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ

Παπαδόπουλος Θεόφιλος
Βαλκάνος Γεώργιος

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Βιλλιώτης Γεώργιος
Τζίκα Δήμητρα

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Βεζυργενίδης Χαράλαμπος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Γαλανόπουλος Χρήστος
Λουμάκος Παναγιώτης

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Έσωτερικού: 20 Ευρώ, Έξωτερικού: 40 Ευρώ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

Eurobank
IBAN: GR4002603220000140200352972,
BIC: EFGGBGRAA

ΓΡΑΦΕΙΑ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ:

Μοναστηρίου 225, Μενεμένη, ΤΚ 54628
Τηλ.: 2310 552207, τηλεομ.: 2310 552209

Διαδίκτυο: www.enromiosini.gr

Ηλεκτρ. ταχυδρομείο:

contact@enromiosini.gr

Οι συγγραφείς των άρθρων φέρουν τήν
ευθύνη για τις απόψεις τους.

ISSN: 1792-2828

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Παρουσιάζοντας τό προηγούμενο πρώτο τεύχος της ΕΡΩ, είχαμε ζητήσει τή συμμετοχή σας αλλά και τις υποδείξεις και παρατηρήσεις σας. Ή ανταπόκρισή σας ήταν μεγάλη και ουσιαστική και σας ευχαριστούμε πολύ γιά αυτό.

Μέλημά μας είναι νά φανοῦμε ἀντάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης ὅλων ὅσων μᾶς βοήθησαν στήν κυκλοφορία αὐτοῦ τοῦ περιοδικοῦ καί ἰδίως ὅσων ἔσπευσαν ἀπό τό πρώτο κιόλας τεύχος νά γίνουν συνδρομητές του.

Στό ἐξώφυλλο τοῦ δευτέρου τεύχους τῆς ΕΡΩ συνυπάρχουν τέσσερις μεγάλοι Ἕλληνες. Ἄν καί πρόκειται γιά ἀνθρώπους πού ἔζησαν σέ διαφορετικές ἐποχές καί σέ τόσο διαφορετικές συνθήκες, ὥστόσο τό νά ἀπεικονίζονται πλάι-πλάι φαίνεται τόσο φυσικό καί αὐτονόητο. Τί κοινό ὅμως μπορεῖ νά ἔχει ἕνας εἰδωλολάτρης βασιλιάς μέ ἕναν πένητα καλόγερο; Ἕνας ἀγράμματος ἐπαναστάτης μέ ἕναν αὐτοκράτορα; Ἡ ὁ ἔνδοξος ἱδρυτής ἐνός βασιλείου πού ὁμοίό του δέν ἔχει γνωρίσει ἡ Γῆ μέ τόν τραγικό ὑπερασπιστή μιᾶς καταδικασμένης Πόλης;

Αὐτό πού τοὺς ἐνώνει, τό κοινό σημεῖο ἀναφοράς τους εἶναι ὅτι εἶχαν τίς ἴδιες Ἀξίες. Πρόκειται γιά Ἀξίες διαχρονικές, ζωοποιές πού μᾶς διαφύλαξαν «ἕως νῦν ἐλευθέρους».

Ἡ Ἐνωμένη Ρωμηοσύνη ἔχει τίς Ἀξίες αὐτές ὡς ἀντικείμενο μελέτης, προβολῆς καί διάσωσης καί εἶναι κοινή πίστη ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου ὅτι ἡ διατήρηση καί ἐνδυνάμωσή τους εἶναι τό ἀντίδοτο στά συλλογικά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζουμε, ὅπως ἐξάλλου ὅλα αὐτά τά χρόνια οἱ Ἀξίες αὐτές ἦταν πού ἀποτελοῦσαν τό συνεκτικό δεσμό στίς σχεδόν πάντοτε ἀσθενεῖς κρατικές δομές τῆς χώρας μας. Ὅσο λοιπόν υπάρχουν οἱ Ἀξίες τοῦ Γένους μας, ὑπάρχει καί ἡ ἐλπίδα - ἡ μάλλον καλύτερα ἡ βεβαιότητα - ἀπέναντι σέ ὅλα τά προβλήματα καί τίς δυστυχίες πού ἐπέρχονται ἡ ἐπαπειλῶνται.

Στίς δύσκολες μέρες πού διανύουμε ἄς θυμηθοῦμε, κλείνοντας τό σημεῖωμά μας, τά λόγια ἐνός ἀπό τοὺς Μεγάλους τοῦ Γένους μας, τοῦ Στρατιγοῦ Μακρυγιάννη:

«Ἐκεῖ ὅπου ἔγκιαναι τίς θέσεις εἰς τοὺς Μύλους ἦρθε ὁ Ντερνὺς νά μέ ἰδῇ. Μοῦ λέγει: -Τί κάνεις αὐτοῦ; Αὐτὲς οἱ θέσεις εἶναι ἀδύνατες, τί πόλεμο θά κάμετε μέ τόν Μπραῖμη αὐτοῦ; Τοῦ λέγω: -Εἶναι ἀδύνατες οἱ θέσεις κι ἐμεῖς, ὅμως εἶναι δυνατὸς ὁ Θεὸς ὅπου μᾶς προστατεύει, καί θά δειξωμεν τήν τύχη μας σ' αὐτές τίς θέσεις τίς ἀδύνατες. Κι ἂν εἴμαστε ὀλίγοι εἰς τό πλῆθος τοῦ Μπραῖμη, παρηγοριάμαστε μ' ἕναν τρόπον ὅτι ἡ τύχη μᾶς ἔχει τοὺς Ἕλληνες πάντοτε ὀλίγους. Ὅτι ἀρχὴ καί τέλος, παλαιόθεν καί ὥς τώρα, ὅλα τά θεριά πολεμοῦν νά μᾶς φάνε καί δέν μποροῦνε, τρώνε ἀπὸ μᾶς καί μένει καί μαγιά. Καί οἱ ὀλίγοι ἀποφασίζουν νά πεθάνουν, κι ὅταν κάνουν αὐτεῖναι τήν ἀπόφασιν, λίγες φορές χάνουν καί πολλές κερδαίνουν. Ἡ θέσις ὅπου εἴμαστε σήμερα ἐδῶ εἶναι τοιοῦτη, καί θά ἰδοῦμεν τήν τύχη μας οἱ ἀδύνατοι μέ τοὺς δυνατοῦς.»

Ἀπὸ τῆ Σύνταξη

Κωνσταντίνου Χαλέβα

ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗΣ

Νικηφόρος Φωκάς και Άγιος Αθανάσιος, ο Άθωνίτης... παράδειγμα συνεργασίας με λαμπρά αποτελέσματα.
Σελ. 13

Άννα-Μαρ. Λαζαρίδου

Η ΦΙΛΙΑ

Εύκολα τη βρίσκεις, όταν πρόκειται για σταυρόλεξο, πόσο εύκολο είναι όμως όλο αυτό εκεί έξω...στον «άληθινό κόσμο»;
Σελ. 28

π. Χρ. Κυριαζόπουλος

Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

Δέν είναι λίγα τα έλληνόπουλα που αντιμετωπίζουν τεράστιο πρόβλημα στη νεοελληνική γλώσσα..
Σελ. 31

Νίκου Χειλαδάκη

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΓΝΑΥΡΑΣ

Τό πρώτο πανεπιστήμιο σέ όλόκληρη τήν Εύρώπη ήταν τό πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης.
Σελ. 53

π. Άν. Παρούτογλου

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

Ή μεγάλη Καππαδοκία είναι ή κοιτίδα του Χριστιανισμού μέ τούς μεγάλους Πατέρες της Εκκλησίας μας.
Σελ. 57

ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΤΡΙΜΗΝΟΥ

ΟΡΘΟΔΟΞΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- σ. 3 «Ότι όφείλουμε νά αγαπάμε τόν Θεό...»
Άγίου Νικοδήμου του Άγιορείτου
- σ. 7 Άπό τί σοφία της Π. Διαθήκης
- σ. 8 Περί Έρωσύνης, Άγίου Συμεών
Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης
- σ. 11 Πνευματική έπικοινωνία μεταξύ Γερόντων
Έρωμονάχου Ίακώβου
- σ. 13 Μορφές της Ρωμηοσύνης
Κωνσταντίνου Χολέβα, πολιτ. έπιστήμονος
- σ. 17 Ταξίδι στις χαμένες μοναστικές πολιτείες
Κωστήδη Άβραάμ, ξεναγού

- σ. 50 Άγία Σοφία, Γκιόκσέλ Γκιουλένσοϊ,
Τούρκου σκηνοθέτη
- σ. 53 Πανεπιστήμιο Μαγναύρας, Νικ. Χειλαδάκη,
τουρκολόγου-δημοσιογράφου-συγγραφέως
- σ. 57 Ή Καππαδοκία, π. Άναστ. Παρούτογλου,
πρωτοπρεσβύτερου
- σ. 62 Ό κυπριακός Έλληνισμός, Φάνη Μαλκίδη,
Δρ. Κοινωνικών Έπιστημών
- σ. 66 Δημήτριος Μακρής, Ήρωας ύψηλου ήθους
- σ. 68 Ίστορικό έπετειολόγιο:
Άπρίλιος-Μάιος-Ίούνιος

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΝΕΟΤΗΤΑ

- σ. 23 Ή άνατροφή και άγωγή των παιδιών
Μπούγια Στέργιου, θεολόγου
- σ. 28 Ή φίλια, Άννας-Μαρίας Λαζαρίδου

ΓΛΩΣΣΑ - ΙΣΤΟΡΙΑ - ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΤΕΧΝΗ

- σ. 31 Ή γλωσσική έκπαίδευση σήμερα, Άρχιμ.
Χρίστου Κυριαζόπουλου, πρ. Σχολικού
Συμβούλου Β΄/θμιας Έκπαίδευσης
- σ. 38 Ήλιος ό πρώτος, Γεωργ. Ί. Βιλλιώτη,
φιλόλογου-θεολόγου
- σ. 41 Κωνσταντινούπολη, Τασ. Καμπουρίδου,
φιλόλογου

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ

- σ. 81 Παρουσίαση: Κέντρο Μικρασιατικών
Σπουδών
- σ. 85 Μία άαση πνευματικότητας στις Η.Π.Α.,
Ίωάννα Βασιλίου - Burch
- σ. 87 Μήνυμα από Όρθόδοξη Γαλλίδα,
Danielle Bonny
- σ. 88 Σχολείο στις Φυλακές Νέων της Αύλωνα,
Ναυσικάς Καραγιαννίδου
- σ. 91 Έλληνική γλώσσα στην Αύστραλία
Σ.Α.Ε. Ωκεανίας & Άπω Άνατολής
- σ. 92 Οί Άρχοντες της Ρωσίας
Παναγιώτη Τελεβάντου

«Από τό κακό πού ἐπικρατεῖ σήμερα, θά βγῇ μεγάλο καλό. Βλέπω μιά ἐλιά. Τό ἓνα κλωνάρι της ἔχει ξεραθῇ, τό ἄλλο τό τρώγει ἡ κάμπια καί θά ξεραθῇ κι αὐτό. Ἀλλά πετιέται ἓνα ἄλλο βλαστάρι ἀπό κάτω πού ἔχει πολύ θυμό (δύναμη) καί ἀναπτύσσεται γρήγορα».

(Γέροντας Παῖσιος)

ΟΡΘΟΔΟΞΑ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου

«Ὅτι ὀφείλουμε νά ἀγαπᾶμε τόν
Θεό, διότι αὐτός καθ' ἑαυτόν
εἶναι ἄξιος κάθε ἀγάπης»

Η κυριότερη αἰτία πού σέ παρα-
κινεῖ νά ἀγαπᾶς τόν Θεό πε-
ρισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο καλό
εἶναι ὅτι αὐτός εἶναι ἄξιος κά-
θε ἀγάπης. Καί ἂν ὑποθέσουμε ὅτι ὁ Θεός
δέν ζητοῦσε ἀπό σένα ὡς ἐντολή αὐτήν
τήν ἀγάπη μέ τόση σφοδρότητα, ἐσύ θά
ἔπρεπε νά τήν προσφέρεις σέ αὐτόν, κα-
θώς τό ἀπαιτοῦν ὅλοι οἱ νόμοι τοῦ χρέους
σου, διότι κάθε βαθμός ἀγάπης ἀντικείμενο
ἔχει τό ἀγαθόν. Ἐπ' αὐτοῦ ὁμοφρονοῦν ὁ
Ἀριστοτέλης καί ὅλοι οἱ ἠθικοί φιλόσοφοι:
«ἀγαθόν ἐστὶ, οὐ πάντα ἐφίεται» (καλό εἶναι
αὐτό πού τό ἐπιθυμοῦν ὅλοι).

Ἐπειδὴ δέ ὁ Θεός εἶναι ἄπειρο ἀγαθό, λοι-
πὸν ὅλες οἱ καρδιές ὀφείλουν νά ἀγαποῦν
τόν Θεό μέ ἄπειρη ἀγάπη.

Θέλεις νά τό καταλάβης καλύτερα; Πές
μου, τί ἔχεις κατά νοῦ, ὅταν ἀκοῦς τό ὄνομα
Θεός;

Σκέψου μέ τόν λογισμό σου ὅτι αὐτός
ὁ Θεός εἶναι σάν ἓνα πλήρωμα ὅλων τῶν
προνομίων, ὅλων τῶν τελειοτήτων, ὅλων
τῶν προτερημάτων καί ὅλων τῶν ἀγαθῶν
πού μπορεῖς νά συλλογισθῇς, δηλαδή ὠραι-
ότητας, σοφίας, δυνάμεως, ἀγιότητας, με-
γαλειότητας, ἀγαθότητας, ἀπειρίας, ζωῆς,
εἰρήνης, ἀληθείας, βασιλείας, δικαιοσύνης,
σωτηρίας. Πρέπει ὥστόσο νά ξέρης, μέ ὅλα
αὐτά τά μεγάλα καί ὑψηλά πού σκέφτηκες,
δέν ἔκανες τίποτε, οὔτε φυσικά βρῆκες τήν
ἀλήθεια, διότι αὐτά δέν εἶναι Θεός, οὔτε ὁ
Θεός εἶναι αὐτά. Ἀλλά αὐτά μέν εἶναι περὶ

τόν Θεό, ὁ δὲ Θεός εἶναι ἓνα ὃν ἀπείρως ἀνώτερο ὅλων αὐτῶν. Γι' αὐτό καί ὁ Θεοφόρος Μάξιμος λέγει, «πάντων τῶν ὄντων καί μετεχόντων (ἤτοι τῶν κτισμάτων) καί μεθεκτῶν (ἤτοι τῶν ἀκτίστων τοῦ Θεοῦ καί φυσικῶν δυνάμεων καί ἐνεργειῶν, τῶν ὁποίων τὰ κτίσματα μετέχουν) ἀπειράκις ἀπείρως ὑπερεξίρηται ὁ Θεός (κατὰ τὴν οὐσίαν καί τῇ φύσιν δηλαδή) (κεφ. μθ' τῆς α' ἑκατοντάδος τῶν θεολογικῶν).

Λοιπόν, ξανασκέψου καί ἀναλογίσου ἅπειρες φορές ὅλο αὐτό τὸ ἄθροισμα τῶν τελειοτήτων καί προσπάθησε παρομοίως νά τὸ στοχάζεσαι μέ αὐτόν τόν τρόπο σέ ὅλη τὴν αἰωνιότητα, καί

ὡς διαφορετικό ἀπὸ ἐκεῖνον πού ἐμεῖς μπορούμε νά καταλάβουμε. Τίς ἔχει χωρίς τέλος, διότι εἶναι ἀπείρος, διότι εἶναι καθαρὴ ἐνέργεια· τίς ἔχει χωρίς νά τίς λαμβάνει ἀπὸ κάποιον ἄλλο, διότι εἶναι ἀνεξάρτητος· τίς ἔχει χωρίς ἔλλειψη, διότι εἶναι τὸ πλήρωμα κάθε ἀγαθοῦ· τίς ἔχει ὅλες μαζί, διότι εἶναι ἀμετάβλητος· τίς ἔχει χωρίς φόβο νά τίς στερηθῇ, διότι εἶναι σέ αὐτόν οὐσιώδεις. Καί γιὰ νά τὸ πῶ μέ συντομία: τίς ἔχει ἀπείρως, ὑπερτελῶς, ὑπεραιωνίως, ὑπεραγνώστως. Γι' αὐτό καί ὁ ἐξοχώτατος Θεολόγος, ὁ Ἱερόθεος, ὁ διδάσκαλος Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου εἶπε στίς Θεολογικές στοιχειώσεις, ὅτι «ὁ Θεός ὑπερφυῶς ἔχει τὸ ὑπερφυές καί

Ὁ Θεός εἶναι ἓνα ὃν ἐντελῶς διαφορετικό ἀπὸ ἐκεῖνο πού ἐμεῖς μπορούμε νά καταλάβουμε. Ὁ Θεός εἶναι μία ἄβυσσος ἀγαθότητας, ὠραιότητας, σοφίας, μεγαλειότητας καί δυνάμεως, ἀπείρως ἀνώτερος ἀπὸ ἐκεῖνη τὴ γνώση πού ἐμεῖς ἔχουμε στὸν νοῦ μας, ὅταν προφέρουμε αὐτές τίς λέξεις, ἐπειδὴ αὐτός ἔχει ὅλες αὐτές τίς τελειότητες ...

ὑστερα ἀπὸ πολλούς καί ἀναριθμήτους αἰῶνες, θά συνειδητοποιήσης ὅτι ἀπέχεις τόσο πολὺ ἀπὸ τὸ νά καταλάβεις τὸν Θεό σου, ὅσον ἦσουν μακρὰν τὴν πρώτη ἡμέρα, πού ἄρχισες νά ἐπιχειρῆς αὐτὴν τὴν ὑπόθεση.

Ὁ Θεός εἶναι ἓνα ὃν ἐντελῶς διαφορετικό ἀπὸ ἐκεῖνο πού ἐμεῖς μπορούμε νά καταλάβουμε. Ὁ Θεός εἶναι μία ἄβυσσος ἀγαθότητας, ὠραιότητας, σοφίας, μεγαλειότητας καί δυνάμεως, ἀπείρως ἀνώτερος ἀπὸ ἐκεῖνην τὴ γνώση πού ἐμεῖς ἔχουμε στὸν νοῦ μας, ὅταν προφέρουμε αὐτές τίς λέξεις, ἐπειδὴ αὐτός ἔχει ὅλες αὐτές τίς τελειότητες, ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπο, τελεί-

ὑπερουσίως τὸ ὑπερούσιον» (κεφ. β' περὶ θεῶν ὀνομάτων).

Λοιπόν, ἓνας Δεσπότης τόσον ἐράσμιος, πού μόνον νά θεωρηθῇ πρόσωπο πρὸς πρόσωπο (δηλ. νά διη κανεῖς τὸ πρόσωπό Του) ἀρκεῖ γιὰ νά καταβυθίσῃ σέ ἓνα πέλαγος χαρᾶς αἰωνίως ὅλους τοὺς μακαρίους καί ὅπου, ἐάν θεωρηθῇ κατὰ τρόπο ἀκάλυπτο στὸν Ἄδην, ἐπαρκεῖ νά τὸν μεταβάλῃ ὅλον σέ ἓνα Παράδεισο, -αὐτός λέγω- ὁ τόσος καί τόσος δέν φθάνει καί σένα νά σέ μεταστρέψῃ στὴν ἀγάπη Του, δέν εἶναι ἄξιος γιὰ νά Τὸν ἀγαπήσῃς καί νά γεμίσης ἀπὸ τὴ χαρά Του;

Ὡ παράδοξο ἄκουσμα! Ἐγὼ βλέπω

πώς μιά μονάχα σταγόνα καλοῦν νά σοῦ δώσουν τά κτίσματα καί ἀμέσως κερδίζουν τήν καρδιά σου καί τήν ἔλκουν, ὅπως ὁ μαγνήτης ἔλκει τόν σίδηρο στό νά τά ἀγαπᾶ, καί ἕνας ἄπειρος ὠκεανός τῶν καλῶν, νά μὴ μπορῇ νά κερδίσει τήν καρδιά σου; Καί ἂν ἐσύ εἶχες ἐκ φύσεως μιά ἄπειρη ἀγάπη στήν καρδιά

σου, ἔπρεπε νά τή χρωστᾷς ὁλόκληρη ὡς φόρο σέ ἐκείνη τήν ἄπειρη τοῦ Θεοῦ μεγαλειότητα, καί τώρα πού ἡ ἀγάπη σου εἶναι τόσο ἐλλιπής καί τόσο περιορισμένη, πάλι νά μὴ θέλῃς νά τή δώσης ὁλόκληρη στόν Θεό, ἀλλά μόλις καί μετά βίας νά τοῦ δίνῃς ἕνα ἐλάχιστο μέρος;

Καί τί μεγάλο πρᾶγμα σοῦ ζητεῖ ὁ Θεός, ἀδελφέ, ζητώντας σου νά τόν βάλεις στόν πρῶτο τόπο τῆς καρδιάς σου καί νά προτιμᾷς τή φιλία Του περισσότερο ἀπό κάθε κτιστό ἀγαθό;

Συλλογίσου λοιπόν τί λογῆς κατα-

σχύνῃ πρόκειται νά λάβῃς, ταλαίπωρε, ἂν δέν δώσης στόν Θεό οὔτε κἄν αὐτό τό λίγο. Ὅλα τά κτίσματα σέ ὑπηρετοῦν καί σέ ἀγαποῦν μέ αὐτήν τήν προϋπόθεση, νά ἀγαπᾷς καί σύ τόν δικό τους καί δικό σου ποιητή καί Δεσπότη, καθὼς εἶπε ὁ μακάριος Αὐγουστίνος: «τά μέν ἔξωθεν διὰ τό σῶμα ἐδημιούργησες, αὐτό δέ τό σῶμα διὰ τήν ψυχὴν, τήν δέ ψυχὴν διὰ σέ, διὰ νά ἀσχολεῖται μόνο μέ σέ, μόνο ἐσέ νά ἀγαπᾶ» (εὐχ. 1 ἢ κα').

Συνεπῶς, ὅταν ἐσύ ἀντί νά τόν ἀγαπᾷς, τόν βλάπτεις, γίνεσαι ἄξιος νά ξεσηκωθοῦν ἐναντίον σου ὅλα τά κτίσματα καί νά σέ ἀφανίσουν, διότι δέν ὑποφέρουν αὐτά, ἔμψυχα, ἄψυχα, αἰσθητά, ἀναίσθητα, ἄλογα, νά ἀγαποῦν τόσο τόν ποιητή τους, κάθε ἕνα κατά τή φυσική του δύναμη καί ἐπιτηδειότητα (γί' αὐτό καί παντοκρατορικό ὀνόμασε τόν θεῖο ἔρωτα, τό πετεινό τοῦ οὐρανοῦ, ὁ θεῖος Διονύσιος, ἐπειδὴ κρατεῖ καί συνέχει τά πάντα). Ἐσύ δέ ὁ λογικός ἄνθρωπος νά μὴν τόν ἀγαπᾷς μέ ὅλη σου τή θέληση;

Λοιπόν, νά ντραπῇς, νά ντραπῇς γιὰ τή ζωὴ πού ξόδευσες τόσο κακῶς ἕως τώρα. Ἀποφάσισε νά διορθώσης ὅλες σου τίς ἀταξίες καί νά ἀγαπήσης ὁλόψυχα καί μέ ὅλη σου τήν καρδιά τόν Θεό καί εἶμαι βέβαιος ὅτι, ἀφοῦ μιά φορά δοκιμάσης πόσο γλυκεῖα εἶναι ἡ θεϊκὴ ἀγάπη, θά κλαύσης γιὰ τόν περασμένο καιρό τῆς ζωῆς σου, κατὰ τόν ὅποιον δέν ἀγάπησες τόν Θεό, καθὼς εἶχες χρέος. Νά πῆς μαζί μέ τόν ἱερό Αὐγουστίνου «ἀργά σέ ἀγάπησα, κάλλος οὕτως ἀρχαῖον, ἀργά σέ ἠγάπησα, ἀλλοίμονον γιὰ τόν χρόνον ἐκείνον, πού δέν σέ ἀγαποῦσα» (εὐχ. λ').

Καί ἐπειδή ὁ Κύριος ἦλθε ἀπό τόν οὐρανό γιά νά ανάψει στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων αὐτό τό οὐράνιο πῦρ τῆς θείας ἀγάπης, παρακάλεσέ Τον νά τό ανάψει τώρα καί στήν καρδιά σου καί νά σοῦ δώση χάρη νά μὴ σβήσῃ ποτέ στούς ἀτελείωτους αἰῶνες: «πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τήν γῆν καί τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθῃ;» (Λουκ. 1β' 49).

Προπάντων δέ, παρακάλεσέ Τον νά φωτίσῃ τόν νοῦ σου γιά νά Τόν γνωρίσῃς πρῶτα καί ἔπειτα νά Τόν ἀγαπήσῃς, διότι ἡ αἰτία πού δέν ἀγαπᾷς

τόν Θεό εἶναι, διότι δέν Τόν γνωρίζεις, καθώς λέγει ὁ θεῖος καί μανικός ἐραστής τοῦ Θεοῦ Αὐγουστίνος, «φῶς αἰώνιον, φώτισε τήν ψυχὴν μου, νά σέ νοεῖ καί γινώσκει καί ἀγαπᾷ, διὰ τοῦτο γάρ Κύριε σέ οὐκ ἀγαπᾷ, διότι δέν σέ γινώσκει, ἢ διὰ τοῦτο δέν σέ γινώσκει, διότι δέν σέ νοεῖ καί διὰ τοῦτο δέν σέ νοεῖ, διότι δέν καταλαμβάνει τό φῶς σου» (εὐχ. ἐρωτικ. Α').

(Πνευματικά Γυμνάσματα Μελέτη ΙΖ', β')

ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΦΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

«Από τῶν ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι καί ἀπό τῶν φίλων σου πρόσεχε». Ἀπόφευγε τοὺς ἐχθροὺς σου καί πρόσεχε τοὺς φίλους σου. (Σοφία Σειράχ ΣΤ', 13)

«Μὴ δῶς τόπον ἀνθρώπῳ καταρᾶσθαι σε». Μὴ δίνεις ἀφορμὴ σέ κάποιον νά σε καταρασθεῖ. (Σοφία Σειράχ Δ', 5)

«Οἱ εἰρηνεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί, οἱ δέ σύμβουλοί σου εἰς ἀπό χιλίων». Νά εἶσαι εἰρηνικός μέ ὅλους, ἀλλά νά συμβουλευέσαι ἕναν στούς χίλιους. (Σοφία Σειράχ ΣΤ', 6)

«Εἰ κτᾶσαι φίλον ἐν πειρασμῷ κτήσαι αὐτόν». Ἄν θέλεις νά ἀποκτήσεις φίλο, δοκίμασέ τον πρῶτα στίς δυσκολίες. (Σοφία Σειράχ ΣΤ', 7)

«Παντί ἀνθρώπῳ μὴ ἐκφαине σὴν καρδίαν». Νά μὴν ἀνοίγεις τὴν καρδιά σου σέ κάθε ἄνθρωπο. (Σοφία Σειράχ Η', 19)

«Ὃς φυλάσσει τό στόμα αὐτοῦ καί τὴν γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ». Ὅποιος φυλάει τό στόμα καί τὴ γλῶσσα του φυλάει τὴν ψυχὴ του ἀπὸ θλίψεως. (Παροιμίαι Σολομώντος ΚΑ', 23)

«Πολλάκις γίνεται διαβολὴ καί μὴ παντί λόγῳ πιστεύει». Μὴν πιστεύεις κάθε λόγο, γιατί πολλές φορές λέγονται συκοφαντίες. (Σοφία Σειράχ ΙΘ', 15)

«Δί' ὧν τις ἁμαρτάνει, διὰ τούτων κολλάζεται». Ἀπὸ τίς αἰτίες πού ἁμαρτάνει κάποιος, ἀπὸ αὐτές καί ὑποφέρει (τιμωρεῖται). (Σοφία Σολομώντος ΙΑ', 16)

«Δόξα καί ἀτιμία ἐν λαλίᾳ, καί γλῶσσα ἀνθρώπου πτώσις αὐτοῦ». Ἀπὸ τὰ λόγια ἔρχεται στὸν ἄνθρωπο εἴτε ἡ δόξα εἴτε ἡ ἀτιμία καί ἀπὸ τὴ γλῶσσα του οἱ πτώσεις. (Σοφία Σειράχ Ε', 13)

«Κρείσσων λόγος ἢ δόσις». Ἕνας καλὸς λόγος ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ ἕνα δῶρο. (Σοφία Σειράχ ΙΗ', 16)

ΛΟΓΟΣ (ΚΑΤ' ΕΠΙΤΟΜΗΝ) ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ

Ιδού λοιπόν ἀξιώθηκες, ἀδελφέ, νά γίνεις διάκονος τοῦ Χριστοῦ καί κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου, λειτουργός, βοηθός καί θεατῆς τῶν Μυστηρίων. Δέν ἐμποδίζεσαι τώρα πλέον ἀπό κάποια παραπετάσματα, ἀλλά βλέπεις ἀνεμπόδιστα καί ἀμέσως τό θεῖο Φῶς. Εἶσαι ὡς ἄλλος Χερουβεὶμ καί βλέπεις ὁλοκάθαρα διὰ μέσου τῶν Μυστηρίων Ἐκεῖνον πού βλέπει τά πάντα. Εἶσαι Σεραφεὶμ πυρφόρος πού κρατᾷ τόν ζῶντα Ἄνθρακα. Εἶσαι Θρόνος, καθότι διὰ τῆς Θείας Λειτουργίας καί τῆς Κοινωνίας ἔχεις ἀναπαυόμενο μέσα σου Τόν πανταχοῦ παρόντα. Καί ὅλα αὐτά εἶσαι, ὅχι κατὰ φαντασίαν, ἀλλά πραγματικά καί στ' ἀλήθεια, καθὼς διακονεῖς καί ὑπηρετεῖς τά θεῖα ὅχι μέσω κάποιας εἰκόνας ἢ κάποιου τύπου, ἀλλά ἀληθινά ὑπηρετεῖς Αὐτόν τόν ἴδιο τόν Δεσπότη πού περιστοιχίζεται πάνω στοὺς οὐρανοὺς ἀπὸ τίς ἄυλες Δυνάμεις. Καί ὅτι κάνουν οἱ ἄυλοι

ἀγαθότητας τοῦ Δεσπότου! Ἐκεῖνος πού περιέχει τά πάντα, ὁ ἀπερίγραπτος, γίνεται (φτάνει) γιὰ χάρι μας σέ τόπο. Ὡς τοῦ θαύματος! Διὰ τῶν Μυστηρίων φανερώνεται καί δίδεται καί φέρεται καί χορηγεῖται καί διαμένει σέ μᾶς καί δέν ὀρίζεται καί εἰρηνεύει καί ἐξιλεώνεται καί μεταλαμβάνεται.

Τί ποῖο παράδοξο μπορεῖ νά συμβεῖ ἀπὸ τά παραπάνω; Ποῖο μεγαλύτερο ἀγαθὸ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους; Ποιά δύναμη ὑψηλότερη, ποιά ἐξουσία, ἢ ὅποια νά παρέχει μεγαλύτερη Χάρι;

Ἀλλά ποιοὶ ἄρα πρέπει νά εἴμαστε ἔμεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀξιωθήκαμε τόσο μεγάλα χαρίσματα; Πόσα ὀφείλουμε στὸν Θεὸ γι' αὐτά τά ὑψηλότερα δῶρα;

Λοιπὸν, ἄς φροντίσουμε νά φανοῦμε ἄξιοι ὡς πρὸς τό μεγαλεῖο τοῦ Μυστηρίου, καθὼς ἀρμόζει σέ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀξιώθηκαν ἐπὶ τῆς γῆς νά ἔχουν τὴ δύναμη καὶ τὴ Χάρι τοῦ Θεοῦ. Πρέ-

Ὅφείλουν δέ οἱ ἱερεῖς νά προκαθαίρονται μετὰ τὴ μελέτη καὶ τὴν προσοχὴ καὶ τὴν ἐξομολόγησιν.

ἄγγελοι στὸν οὐρανό, αὐτὸ ἐπιτελεῖς καί ἐσύ κάτω στὴ γῇ. Ἐπειδὴ ἔτσι ἀποφάσισε καί θέλησε ὁ Δημιουργός τῶν ὄλων, νά τελεῖται ἡ ἴδια Λειτουργία πάνω (στὸν οὐρανό) καί κάτω (στὴ γῇ).

Τί ἄλλο ἀνώτερο καί ὑψηλότερο ἀπὸ αὐτό μπορεῖ νά δοθεῖ; Ὡς ὑπηρετῆς τῶν Μυστηρίων λάβαμε ἀξία ὑψηλότερη καί ἀπὸ αὐτὴν τῶν Ἀγγέλων. Ὡς τῆς

πει νά φανοῦμε τέτοιοι, ὅχι μόνο γιὰ νά μπορέσουμε νά ὠφελήσουμε τὸν ἑαυτό μας, ἀλλὰ καί γιὰ νά δώσουμε τό καλὸ παράδειγμα στοὺς πολλούς, θυσιάζοντας καὶ τὴ ζωὴ μας ἀκόμα.

Ἡ Ἱερωσύνη ἀπαιτεῖ ψυχὴ δυνατὴ, μεγάλη καί ἱκανή, ψυχὴ κεκαθαρμένη, κατὰ τό ἀνθρωπίνως δυνατόν, καὶ πρόθυμη καὶ ἄοκνη γιὰ τὴν ὠφέλεια τῶν ἀδελφῶν, καθότι εἶναι Θεοῦ ἔργο

ἢ Ἰερωσύνη καί ἀγαπητό σέ Αὐτόν καί πού δόθηκε ἀπό ἀγάπη στούς ἀνθρώπους.

Οἱ ἱερεῖς εἴμαστε ὑπηρετές τοῦ Θεοῦ, εἴμαστε διάκονοι ἐνός ἔργου, τοῦ πλέον θεϊκοῦ ἀπό ὅλα καί μεγάλου, ἐκείνου τοῦ ἔργου, δηλαδή, διὰ τοῦ ὁποίου ἐνώθηκαν τὰ γήινα καί τὰ οὐράνια καί ἡ ἔχθρα ἔπαυσε καί ὁ Θεός μέ τούς ἀνθρώπους εἰρήνευσε καί κατήργησε κάθε πλάνη καί ἀφανίστηκε τό κράτος τῶν δαιμόνων καί γίναμε οἱ ἄνθρωποι ἰσάγγελοι καί υἱοί Θεοῦ καί θεοί κατὰ χάριν. Αὐτοῦ τοῦ ἔργου εἴμαστε μέ ἀνέκφραστο τρόπο ἐνεργοί καί λειτουργοί, οἰκονόμοι καί μυσταγωγοί.

Ἄς φριξοῦμε, λοιπόν, ἀναλογιζόμενοι ἐνώπιον ποίου παριστάμεθα. Ἄς παριστάμεθα μέ τρόπο, πλησιάζοντάς Τον

καί βλέποντάς Τον κατάματα καί μελίζοντας καί τρώγοντας καί πίνοντας καί μεταδίδοντας καί στούς ἄλλους κατὰ τή χάρι πού δόθηκε σέ μᾶς τούς ἱερεῖς.

Ἄς ἐπιμεληθοῦμε, λοιπόν, αὐτό τό ἔργο περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη προσευχή καί αἴνεση, καί, ἄς τό κάνουμε τίς περισσότερες ἡμέρες τῆς ζωῆς μας. Διότι δέν πρέπει νά μένει ἄργό, ἀπό ραθυμία ἢ φαινομενική εὐλάβεια τοῦ ἱερέως αὐτό τό μέγιστο ἔργο τῆς μεγάλης αὐτῆς διακονίας τοῦ Θεοῦ, τό τελούμενο γιά ὅλη τήν κτίση, διὰ τοῦ ὁποίου ἔργου χειραγωγοῦνται στό εὖ εἶναι τὰ ὄντα καθὼς ἐνώνονται μέ τόν Θεό καί γίνονται θεϊκά, καί κυρίως οἱ ἄνθρωποι πρό παντός ἄλλου, ἀκόμα καί ἂν πεθάνουν, ζοῦν.

Δέν είναι εὐλάβεια ἡ ἀργία τῆς ἱε­ρουρ­γίας τῶν Μυστηρίων, δέν είναι εὐ­λάβεια, ἀλλά ἐμπόδιο μάλιστα τῆς σω­τήριας θυσίας καί τῆς ὠφέλει­ας πού προ­κύπτει ἀπό αὐτήν. Ἄν δεν συμ­βεῖ λοι­πὸν κά­ποιο ἐμπόδιο πραγ­μα­τικό γιὰ τὴν τέ­λεση τοῦ Μυστηρίου, ἄς ἐνε­ργεῖται ἀδιαλείπτως ἡ σωτήρια θυ­σία. Ὅργανο ἱερό ἀποδείχθηκε ὁ ἱερέας. Ἄς μὴ μένει ἀργός (ἐπο­μέ­νως ἄς λει­τουρ­γεῖ), ἐπει­δὴ γιὰ τὴν ἀργία θά δώ­σει λόγο βα­ρύ. Ἦ, ἄς παραιτηθεῖ ἀπὸ τό νά εἶναι ὄργανο ἱερό, ἂν ἔχει εὐ­λο­γη­δικαιολογία, καί ἄς ἀποσυρθεῖ ἀπὸ τό ἔργο ἢ ἐπει­δὴ ἐπανήλθε στή θέ­ση του κατὰ τὸν νόμο νά εἶναι θεῖο ὄργανο καί μένει σέ αὐτό ἄς μὴν ἀμε­λή­σει τό ἔργο, ἐπει­δὴ ὁ καθένας πρό­κει­ται νά λάβει τὸν μισθὸ τοῦ δικοῦ του ἔργου, καί ἐπικα­τά­ρατος γέ­γραπται ὁ ποιὼν ἀμε­λῶς τό ἔργον τοῦ Θεοῦ.

Μέ τὴν ἀργία τῆς ἱερῆς θυ­σίας παύ­εται ἡ ὠφέ­λεια ἐκεῖνων, ὅσοι ἐπρό­κει­το νά ὠφεληθοῦν μέ αὐτήν. Δέν ἐνε­ργεῖται ἡ ἀνάμνηση τοῦ Σω­τή­ρος, μή­τε τὰ ἐγκαί­νια τοῦ θεοῦ Πά­θους. Ἄν δέν εἶναι δυ­νατόν νά ἱε­ρουρ­γεῖ ὁ ἱερέας κάθε μέ­ρα, του­λά­χι­στον ἄς ἱε­ρουρ­γεῖ τέ­σσε­ρις φο­ρές τὴν ἐβ­δο­μά­δα, κα­θώς λέ­γει ὁ Μέ­γας Βα­σί­λειος.

Ὅφει­λουν δέ οἱ ἱε­ρεῖς νά προ­κα­θαί­ρονται μέ τὴ με­λέ­τη καί τὴν προ­σο­χή καί τὴν ἐξο­μολό­γη­ση.

Ἄς φυ­λά­ζου­με τοὺς ἑαυ­τοὺς μας, ὅσοι ἀ­ξιο­θή­κα­με τὴν ἱε­ρω­σύ­νη, γιὰ νά πα­ρα­στοῦ­με κα­θα­ροί, ὅσο εἶναι ἀν­θρω­πίνως δυ­νατόν καί νά λει­τουρ­γή­σου­με καί νά φρο­ντί­σου­με νά στο­λι­σθοῦ­με μέ τὰ ἐξαι­ρέ­τα χα­ρα­κτη­ρι­στικά Του, στὰ ἔργα, στὰ λόγια καί στοὺς λο­γι­σμούς καί νά μι­μη­θοῦ­με τὸν

Δε­σπό­τη μας Χρι­στό. Ποιά εἶναι τὰ χα­ρα­κτη­ρι­στικά Του; Ἡ φι­λαν­θρω­πία, ἡ τα­πεῖ­νω­ση, τό ἔ­λεος, ἡ ἀγά­πη πρὸς ὅ­λους, ἡ εἰ­ρή­νη, ἡ με­τά­δο­ση τῶν θείων δω­ρεῶν. Πρὸ πάν­των ἡ κοι­νωνία, ἡ με­τα­ξύ μας ὁ­μό­νοια καί ἡ ἀ­γί­ω­σύν­η. Διό­τι, ἀ­φοῦ εἶναι ἅ­γιος ὁ Θεός μας, ἀ­γιά­ζει καί ἐκεῖ­νους πού Τον πλη­σι­άζουν καί εὐ­δο­κεῖ νά ἀνα­παύ­εται στοὺς ἁ­γίους, ὁ ὁ­ποῖος εἶ­θε νά ἀ­ξι­ώ­σει καί ἐ­μᾶς νά βρε­θοῦ­με στή με­ρί­δα τῶν ἐκ­λεκ­τῶν Του καί τῶν ἁ­γί­ων. Καί ἐ­δῶ, στήν πα­ροῦ­σα ζωή, νά μᾶς κα­τα­στή­σει καί νά μᾶς φυ­λά­ξει ἕ­ως τό τέ­λος ἀ­ξίους ἐν ἁ­για­σμῷ ὑ­πη­ρέ­τες τῶν ἁ­γί­ω­τά­των Του Μυστηρίων. Ἐ­κεῖ δέ πάλι στή μέ­λλου­σα ζωή, νά μᾶς εἰ­σα­γά­γει στὰ Ἁ­γία τῶν Ἁ­γί­ων καὶ νά μᾶς κά­νει αἰ­ω­νί­ως με­τό­χους τῆς ἁ­με­σης κοι­νωνίας Του, ἐπει­δὴ σ' Αὐτόν πρέ­πει δό­ξα, τι­μή, με­γα­λω­σύ­νη καί αἰ­νε­σις τῷ Ἰη­σοῦ Χρι­στῷ, σὺν τῷ ἀνάρ­χῳ αὐ­τοῦ Πατρί καί τῷ πα­να­γίῳ καί ἀ­γα­θῷ καί ζωο­ποιῷ Πνεύ­μα­τι, νῦν καί ἀ­εὶ καί εἰς τοὺς αἰ­ώ­νας τῶν αἰ­ώ­νων. Ἀ­μήν.

Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης

Γερομονάχου Ἰακώβου

Ἰ. Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου Μακρυμαλλῆς

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ ΠΑΪΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΑΚΩΒΟΥ

Η μουν φοιτητής στο Ἐκκλησιαστικό Λύκειο Λαμίας τό 1986. Ἀνέβηκα στο Ἅγιον Ὅρος καί ἐπισκέφτηκα μετά ἀπό εὐλογία πού εἶχα ἀπό τόν Γέροντά μου π. Ἰάκωβο Τσαλίκη τόν Γέροντα Παῖσιο, γιά νά τόν συμβουλευτῶ καί νά μοῦ πῇ ἂν πρέπει νά γίνω μοναχός ἤ ὄχι.

«Ὁ Γέροντας Ἰάκωβος εὐλαβεῖτο τόν γερο-Παῖσιο καί, ὅταν πῆγα, μοῦ ἔδωσε νά τοῦ δώσω κάτι γιά εὐλογία, καί μοῦ εἶπε: "πές στόν γερο-Παῖσιο, ὅταν ἔλθει μέχρι τῆ Θεσσαλονίκῃ ἄς ἔλθει νά μᾶς δεῖ. Ἐγώ Γιαννάκη μου εἶναι δύσκολα νά δῶ τόν Γέροντα, γιατί πρέπει νά περάσω βουνά, λαγκάδια, θάλασσα, πού δέν τό ἐπιτρέπει ἡ ὑγεία μου καί ἐξάλλου ὁ γερο-Παῖσιος εἶναι ἅγιος, ἐγώ ἁμαρτωλός καί ἀνάξιος". Μοῦ ἔδωσε τότε καί 5.000 δραχμές νά ἀνάψω κερί στό Κελλάκι του στοῦ Ἐκκλησιάκι, καί νά τό ἀφήσω ἐκεῖ.

Ὅταν πῆγα στο Ὅρος, συνάντησα τόν Γέροντα ἔξω ἀκριβῶς ἀπό τήν πόρτα του, μόλις μᾶς εἶδε, -ἤμουν μαζί μέ κάποιο ἱερομόναχο- μᾶς λέει: - Βρέ καλῶς τους, βρέ καλῶς τους!

Πῆραμε εὐχή καί λέει σέ μένα:

-Βρέ τί λές; Θά σέ κάνουμε καλόγερο;
-Γέροντα, τοῦ λέω, ἔχω πρόβλημα ἀπό τούς γονεῖς μου.

-Ἄκουσε νά σοῦ πῶ, ἄφησε τούς γονεῖς σου νά κλάψουν ἓνα-δύο μῆνες γιά νά μὴν κλαῖς ἐσύ αἰωνίως, καί πῆγαινε πρὶν χάσεις τόν θησαυρό (ἐννοοῦσε τόν γερο-Ἰάκωβο), χωρίς νά τοῦ πῶ ποῦ θά πάω.

-Γέροντα, ἔχετε τήν εὐχή τοῦ π. Ἰακώβου ἀπό τόν ὅσιο Δαβίδ.

-Ἀχ, παιδί μου, αὐτοί εἶναι σήμερα οἱ ἅγιοι πού ἀγωνίζονται καί προ-

σεύχονται έχοντας ταπείνωση και αγάπη. 'Εγώ δέν είμαι άξιος νά δώ αύτόν τόν γίγαντα τής 'Ορθοδοξίας, είναι μακριά πολύ γιά νά τόν συναντήσω, χρειάζεται αγώνας και κόπος πολύς. (Άλλά μάς έχει ο Θεός κάνει αγάπη και επικοινωνούμε πνευματικά έμείς)»

Άφου είπαμε πνευματικά πολλά και μου έδωσε συμβουλές, στό τέλος του λέω:

-Γέροντα είναι εύλογημένο νά προσκυνήσω στό 'Εκκλησάκι σας γιά εύλογία;

Και ο Γέροντας μου λέει:

-Όχι παιδί μου, δέν χρειάζεται.

-Γέροντα, κάντε αγάπη, γιά εύλογία.
-Όχι παιδί μου, γιατί μπορεί ο γερο-Ίάκωβος νά σου έχει δώσει κανένα πεντοχίλιο και μετά τί θά τό κάνω εγώ, πού 'μαι καλόγερος;

Και έτσι δέν πήγα. Μου έδωσε ένα κομβοχοινάκι και ένα σταυρουδάκι νά τά δώσω στόν Γέροντα. Όταν επέστρεψα στό Μοναστήρι, μέ δέχτηκε ο Γέροντας μέ χαρά. Και του έδωσα τά δώρα από τόν γερο-Παΐσιο και άμέσως μου λέει:

-Τό πεντοχίλιο πού δέν πήρε ο γερο-Παΐσιος και δέν σάς άφησε νά προσκυνήσετε, πάρτο δικό σου γιά τά έξοδα στή Σχολή στή Λαμία. 'Εγώ έμεινα άναυδος.
-Γέροντα πού τό ξέρετε έσείς;

-Νά, μου λέει στό αύτί ψυθιριστά, έμείς, παιδί μου, επικοινωνούμε πνευματικά.

«Θαυμαστός ο Θεός έν τοίς Αγίοις αυτού».

Άμαρτωλός π. Ίάκωβος.

Κωνσταντίνου Χολέβα
πολιτικού ἐπιστήμονος

ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗΣ

Νικηφόρος Φωκάς καὶ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης

Υπῆρξαν στιγμές κατά τις ὁποῖες ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας καὶ ἡ πίστη μας ἐδιώχθησαν ἀπὸ τοὺς κρατοῦντες καὶ ἀνέδειξαν πλῆθος μαρτύρων. Ὑπῆρξαν, ὅμως, καὶ ἱστορικές ἐποχές κατά τις ὁποῖες οἱ ἄρχοντες τοῦ κόσμου τούτου συνεργάσθηκαν κατὰ τρόπο θαυμαστό μέ τοὺς Ἁγίους, τοὺς Πατέρες καὶ τοὺς ἀσκητές καὶ ἡ συνεργασία αὐτὴ ἀπέβη λίαν ἐπωφελής γιὰ τὴν Ἐκκλησία, τὴν κοινωνία καὶ τὴν πατρίδα. Ἐνα τέτοιο παράδειγμα συνεργασίας μέ λαμπρά ἀποτελέσματα εἶναι καὶ ἡ συνάντηση τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου μέ τὸν στρατηγὸ καὶ μετέπειτα αὐτοκράτορα Νικηφόρο Φωκά, ἀπὸ τὴν ὁποία προέκυψε

θεῖος τοῦ Νικηφόρου Φωκά. Ὁ ἅγιος εἶχε βίαιο θάνατο ἀπὸ ἀτύχημα στὴ μονὴ τῆς Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους τὸ ἔτος 1001. Οἱ βιογράφοι του καταγράφουν τὴν ἔντονη παρουσία τῆς Παναγίας στὴ ζωὴ του καὶ τὶς ἐμφανίσεις της, ὅταν τὸν καθοδηγοῦσε νὰ κτίσει τὸ μοναστήρι. Κοντὰ στὴ μονὴ ὁ σημερινὸς ἐπισκέπτης μπορεῖ νὰ προσκυνήσῃ στὸ Ἀγίασμα, τὸ ὁποῖο ἀναβλύζει ἀπὸ τὸ σημεῖο ὅπου ὁ Ἀθανάσιος εἶδε τὴ μορφὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ὁ ἅγιος συνέγραψε τὸ θαυμαστὸ Τυπικὸ τῆς μονῆς, πού θεωρεῖται τὸ θεμέλιο τοῦ Ἀγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ, καθὼς καὶ δύο ἄλλα σημαντικὰ κείμενα, τὴν Ὑποτύπωση καὶ τὴν Διατύπωση. Καταγράφονται πάμπολλα θαύματά του

Ὑπῆρξαν ἱστορικές ἐποχές κατά τις ὁποῖες οἱ ἄρχοντες τοῦ κόσμου τούτου συνεργάσθηκαν κατὰ τρόπο θαυμαστό μέ τοὺς Ἁγίους, τοὺς Πατέρες καὶ τοὺς ἀσκητές καὶ ἡ συνεργασία αὐτὴ ἀπέβη λίαν ἐπωφελής γιὰ τὴν Ἐκκλησία, τὴν κοινωνία καὶ τὴν πατρίδα.

ἡ οἰκοδόμηση τῆς Μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας καὶ οὐσιαστικά ἡ ἵδρυση τῆς μοναστικῆς πολιτείας τοῦ Ἀθωνος.

Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος γεννήθηκε στὴν Τραπεζοῦντα τοῦ Πόντου μεταξὺ τοῦ 927 καὶ τοῦ 930. Σπούδασε στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ μόνασε ἀρχικὰ στὴ Μονὴ τοῦ Κυμινᾶ, τῆς ὁποίας ἡγούμενος ἦταν ὁ Μιχαὴλ Μαλεῖνος,

καὶ ἐν ζωῇ καὶ μετὰ τὴν κοίμησή του. Ὁ τάφος του βρίσκεται στὸ καθολικὸ τῆς Μεγίστης Λαύρας, ὅπου μπορεῖ νὰ προσκυνήσῃ ὁ εὐλαβὴς ἐπισκέπτης.

Ὁ Νικηφόρος Φωκάς, γόνος μεγάλης οἰκογενεῖας στρατηγῶν καὶ ἀρχόντων, βασίλευσε ἀπὸ τὸ 963 ἕως τὸ 969, ὅποτε δολοφονήθηκε. Στὴ σύντομη βασιλεία του δόξασε τὸ Ἑλληνορθόδοξο κρά-

τος της Ρωμανίας, αυτό που σήμερα αποκαλούμε Βυζαντινό. Ήταν δίκαιος, αυστηρός και γενναίος. Κατετρόπωσε όλους τους επιβουλευομένους την Ρωμιοσύνη και κυρίως τους Άραβες και τους Βουλγάρους. Ως στρατηγός του αυτοκράτορος Ρωμανού Β΄ έξεδίωξε τό 961 τους Σαρακηνούς Άραβες από την Κρήτη, απ' όπου εξορμούσαν μέ πειρατικές διαθέσεις κατά των νησιών του Αιγαίου ακόμη και κατά του Άθωνος, όπου υπήρχαν ήδη άσκητές. Ο Γάλλος ιστορικός Σλουμπερζέ στην τριλογία του για την άκμή του Βυζαντίου κατά τόν 10ο αιώνα αφιερώνει έναν μεγάλο τόμο στη βιογραφία του Νικηφόρου Φωκά.

Η συνάντηση των δύο άνδρων έγινε στη μονή του Κυμινά της Μικράς

Άσίας, όταν ο Νικηφόρος έπεσκέφθη τόν θείο του Μιχαήλ Μαλεΐνο. Ο στρατηγός γοητεύθηκε από την άσκητική και πνευματική μορφή του Άθανασίου και του υποσχέθηκε ότι συντόμως θά έγκαταλείψει τά κοσμικά αξιώματα και θά μονάσει κοντά του. Αύτή ή υπόσχεση δέν τηρήθηκε, όμως ο σεβασμός του Νικηφόρου προς τόν Άγιο παρέμεινε αδιάπτωτος και ο δεσμός τους κατέστη ισχυρός. Τό 961, όταν ο Νικηφόρος Φωκάς έστάλη στην Κρήτη για νά την απελευθερώσει ζήτησε μετ' επιτάσεως νά έχει κοντά του τόν Άγιο Άθανάσιο. Παρά τόν αρχικό δισταγμό του ο Άγιος ήλθε στην Κρήτη και προσήχχευτο συνεχώς υπέρ της επιτυχίας των έλληνικών στρατευμάτων. Ο Νικηφόρος τόν υπεδέχθη μέ συγκίνηση και τόν κράτησε κοντά του επί μήνες ως σύμβουλο. Όταν έπese ο Χάνδαξ, τό σημερινό Ηράκλειο, οι Άραβες υπέγραψαν συνθήκη και απέχωρησαν αφήνοντας πολλά λάφυρα. Από αυτά τά λάφυρα προήλθαν τά πρώτα χρήματα τά όποια έδωσε Ο Φωκάς στον Άθανάσιο για την οικόδομηση της Λαύρας. Βλέπουμε, δηλαδή, ότι ο Άγιος είχε πατριωτικά αισθήματα και βοήθησε πνευματικά στην απελευθέρωση έλληνικών έδαφών. Παρατηρούμε επίσης ότι ή ίδρυση του πρώτου και ιστορικού μοναστηριού του Αγίου Όρους όφείλεται σε χρήματα που προήλθαν από έναν απελευθερωτικό άγώνα των Βυζαντινών Ρωμιών και από την εύλάβεια και τό φιλομόναχο πνεύμα ενός στρατηγού και μετέπειτα αυτοκράτορος.

Όταν τό 963 ο Νικηφόρος Φωκάς έστεφθη αυτοκράτωρ, διότι ήσαν ανήλικα τά τέκνα του αποθανόντος

Ρωμανοῦ Β', τότε ὁ Ἀθανάσιος τὸν ἐπεσκεφθῆ στήν Κωνσταντινούπολη καί ὁ βασιλεὺς ἐξέδωσε Χρυσόβουλλο, διὰ τοῦ ὁποίου χορηγήθηκε στή Λαύρα βοήθεια ἐκ 244 χρυσῶν νομισμάτων. Στήν ἴδια μονή παρεχωρήθη καί ἡ μονή τῶν Περιστερῶν, ἡ ὁποία βρισκόταν στήν Θεσσαλονίκη. Κατά τήν ἐπίσκεψή του αὐτή ὁ ἅγιος ἔλαβε ἀπό τόν Νικηφόρο βοήθεια χρηματική καί γιά τήν οἰκοδόμησι τοῦ ναοῦ τοῦ Πρωτάτου, κατόπιν αἰτήματος τῶν μοναχῶν τῶν Καρυῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Γιά τήν ἀποπεράτωση τῆς Λαύρας, ἡ ὁποία ἔχει μορφή καστροπολιτείας, τόν Ἀθανάσιο βοήθησαν ἀργότερα καί ἄλλοι Ρωμαῖοι - Ρωμηοί αὐτοκράτορες, ὅπως ὁ Ἰωάννης Τσιμισκής, ὁ Βασίλειος Β' ὁ Μακεδών (Βουλγαροκτόνος), ὁ Μιχαήλ Στ' Στρατιωτικός, ὁ Κωνσταντῖνος Ι' Δούκας καί ὁ Ἀλέξιος Α' Κομνηνός.

Ὁ Ἀθανάσιος, ὅταν ἐπισκεφθῆκε στή Βασιλεύουσα τόν νέο αὐτοκράτορα καί πνευματικό του φίλο τόν συνεβούλευσε νά διάγει «λιτῶς καί ἐν ταπεινώσει», νά μετανοεῖ καί νά ἐξομολογεῖται καθημερινῶς γιά ὅλες τίς ἁμαρτίες του καθώς καί γιά τό γεγονός ὅτι δέν ὑλοποίησε τήν ὑπόσχεσή του νά γίνεῖ μοναχός. Ἐπίσης τοῦ ὑπέδειξε νά εἶναι ἐπεικῆς πρὸς τοὺς πολῖτες καί νά κάνει ἐλεημοσύνες.

Στό Τυπικό τῆς Μεγίστης Λαύρας, τό ὁποῖο ἐγράφη μεταξύ τοῦ 970 καί τοῦ 975 ὁ Ἀθανάσιος ἀναφέρεται τιμητικά καί στόν αἰδίδμο πλέον Νικηφόρο. Τόν χαρακτηρίζει ζηλωτὴ τοῦ μοναχικοῦ βίου, μέγαν ἐν βασιλεῦσι καί πολὺν τήν ἀνδρείαν καί τήν ἀρετὴν, τόν ὁποῖον ὁ

ἀριστοτέχνης Θεός τόν ἀξίωσε «ὡς γέρας (βραβεῖον) ἄξιον» νά ἐκπορθῇ σὲ τίς βαρβαρικές πόλεις. Ὅμως δέν κατόρθωσε νά ἐπληρώσει τήν φιλόθεο πρόθεσή του νά γίνεῖ μοναχός, διότι κατέλαβε «τά τῆς βασιλείας τῶν Ρωμαίων σκῆπτρα». Τόν ἐπαινεῖ ἐπίσης, διότι ἔζησε μέσα στόν κόσμο ὡς μοναχός μέ μακρές νηστείες καί κοιμώμενος κάτω

στό σκληρὸ πάτωμα, γεγονός πού βεβαιώνουν καί οἱ βιογράφοι τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου. Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος τιμᾷ τόν Νικηφόρο γράφοντας ὅτι ξεπέρασε τοὺς μοναχοὺς τῶν ὁρέων μέ τίς ἀγρυπνίες του, τίς συνεχεῖς γονυκλισίες καί μέ τήν σωφροσύνη του. Εἶναι πράγματι ἐντυπωσιακό ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη πνευματικότητα εἶχε τόσο βαθειά ἐπηρεάσει πολλοὺς Βυζαντινοὺς αὐτοκράτορες, ὥστε

ἄλλοι ἐξ αὐτῶν τελείωναν τὸν βίο τους ἐνδυσόμενοι τό μοναχικὸ σχῆμα καί ἄλλοι, ὅπως ὁ Νικηφόρος Φωκάς, ζώντας μέ νηστεία, ἄσκηση καί προσευχή. Παρά τό φιλομόναχο πνεῦμα τοῦ ὁ Νικηφόρος ὡς αὐτοκράτωρ ἐτάχθη κατὰ τῆς ἰδρύσεως πολλῶν Μονῶν μέσα στίς πόλεις καί εὐνόησε τήν ἵδρυση Μονῶν στήν ὑπαιθρο.

Ἡ ἐξύμνηση τοῦ ἡθους τοῦ Φωκά ἀπὸ τόν ἅγιο Ἀθανάσιο καί ἡ συγκίνηση γιά τό μαρτυρικό του τέλος -δολοφονήθηκε μετὰ ἀπὸ συνωμοσίαν συνεργατῶν του- ὀδήγησαν τόν ἀγιογράφο τοῦ Καθολικοῦ τῆς Λαύρας νά παραστήσει τόν Νικηφόρο μέ φωτοστέφανο ἁγίου καί νά κρατεῖ στὰ χέρια του τό Χρυσόβουλλο -ἐπίσημο διάταγμα- μέ τό ὁποῖο δίδει χρηματικὴ δωρεά γιά τήν

ἀνέγερση τῆς Λαύρας. Ὅποιος ἐπισκέπτεται σήμερα τό Ἅγιον Ὅρος καί πολύ περισσότερο τήν ἀρχαιοτέρα μονή, δηλ. τή Μεγίστη Λαύρα, ἄς ἀνά-βει ἓνα κερί ἐπικαλούμενος τήν βοήθεια τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καί ἓνα ἄλλο κερί γιά νά ἀναπαυθεῖ ἡ ψυχή τοῦ ἐνδόξου καί εὐλαβοῦς αὐτοκράτορος Νικηφόρου Φωκᾶ. Ἡ Θεία Πρόνοια εὐδόκησε νά ἔχουμε τήν συνεργασία τῶν δύο αὐτῶν μορφῶν τῆς Ρωμηοσύνης γιά νά ἰδρυθεῖ καί νά ἀνθήσει ἡ ὁργανωμένη μοναστική κοινότητα τοῦ Ἀθωνος. Καί γιά ἐκείνους πού διερωτῶνται ἂν ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί πρέπει νά ἀσχολούμεθα καί μέ τά ζητήματα τοῦ ἔθνους καί τῆς πατρίδος θυμίζω ὅτι ἡ Παναγία εὐλόγησε τήν ἱδρυση τοῦ πρώτου Ἀθωνικοῦ μοναστηριοῦ ἀπό τόν Ἀθανάσιο, ὁ ὁποῖος μόλις εἶχε γυρίσει ἀπό τήν ἀπελευθερωμένη Κρήτη. Ἕνας μοναχός, πού προσηύχετο γιά νά ἐνισχυθεῖ ὁ Νικηφόρος καί ὁ στρατός του κατά τῶν Σαρακηνῶν, ἔλαβε τήν μεγάλη εὐλογία ἀπό τήν Ὑπέρμαχο Στρατηγό τοῦ Γένους νά οἰκοδομήσει

τό πρώτο Ἀγορεῖτικο μοναστήρι καί νά καταγράψει τίς ἀρχές πού διέπουν τά ἀθωνικά κοινόβια.

Ἄς εὐχηθοῦμε ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος νά πρεσβεύει ὑπέρ τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί τῶν εὐλαβῶν προσκυνητῶν του. Ἐπίσης ἄς προσευχηθοῦμε ὁ Ἑλληνορθόδοξος λαός μας νά βρεῖ καί σήμερα κυβερνήτες μέ πίστη καί πατριωτισμό, ὅπως ὁ αἰοίδιμος Νικηφόρος Φωκᾶς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Παύλου Μοναχοῦ Λαυριώτου: Ὁ Ὅσιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης, Στ' Ἔκδοση, Ἅγιον Ὅρος 2007.

2) Μοναχοῦ Νικοδήμου Μπιλάλη: Ὁσιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης, τόμοι 2, Β' ἔκδοσις, ἐκδ. Παρουσία, Ἀθῆναι 2000.

3) Γεωργίου Κρασσανάκη: Ἅγιον Ὅρος, Ὁσιος Ἀθανασίου καί Κρήτη, ἄρθρο στό περ. Πρωτότον, ἀριθμ. 117, Καρυές 2010.

Κωστίδη Άβραάμ ξεναγοῦ

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΙΣ ΧΑΜΕΝΕΣ ΜΟΝΑΣΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΟΡΟΣ «ΛΑΤΡΟΣ»

Τό ταξίδι αυτό μᾶς ὀδηγεῖ
στά ἁγιασμένα χώματα τῆς
Μ. Ἀσίας.

Ταξιδεύουμε νότια τῆς
Σμύρνης καί τῆς Ἐφέσου, πολύ κο-
ντά ἀλλά ὄχι ἐπὶ τῆς Μικρασιατικῆς
ἀκτῆς.

Ἡ Σμύρνη καί ἡ Ἐφεσος μᾶς φέρ-
νουν στὸν νοῦ τὴν πρώτη ἐντυπωσιακὴ
καί ἐκρηκτικὴ ἀνάπτυξη τοῦ Χριστι-
ανισμοῦ, ἀμέσως μετὰ τὴ Σταύρωση τοῦ
Χριστοῦ. Μᾶς θυμίζουν τὸ πέρασμα τοῦ
Ἀπ. Παύλου, τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεο-
λόγου καί τὴν περιγραφή του, διὰ μέσου
αὐτοῦ, ὡς Ἐκκλησίᾳς τῆς Ἀποκάλυψης.

Λίγο νοτιότερα ὅμως βρίσκεται ἓνα
ἄλλο κέντρο, τὸ ὁποῖο δὲν δέχθηκε
τὴν ἐπίσκεψη τῶν μεγάλων αὐτῶν

θέρετρο τοῦ Κουσάντασι βρίσκεται ἡ
λίμνη Μπάφα, ὅπως τὴν ὀνομάζουν
σήμερα οἱ Τούρκοι. Γιὰ τὴν ἱστορία
καί τοὺς Ἕλληνες πρόκειται γιὰ τὴ
λίμνη τῆς Ἡράκλειας. Ἀκριβῶς ἐκεῖ
οἱ Ἕλληνες ἱδρυσαν τὴν πόλη πού
ὀνόμασαν Λάτμο. Ἐδῶ σύμφωνα μὲ τὴ
μυθολογία ἔζησε καί ὁ Ἐνδυμίων μὲ
τὴ Σελήνη, πρόσωπα πιθανόν ὑπαρκτά
πού οἱ Ἀρχαῖοι μυθοποίησαν καί θε-
οποίησαν. Μία πρακτικὴ τὴν ὁποία
ἀκολούθησαν ὅλοι οἱ Ἀρχαῖοι λαοί καί
ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν μπόρεσαν νὰ ξεφύ-
γουν οὔτε οἱ πρόγονοί μας...

Ἰδρύθηκε ἀπὸ Ἀχαιοὺς τοῦ 11ου
αἰῶνα π.Χ. ἀμέσως μετὰ τὸν Τρωϊκὸ
πόλεμο. Ὅταν οἱ πρῶτοι Ἕλληνες ἀ-
ντίκρισαν τὴν περιοχὴ πρὶν ἀπὸ τρεῖς

**Ἡ πόλη Λάτμος (Ἡράκλεια) πάντως γνώρισε τὴ μεγάλη τῆς ἀνάπτυξη
ἀμέσως μετὰ τὰ χρόνια τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὅταν στὴν εὐρύτερη πε-
ριοχὴ τῆς Μ. Ἀσίας, Μέσης Ἀνατολῆς καί Κεντρικῆς Ἀσίας εἶχαμε τὴ
δημιουργία μεγάλων ἀστικῶν κέντρων πού δημιούργησαν ὑπὸ τοὺς
Ἐπιγόνους ἓνα Οἰκουμενικὸ, πολιτισμικὸ καί οἰκονομικὸ πλαίσιο.**

Ἀποστόλων ἀλλὰ ἔπαιξε ἓναν σημαντι-
κὸ ρόλο στὴν ἐξέλιξη τῆς Χριστιανικῆς
πίστεως. Εἶναι τὸ ὄρος Λάτρος. Ἔχουμε
ἀφήσει πλέον τὴν Ἰωνία καί ἔχουμε
εἰσελθεῖ στὴν Καρία.

Ὅγδόντα περίπου χιλιόμετρα νότια
ἀπὸ τὴν Ἐφεσο καί τὸ παραθεριστικὸ

χιλιάδες χρόνια ἡ γεωμορφολογία τῆς
ἦταν τελείως διαφορετικὴ. Μπροστά
τοὺς ἔβλεπαν ἓναν γραφικὸ θαλάσ-
σιο κόλπο, ὁ ὁποῖος ὅμως ἐξαιτίας τῶν
προσχώσεων τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ
ἀποκλείστηκε ἀπὸ τὸ Αἰγαῖο πέλαγος
καί μετατράπηκε σὲ ὑφάλμυρη λίμνη.

Ἡ πόλη πάντως γνώρισε τή μεγάλη της ανάπτυξη ἀμέσως μετά τά χρόνια τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὅταν στήν εὐρύτερη περιοχή τῆς Μ. Ἀσίας, Μέσης Ἀνατολῆς καί Κεντρικῆς Ἀσίας εἶχαμε τή δημιουργία μεγάλων ἀστικῶν κέντρων πού δημιούργησαν ὑπό τούς Ἐπιγόνους ἓνα οἰκουμενικό, πολιτισμικό καί οἰκονομικό πλαίσιο. Κατά τά χρόνια τῶν Ἐπιγόνων ἡ πόλη μετονομάστηκε σέ Ἡράκλεια. Ἔτσι, ἀκόμη καί σήμερα μπορεῖ νά δεῖ κάποιος στό σημερινό μικρό χωριό τά ἑρείπια τῆς κάποτε ἑνδοξῆς πόλης. Αὐτά περιλαμβάνουν ἐντυπωσιακά ὑπολείμματα τειχῶν μέ τούς μισογκρεμισμένους 70 πύργους τους πού ἀνάγονται στήν Ἑλληνιστική καί Βυζαντινὴ ἐποχή, τόν ναό τῆς Λάτμιας Ἀθηνᾶς, Ἰωνικοῦ καί Δωρικοῦ ρυθμοῦ, τό Βουλευτή-

ριο, τόν ναό τοῦ Ἐνδυμῖωνα καί τήν Ἑλληνιστική Ἀγορά.

Ἡ Ἡράκλεια σήμερα εἶναι τό ἀσήμαντο καί πολύ μικρό χωριό τοῦ Καπικρί. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μέ τή γεωργία καί τήν κτηνοτροφία. Τό τελευταῖο μάλιστα εἶναι ἄμεσα ἀντιληπτό ἀπό τίς ἀγελάδες καί ἄλλα ζῶα τά ὁποῖα περιφέρονται ἐλεύθερα ἀνάμεσα στά σπίτια τῶν κατοίκων ἀλλά καί ἐξαιτίας τῆς ὁσμῆς πού συνήθως συνοδεύει τά συμπαθῆ αὐτά ζῶα. Καί ὅμως, ἐδῶ πού ἀναδύεται σήμερα αὐτή ἡ ὁσμή κάποτε ἀναπεμπόταν τό ἄρωμα τοῦ θυμιάματος ταπεινῶν ἀνθρώπων καί ὑπηρετῶν τοῦ Θεοῦ τῶν μοναχῶν. Γιατί ὅλη ἡ εὐρύτερη περιοχή ἀποτελοῦσε ἓνα ἀπό τά μεγαλύτερα μοναστικά κέντρα τοῦ ἐνδόξου Βυζαντίου, τῆς Ρωμανίας. Τά

πολυάριθμα μοναστήρια πού υπήρχαν ήταν αρκετά για να μετονομαστεί ή περιοχή καθώς και τό υπερκείμενο ὄρος, ἀπό Λάτμος στό σχεδόν ὁμόηχο, Λάτμος.

Ἡ πόλη συνέχιζε νά ἀκμάζει κατά τά Βυζαντινά χρόνια μόνο πού τώρα ἡ οἰκονομία τῆς περιοχῆς ἐξαρτιόταν ὄχι μόνο ἀπό τήν ἐγγύτητά της στούς παράλιους δρόμους ἀλλά καί ἀπό τήν ἀνάπτυξη τοῦ μοναχισμοῦ.

Τά πρῶτα μοναστήρια ἰδρύθηκαν στά μέσα τοῦ 7ου αἰώνα μετά τίς τρομακτικές σφαγές μοναχῶν καί τίς καταστροφές πού προξένησαν Ἄραβες κατά τή μουσουλμανική κατάκτηση τῶν περιοχῶν τῆς Ραϊθῶ καί τοῦ Σινᾶ. Οἱ ἀναφορές μᾶς λένε ὅτι τριακόσιοι διασωθέντες Πατέρες βρῆκαν καταφύγιο στήν περιοχή τοῦ ὄρους Λάτμος καί ἱδρυσαν τίς πρῶτες Σκήτες καί Μοναστήρια. Ἡ γενίκευση ὅμως τοῦ «ἱεροῦ

πολέμου» τῶν Ἀράβων ἐναντίον τῶν Ρωμῶν θά ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα οἱ Σαρακηνοί νά διεισδύσουν καί ἐντός τῆς Ἐπικράτειας τῆς Ρωμανίας, μέ ἀποτέλεσμα πολλοί καί ἀπό αὐτούς τούς Πατέρες νά σφαχθοῦν ἀπό τούς Σαρακηνοῦς. Νά σημειωθεῖ ὅτι, κατά τά Βυζαντινά χρόνια ὑποδεικνυόταν τό σπήλαιο τῆς ταφῆς τους.

Πάντως, εἶναι πολύ πιθανό ὅτι μοναχοί ζοῦσαν καί παλαιότερα ἀπό τόν 6ο αἰώνα στήν εὐρύτερη περιοχή. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι σέ κοντινές ἀποστάσεις ἀπό τό ὄρος Λάτμος υπήρχαν τά μεγάλα ἀστικά κέντρα τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου τά ὁποῖα συνέχισαν νά ἀναπτύσσονται ἀπρόσκοπτα καί κατά τά πρωτοβυζαντινά χρόνια, ἡ Μίλητος, ἡ Πριήνη, τά Δίδυμα.

Κατά τά χρόνια τῆς ἀκμῆς τῆς Μέσης Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας (Ρωμανίας) ἐδῶ θά ἰδρυθοῦν οἱ ἱερές Μονές

τοῦ Ἀγίου Παύλου τοῦ Λατρινοῦ ἢ Στύλου, τῆς Καρύας, τῶν Κελλιβάρων, τοῦ Δυσικοῦ, τῶν Εἰρηνούντων, τῶν Κισσῶν, τοῦ Φαλακροῦ Βουνοῦ, τῶν Ἀσωμάτων (Βάτιν), τοῦ Περιστερίου καθώς καί ἄλλες μικρότερες Μονές ἢ Σκήτες.

Ἐξαιτίας τῆς ἀλλαγῆς αὐτῆς θά ἔχουμε καί τή μετονομασίαν τῆς περιοχῆς ἀπό τό πρωτοελληνικό «Λάτμος» σέ Λάτρος, ἀφοῦ πλέον θά ἀποτελεῖ χώρο λατρείας.

Ὡς μεγάλη προσωπικότητα ἡ ὁποία ἐπανατοποθετεῖ στόν πνευματικό χάρτη τήν περιοχή ἀναγνωρίζεται ὁ ὅσιος Παῦλος ὁ Λατρινός.

Ὁ ὅσιος γεννήθηκε πλησίον τῆς Περγάμου, στό χωριό Ἐλαία, κατά τά χρόνια τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου. Ὁ πατέρας του ὑπῆρξε Ναύαρχος στόν Αὐτοκρατορικό στόλο καί μάλιστα σέ ναυμαχία μέ τό Ἀραβικό Ἰσλάμ ἔπесе μαχόμενος πλησίον τῆς Χίου. Μέ τή βοήθεια τοῦ

ἀδελφοῦ του πού ἦταν ἤδη μοναχός στό ὄρος Ὀλυμπος τῆς Βιθυνίας, ἐκάρη καί ὁ ἴδιος. Τελικά καί οἱ δύο θά βρεθοῦν στή μονή τῶν Καρυῶν. Ἡ ἀσκητική του ζωὴ γεμάτη μέ ἀπειρους κόπους, ἀγρυπνίες, νηστείες καί ἄλλες κακοπάθειες θά ἐμπνεύσει πολλούς νέους μοναχοὺς οἱ ὁποῖοι θά ἐφελκυσθοῦν ἀπό τήν ἀγιότητά του. Ὁ Κωνσταντῖνος Πορφυρογέννητος, ὁ Τσάρος τῆς Βουλγαρίας καί ὁ τότε Ὁρθόδοξος Πάπας Ρώμης θά ἀλληλογραφήσουν μέ τόν ὄσιο. Στά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ὁ ὅσιος θά ἀσκητέψει σέ βραχῶδη στύλο καί ἔξαιτίας αὐτοῦ ἡ μονή μετέπειτα θά ὀνομαστεῖ «Τοῦ Στύλου». Ἐκοιμήθη τήν 15ῃ Δεκεμβρίου τοῦ 956.

Μία ἄλλη ἀγιασμένη προσωπικότητα εἶναι ὁ ἡγούμενος Χριστόδουλος. Αὐτός δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τόν ἅγιο Χριστόδουλο τῆς Πάτμου. Βρισκόμαστε στήν περίοδο πού ὁ στρατός ὑπό τόν Αὐτοκράτορα Ρωμανό Διογένη ἠττᾶται μετά ἀπό προδοσίαν τῆς πολιτικῆς κᾶστας τῆς Κωνσταντινούπολης στό

Μαντζικέρτ. Οί τρομακτικές καταστροφές καθώς και οί δολοφονικές επιδρομές τών Τούρκων θά αναγκάσουν τόν όσιο νά ζητήσει καταφύγιο στη νήσο Πάτμο, όπου καί θά ιδρύσει τήν ιερά μονή τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Αυτό θά ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νά διασωθοῦν ἕως σήμερα χειρόγραφοι κώδικες τών μονών τοῦ ὁρους Λάτρος, στη νήσο Πάτμο καθώς καί στό Παρίσι. Μάλιστα δέ ὁ κώδικας Paris 598 φ. 187 ἀναφέρει: «Παρελθόντος δέ οὐκ ὀλίγου καιροῦ διὰ τήν ἔφοδον τών ἀθλίων Ἰσλαμλιτών, ὁ ἅγιος Χριστόδουλος μετώκησεν εἰς τήν Πάτμον φέρων ἕν ἑαυτῷ ὅσα δυνάμενος βιβλία καί ἔτερα τινά».

Ἄλλοι ἅγιοι τῆς περιοχῆς εἶναι ὁ ἅγιος Ἀκάκιος ὁ ἐν τῇ Κλίμακι, ὑπόδειγμα ὑπακοῆς. Ὁ ὅσιος Ἀρσένιος, ἡγούμενος καί πρῶην στρατηγός καί ναύαρχος τοῦ Θέματος τών Κιβυρραιωτῶν. Ὁ ὅσιος Μελέτιος ὁ Γαλησιώτης, ὁ ὅσιος Νικηφόρος, Ἐπίσκοπος Μιλήτου. Ὡς ἐπισκέπτης θά περάσει καί ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης, ιδρυτής τῆς Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Οἱ ἀνακαταλήψεις τῆς ἐποχῆς τών Κομνηνῶν θά ἐπαναφέρουν τόν Ἑλληνισμό στήν περιοχή καί τά Μοναστήρια θά γεμίσουν καί πάλι μέ μοναχοῦς. Στά τέλη τοῦ 12ου αἰῶνα τά Μοναστήρια θά καταστραφοῦν καί πάλι ἀπό τόν ἔχθρο.

Τελική καταστροφή θά ἐπέλθει στά μέσα τοῦ 13ου αἰῶνα ἀφοῦ τελευταία ἀναφορά πού ἔχουμε γιά τά Μοναστήρια τῆς περιοχῆς εἶναι ἡ ἀναφορά γιά τήν ὑπαρξη ἡγουμένου τό 1222 στη Μονή τοῦ Στύλου. Ἀπό τήν περίοδο αὕτη καί ἔπειτα θά βασιλέψει τό ἀπόλυτο σκότος μιά καί ἡ περιοχή θά

ἐξιολαμιστεῖ καί ἐκτουρκιστεῖ.

Σήμερα ὁ ἐπισκέπτης μπορεῖ νά ἐπισκεφθεῖ τούς ἐρειπωμένους ναούς καί τά καθολικά τών Μοναστηριῶν πού βρίσκονται ἄλλοτε στίς ὄχθες τῆς λίμνης, ἄλλοτε στά μικρά νησάκια ἐντός τῆς καί ἄλλοτε στό ὑπερκεῖμενο ὄρος. Ἐπὶ τῆς ἀκτῆς μέχρι στιγμῆς ἔχει βρεθεῖ Βασιλική τοῦ 5ου αἰῶνα μέ ψηφιδωτό δάπεδο ἡ ὁποία πιθανόν νά ἀποτελεῖ καί τόν μητροπολιτικό ναό.

Οἱ τύποι τών ναῶν πού συναντῶνται εἶναι ὅλων τών εἰδῶν: Μικρές Βασιλικές, Βασιλικές μέ τροῦλο, σταυροειδείς μέ τροῦλο. Οἱ μονές ἐπὶ τών νήσων τῆς λίμνης ἔχουν ψηλά τείχη γιά προστασία. Μέχρι σήμερα ἔχουν βρεθεῖ τά ἐρείπια ἢ ἴχνη 24 ναῶν. Οἱ σημερινές ὀνομασίες εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Yediler manastiri καί Σπήλαιο Yediler.
2. Kahveasar ada
3. Kapikiri ada
4. Ikiz ada
5. Mmersinet iskelesi
6. Kiliselik

7. Latmos magariasi (Σπήλαιο του Χριστού).

Στό Σπήλαιο του Στύλου (Yediler) υπάρχουν έκπληκτικές άγιογραφίες:

Τῆς Σταυρώσεως, τῆς Μεταμορφώσεως, τῆς Βαπτίσεως, τῆς Κοιμήσεως τοῦ ἁγ. Παύλου καί ἄλλες, οἱ ὁποῖες ὅμως βρίσκονται σέ κακή κατάσταση καί πρέπει ἐπειγόντως νά συντηρηθοῦν. Στήν εὐρύτερη περιοχή ἐπίσης υπάρχουν καί πολλά κάστρα καθώς καί πύργοι- παρατηρητήρια, ἔνδειξη τῆς μεγάλης στρατηγικῆς σημασίας τῆς περιοχῆς.

Κλείνοντας τό μικρό αὐτό ἀφιέρωμα θά θέλαμε νά παροτρύνουμε σέ ὅσους βρεθοῦν στήν εὐρύτερη περιοχή τοῦ Κουσάντασι καί Ἐφέσου, νά ταξιδεύσουν λίγο νοτιότερα γιά νά θαυμάσουν μία ἄλλη ἄγνωστη πτυχή τῆς ἱστορίας μας στά ἁγιασμένα χώματα τῆς ἀσιατικῆς Ἑλλάδας. Γιατί μπορεί

τά ζῶα τῶν ντόπιων καί οἱ πρωτόγονες οἰκίες τους νά ἀσχημονοῦν εἰς βάρος τοῦ φυσικοῦ τοπίου, ἀλλά κάτι ἀπό τό μυστικό φῶς τῶν Πατέρων μας ἔχει παραμείνει ὡς μία ὑπογραφή πού δέν σβήνει ποτέ.

Βιβλιογραφία:

Anneliese Peschlow-Bindokat,
HERAKLEIA.

Ματθαίου Λαγγῆ,
Μέγας Συναξαριστής.

Ἰωάννη Θαλασσινοῦ, Ὑπόδειγμα
Ὑπακοῆς, ὁσίου Ἀκάκιος ὁ ἐν τῇ
Κλίμακι.

Σοφία Κοτσάμπαση, Βυζαντινά Χειρόγραφα ἀπό τά Μοναστήρια τῆς Μ. Ἀσίας.

Φωτογραφίες: Ἀβραάμ Κωστήδης

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ • ΝΕΟΤΗΤΑ

Μπούγια Στέργιου
θεολόγου

Η ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τό θέμα της αγωγής και άνατροφής των παιδιών είναι καίριο και σημαντικό. Με πυξίδα την άγιοπνευματική και έλληνορθόδοξη παράδοσή μας θά έπισημάνουμε τίς βασικές θέσεις και προτάσεις για μία άγωγή βασισμένη στην όρθοδοξη χριστιανική ανθρωπολογία, πού άντιμετωπίζει τόν άνθρωπο ως είκόνα του Θεού.

Γιά την άνατροφή και άγωγή των παιδιών πολλοί παράγοντες είναι υπεύθυνοι: τό σχολείο, ή Έκκλησία, ή κοινωνία, κυρίως όμως ή οίκογένεια.

Η οίκογένεια, για νά άνταποκριθεί σέ αυτό τό σημαντικό έργο, πρέπει νά είναι θεμελιωμένη στις άρχές της άγάπης και του άλληλοσεβασμού, ώστε νά διαμορφωθεί τό κατάλληλο κλίμα για σωστή άνατροφή και άγωγή των παιδιών.

Είναι μεγάλη τιμή για τους γονείς ή γέννηση των παιδιών· αυτό τους κάνει συνεργάτες του Δημιουργού, πού είναι ή πηγή της ζωής. Μεγάλη ή τιμή αλλά και ή εϋθύνη, γιατί σέ αυτούς έμπιστεύεται ο Θεός τά παιδιά. Μία εϋθύνη πού, σύμφωνα μέ τόν ίερό Χρυσόστομο, πέφτει και στους δύο γονείς, ιδιαιτέρως όμως στη μητέρα: «και στους δύο συζύγους έπιβάλλεται ή φροντίδα για τά παιδιά και μάλιστα στις γυναίκες, άφου παραμένουν πιο πολύ στο σπίτι». [1]

Σε κάθε εποχή, ιδιαίτερα στη σύγχρονη, οί γονείς ενδιαφέρονται κυρίως να δώσουν στα παιδιά τους οικονομικά και επαγγελματικά εφόδια, ενώ ελάχιστα ή και καθόλου τους απασχολεί ή πνευματική ανάπτυξη και προκοπή κατά Θεόν. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος τονίζει: «Ὅταν ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ δέν εἶναι ἐνάρετη, καθόλου δέν τό ὠφελοῦν τά χρήματα «Μάθε τό παιδί νά εἶναι καλός ἄνθρωπος». [2]

Εἶναι ἀπαραίτητο νά διδαχθοῦν τά παιδιά τήν ἀρετή καί τήν εὐσέβεια, γιατί τότε θά ἀποκτήσουν ἐφόδια πνευματικά, μόνιμα, πού θά τά ὀδηγήσουν στη θεογνωσία. Θά μποροῦν νά ἀξιολογοῦν σωστά τά πράγματα καί θά

διαμορφωθοῦν, γιατί οἱ ψυχές τους εἶναι εὐπλαστες καί δεκτικές. Γιά τόν λόγο αὐτό ὁ ἱερός Πατήρ συνιστᾷ «νά εἰσθε (οἱ γονεῖς) ἀγαλματοποιοί, νά ἀφιερώνετε ὅλον τόν χρόνο σας γιά νά κατασκευάσετε τά παιδιά σας θαυμαστά ἀγάλματα, πού νά μοιάζουν μέ τόν Θεό, ἀφαιρώντας τό περιττό καί προσθέτοντας τό ἀναγκαῖο καί χρήσιμο». [4] Ὁ Γέροντας Παῖσιος προτρέπει σχετικά: «Οἱ γονεῖς πρέπει νά βοηθοῦν πνευματικά τά παιδιά, ὅταν εἶναι μικρά, γιατί τότε καί τά ἐλαττώματά τους εἶναι μικρά καί εὐκόλα μποροῦν νά κοποῦν», καί «ἂν οἱ γονεῖς, κατά τό διάστημα πού τό παιδάκι εἶναι ἀκόμη στήν κοιλιά τῆς μητέρας, προσεύχονται, ζοῦν πνευματικά,

Γιά τήν ἀνατροφή καί ἀγωγή τῶν παιδιῶν πολλοί παράγοντες εἶναι ὑπεύθυνοι· τό σχολεῖο, ἡ Ἐκκλησία, ἡ κοινωνία, κυρίως ὅμως ἡ οἰκογένεια.

προτιμοῦν τά αἰώνια ἀπό τά πρόσκαιρα. Ἡ σύγχρονη νοοτροπία καί ἀγωγή ἔχει ἀνθρωποκεντρικό χαρακτήρα καί γι' αὐτό ἀπολυτοποιεῖ τά παρόντα.

Τά παιδιά μεγαλώνουν ἔτσι, χωρίς σωστό προσανατολισμό. Δέν γνωρίζουν τήν πραγματικότητα, ὅτι δηλαδή ἐρχόμαστε ἀπό τόν Θεό καί πρὸς Αὐτόν βαδίζουμε. Γι' αὐτό, οἱ γονεῖς πρέπει νά φροντίζουν νά δίνουν σωστή ἀγωγή στά παιδιά. Αὐτό τό ἔργο εἶναι πολύ σημαντικό. «Εἶναι τέχνη ἀνώτερη ἀπό κάθε ἄλλη τέχνη», ἐπισημαίνει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, διότι «δέν διαμορφώνει χρυσά σκεύη, ἀλλά διαμορφώνει ψυχὴ πού εἶναι πολυτιμότερη ἀπό οποιοδήποτε χρυσό σκεῦος». [3]

Ἀπό μικρά τά παιδιά μποροῦν νά

τό παιδάκι θά γεννηθεῖ ἁγιασμένο. Καί στή συνέχεια, ἂν τό βοηθήσουν πνευματικά, θά γίνεи ἁγιασμένος ἄνθρωπος καί θά βοηθᾷ τήν κοινωνία, εἴτε στήν ἐκκλησία θά διακονεῖ εἴτε στήν ἐξουσία θά ἀνεβεῖ». [5]

Εἶναι ὄντως θαυμαστά τά ὅσα ἀναφέρει καί ὁ Γέροντας Πορφύριος γιά τό χρόνο ἑναρξῆς τῆς ἀγωγῆς: «Ἡ ἀγωγή τῶν παιδιῶν ἀρχίζει ἀπό τήν ὥρα τῆς συλληψέως τους. Γι' αὐτό πρέπει ἡ μητέρα νά προσεύχεται πολύ κατά τήν περίοδο τῆς κυήσεως καί νά ἀγαπάει τό ἔμβρυο, νά χαϊδεύει τήν κοιλιά τῆς, νά διαβάζει ψαλμούς, νά ψάλλει τροπάρια, νά ζεῖ ζωὴ ἁγία. Αὐτό εἶναι καί δική τῆς ὠφέλεια· ἀλλά κάνει θυσίες καί γιά χάρι τοῦ ἐμβρύου, γιά

νά γίνει τό παιδί πιά άγιο, νά άποκτήσει άπό τήν άρχή άγιες καταβολές».[6]

Τά λόγια αυτά τών όσίων γερόντων φανερώνουν καί επιβεβαιώνουν πώς «έκείνο πού σφάζει καί «φτιάχνει» καλά παιδιά είναι ή ζωή τών γονέων μέσα στο σπίτι Άν δέν αγιάζονται οι γονείς, άν δέν αγωνίζονται, κάνουν μεγάλα λάθη καί μεταδίδουν τό κακό πού έχουν μέσα τους».[7]

Άνάλογα μέ τή συμπεριφορά τών παιδιών πρέπει νά προσαρμόζεται καί ή τακτική τών γονέων. Άρκει κά-θε ενέργεια νά γίνεται μέ αγάπη, εύσπλαχνία καί ήλαρότητα.

Άκόμη, έχει μεγάλη σημασία νά γίνονται όλα τήν κατάλληλη στιγμή, γι' αυτό καί ό ιερός Χρυσόστομος τονίζει: «Δέν είναι μικρό πράγμα ή ικανότητα νά διαλέγουμε τόν κατάλληλο χρόνο για κάθε μας ενέργεια».[8] Είναι ώφέλιμο ή άγωγή νά είναι άνάλογη καί μέ τήν ήλικία καί μέ τό χαρακτήρα. Καί έδω ό ιερός Χρυσόστομος θά μάς πεί: «Οί μητέρες τών πτηνών δέν διδάσκουν άμέσως καί σέ μία μέρα στά πουλάκια τους όλα τά μυστικά του πετάγματος».[9]

Όσο δέ για τήν άξία της έξατομικευμένης άγωγής τονίζει χαρακτηριστικά: «Δέν πρέπει νά φερόμαστε σ' όλους μέ τόν ίδιο τρόπο, αλλά μέ τρόπο άνόμοιο καί διαφορετικό άνάλογα μέ τίς περιπτώσεις... Γιατί, όπως εκείνος πού χτυπάει τόν καλό καί εύγενικό τόν καταστρέφει καί τόν άφανίζει, έτσι κι εκείνος πού κολακεύει αυτόν πού χρειάζεται αυστηρότητα, τόν διαφθείρει καί δέν τόν αφήνει νά διορθωθεί».[10]

Η βρεφική - νηπιακή ήλικία επίσης χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή. Μέχρι

τά έπτά-όκτώ χρόνια τό παιδί παίρνει όλα εκείνα τά στοιχεία πού στή συνέχεια θά καλλιεργήσει. Άκούει, δέχεται καί αντιγράφει τά πάντα. «Άν τά παιδιά βοηθηθούν άπό μικρά καί γεμίσουν Χριστό, θά είναι κοντά Του για πάντα. Καί νά ξεφύγουν λίγο, όταν μεγαλώσουν, λόγω ήλικίας ή μιάς κακής συναναστροφής, πάλι θά συνέλθουν».[11]

Είναι πολύ ώφέλιμο σέ αυτήν τήν παιδική ήλικία νά τρέφονται τά παιδιά μέ τόν λόγο του Θεού μέ διηγήσεις άπό τήν Παλαιά καί Καινή Διαθήκη, μέ ιστορίες άπό τήν παλαιά καί σύγχρονη εποχή. Άκόμη, στερεά πνευματική τροφή είναι οι βίοι τών άγίων. Μέ τους βίους τών άγίων θά διδαχθούν τά παιδιά κάτι πού ιδιαίτερος στήν εποχή μας έχει λησμονηθεί, πώς βασικός σκοπός της ζωής του ανθρώπου είναι ή αγιότητα, ό ουρανός καί έτσι θά μπορούν νά κάνουν σωστές επιλογές.

Έχουν χρέος οι γονείς νά διδάζουν στά παιδιά νά έμπιστεύονται τή ζωή τους πρώτα στον Θεό. Ό άγιος Κοσμάς ό Αίτωλός θά μάς πεί: «Νά κάμης μίαν εικόνα του Χριστού, της Παναγίας, του Προδρόμου, νά έχεις καί τόν άγιον του

παιδιού σου. Καί, όταν τό παιδί σου σηκώνεται από τόν ύπνο καί σοῦ γυρεύη ψωμί, μήν τοῦ δίδης, μόνον νά πάρης τό ψωμί, νά τό βάλῃς ἐμπρός εἰς τήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καί νά τοῦ εἰπῇς· ἐγώ, παιδί μου, δέν ἔχω ψωμί· ὁ Χριστός ἔχει. Σήκω νά κάμῃς τόν σταυρόν σου, νά παρακαλέσωμεν τόν ἅγιόν σου νά παρακαλέσῃ τόν Χριστόν νά σοῦ τό δώσῃ».[12]

Ἡ ἀγωγή στήν παιδική ἡλικία εἶναι λιγότερο δύσκολη καί μπορεῖ νά δώσει πολλά θετικά ἀποτελέσματα· χρειάζεται ὅμως πολλή προσοχή. Πρέπει νά ἔχει θεμέλια τήν ἐλευθερία καί τήν ἀγάπη, «δέν εἶναι ἀρκετό νά εἶναι οἱ γονεῖς εὐσεβεῖς. Πρέπει νά μήν καταπιέζουν τά παιδιά γιά νά τά κάνουν καλά μέ τή βία. Εἶναι δυνατόν νά διώξουμε τά παιδιά ἀπό τόν Χριστό, όταν ἀκολουθοῦμε τά τῆς θρησκείας μέ ἐγωισμό. Ἡ αἰτία πού ὀρισμένα παιδιά, όταν μεγαλώσουν, γίνονται ἀτίθασα, ἀφήνουν καί τήν Ἐκκλησία καί τρέχουν ἄλλοῦ νά ἱκανοποιηθοῦν, εἶναι

αὕτη ἡ καταπίεση πού τοὺς ἀσκοῦν οἱ «καλοί» γονεῖς».[13]

Ἡ καταπίεση, ἡ ἀνθρώπινη ἀγάπη καί ἡ ἐγωιστική συμπεριφορά φέρνουν ἀντίθετα ἀποτελέσματα, ἐνῶ «ὅταν ἀναπτύσσονται μέσα στήν ἐλευθερία, βλέποντας συγχρόνως τό καλό παράδειγμα τῶν μεγάλων, χαιρόμαστε νά τά βλέπουμε».

Χρειάζεται νά δημιουργηθεῖ μέσα στό σπίτι ἓνα κλίμα ἀρχοντιάς καί σεβασμοῦ, «μέ τό ζόρισμα οἱ γονεῖς δέν βοηθοῦν τά παιδιά, τά πνίγουν. Πρέπει νά προσπαθοῦν νά τά βοηθοῦν μέ τόν ἀρχοντικό τρόπο, ὁ ὁποῖος καλλιεργεῖ τό φιλότιμο στίς ψυχές τους, ὥστε νά καταλάβουν τό καλό ὡς ἀνάγκη».[14]

Ἰδιαίτερη σημασία ἔχει ἡ ἀγωγή κατὰ τήν ἐφηβική ἡλικία. Εἶναι ἡ ἡλικία πού ἔχει τά περισσότερα καί μεγαλύτερα προβλήματα. Συμβαίνουν ραγδαῖες μεταβολές, σωματικές καί ψυχικές. Ἡ ψυχοσωματική ἰσορροπία διαταράσσεται, γι' αὐτό καί παρατηροῦνται τρομε-

ρές μεταπτώσεις. Άλλοτε οί ἔφηβοι εἶναι χαρούμενοι καί εὐθυμοί καί ἄλλοτε μελαγχολικοί. Άλλοτε ἀναζητοῦν τόν διάλογο καί δέχονται νά συζητοῦν καί ἄλλοτε κλείνονται στόν ἑαυτό τους καί δέν δέχονται συζήτηση μέ κανένα. Δέν εἶναι πιά παθητικοί δέκτες, πού δέχονται χωρίς κρίση κάθε διδασκαλία. Γονεῖς, δάσκαλοι καί κληρικοί, τοὺς ὁποίους δεχόντουσαν ὡς αὐθεντίες, μπαίνουν πλέον στό περιθώριο καί στή θέση τους μπαίνει ὁ ἑαυτός τους. Αὐτοί τὰ γνωρίζουν ὅλα. Κρίνουν θεσμούς καί ἀξίες, ἀμφισβητοῦν τήν ὑπαρξη τοῦ Θεοῦ, προβληματίζονται καί στέκονται μέ σκεπτικισμό μπροστά στά θαύματα τοῦ Κυρίου μας καί στά μυστήρια τῆς ἐκκλησίας μας. Όλα αὐτά δέν πρέπει νά μᾶς ξενίζουν, ἀλλά νά τὰ ἀντιμετωπίζουμε μέ πολλή προσευχή, προσοχή, ὑπομονή καί ἀνεκτικότητα. Νά εἴμαστε πολύ προσεκτικοί στά λόγια μας καί στή συμπεριφορά μας. Νά δείχνουμε σεβασμό στήν προσωπικότητά τους, τήν ἐλευθερία τους. Εἶναι καλό καί ὠφέλιμο νά ἔχουμε ἐπικοινωνία καί διάλογο μαζί τους, ἀλλά μόνον, ὅταν ἐκεῖνοι τό ἐπιθυμοῦν. Χωρίς ὕφος διδασκαλικό καί συμβουλευτικό, χωρίς ἀφορισμούς καί ἀπολυτότητες. Μέ πολλή ἀγάπη καί ταπείνωση καί εἰλικρινῆ ψυχική διάθεση νά ἀκοῦμε τὰ ἐρωτήματα καί τίς ἀπορίες τους καί νά συμμετέχουμε στίς ἀγωνίες τους. Νά σεβόμαστε τίς ἀπόψεις καί τίς θέσεις τους καί μέ μετριοπάθεια, χωρίς ἀντιπαραθέσεις καί διάθεση ὑπεροχῆς, νά προβάλλουμε χωρίς νά ἐπιβάλλουμε τίς θέσεις τῆς ἐκκλησίας μας καί τῆς πίστεώς μας. Εἶναι ἀπαραίτητο οἱ ἔφηβοι νά τοποθετηθοῦν ὑπεύθυνα καί νά ἐπιλέξουν ἐλεύθερα.

Όλοι οἱ γονεῖς, πού θέλουμε νά ἀναθρέψουμε τὰ παιδιά μας σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἄς ζητήσουμε μέ ταπείνωση νά φωτίζει ὁ Θεός μικροὺς καί μεγάλους, γιά νά ἐνεργοῦμε καί νά ζοῦμε θεάρεστα. Ἡ ἀγωνία μας ἄς γίνει προσευχή καί ἐμπιστοσύνη στόν Θεό, ὅτι μποροῦμε, μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἄς τό κάνουμε· ἀπό ἐκεῖ καί πέρα, ἄς ἐμπιστευθοῦμε τὰ παιδιά μας στόν Παντοδύναμο Θεό.

Παραπομπές

1. Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, [νῦν Μητροπολίτου Ναυπάκτου], Θεραπευτική Ἀγωγή, τ. 2, Ἰ. Μ. Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου, Λεβαδεία 1987, σ. 275
2. ὅπ. π., σ. 283
3. Ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἰς Πράξ., Ὁμιλ. κοτ' 4, ΕΠΕ 16Α, σ. 100-102
4. Τοῦ ἰδίου, Περί κενοδοξίας καί ἀνατροφῆς τῶν τέκνων 20, ΕΠΕ 30, σ. 642
5. Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου, Ἅγιον Ὅρος 2008, Ἑκδοσις κοτ', σ. 670
6. Γέροντος Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου, Βίος καί Λόγοι, Ἰ. Μ. Χρυσοπηγῆς, Χανιά 2004, σ. 416
7. ὅπ. π., σ. 416-417
8. Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, Περί ἐλεημοσύνης 3, ΕΠΕ 12, σ. 672
9. Τοῦ ἰδίου, ΕΠΕ 24, σ. 60-62
10. Τοῦ ἰδίου, ΕΠΕ 9, σ. 610
11. Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου [νῦν Μητροπολίτου Ναυπάκτου], ὅπ. π., σ. 287
12. Ἐπισκόπου Αὐγουστίνου Καντιώτη, Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, Διδαχή Ζ', Ἀθῆναι 1971, σ. 227
13. Γέροντος Πορφυρίου, ὅπ. π., σ. 431
14. Γέροντος Πορφυρίου, ὅπ. π., σ. 430

Άννας-Μαρίας Λαζαρίδου
φοιτήτριας ΑΠΘ

Η ΦΙΛΙΑ

Πέντε γράμματα... Ξεκινά από «φ»! Έλα μπορείς να τα καταφέρεις!! Είναι κάτι που όλοι συνέχεια τό ψάχνουμε κι όταν τό βρούμε μάς αλλάζει τή ζωή καί μάς γεμίζει τή μέρα. Βέβαια, δέν είναι λίγες οί φορές πού μάς απογοητεύει κιόλας, αλλά αν έχει γερά τά θεμέλιά του άντέχει στόν χρόνο. Μά ναί, πώς δέν τό 'χα σκεφτεί νωρίτερα!!!! 'Η λέξη πού ψάχνουμε είναι ή ΦΙΛΙΑ!!!!

Ωραία! Εύκολα τή βρίσκεις, όταν πρόκειται γιά σταυρόλεξο, πόσο εύκολο είναι όμως όλο αυτό εκεί έξω....

στόν «άληθινό κόσμο» πού δέν περιορίζεται σέ κουτάκια, σέ όριζόντια καί κάθετα!!!!

Στήν πραγματικότητα, δέν ξέρω αν υπάρχει πιά στίς μέρες μας άληθινή φιλία. Φιλία είναι νά δίνεις τόν έαυτό σου στόν άλλο. Νά προχωράτε μαζί έχοντας μία κοινή πορεία. Φιλία είναι νά θές νά είσαι συνέχεια μέ τόν άλλον. Νά μοιράζεστε κοινά ενδιαφέροντα κι απόψεις. Φιλία είναι πολλά πράγματα, αλλά, αν δέν τήν προσεγγίσουμε κάτω από τό πρίσμα του Θεού, μία ζωή θά παιδευσάστε, θά ψάχνουμε γιά «φίλους» ξεοδεύοντας τίς ώρες μας άνούσια!

Ἄν εἶσαι κοντά στον Θεό δέν ἔχεις νά φοβηθεῖς κάτι. Κοντά στον Θεό δέν ἀπελπίζεσαι, ὅταν καμιά φορά μείνεις μόνος, γιατί ξέρεις πώς Ἐκεῖνος εἶναι πάντα δίπλα σου. Πάντα! Ποτέ δέν θά σ' ἀφήσει, ὅ,τι κι ἂν κάνεις, ὅποιος κι ἂν γίνεσαι!!! Ὅσο χαμηλά κι ἂν πέσεις. Γιατί ξέρεις, δέν πειράζει καί ἂν καμιά φορά πέσεις. Ἡ πτώση εἶναι ἀνθρώπινη, τό νά μείνεις ὅμως σ' αὐτήν τήν πτωτική κατάσταση καί νά μὴν καταβάλεις καμιά προσπάθεια γιά νά σηκωθείς τότε αὐτό εἶναι δαιμονικό!! Προσπαθώντας λοιπόν νά προσεγγίσουμε τόν Χριστό, τόν Θεό μας, τότε ἔχουμε σίγουρα ἕναν φίλο. Ἐναν καλό φίλο πού ποτέ δέν θά μᾶς ἀφήσει, ὅποια δυσκολία κι ἂν ἀντιμετωπίσουμε!!!

Βέβαια, ζοῦμε σ' ἕναν κόσμο πού δέν μπορούμε νά μὴν ἔχουμε παρέες, νά μὴν συναναστρεφόμαστε μέ ἀνθρώπους! Αὐτό πού μετράει ὅμως εἶναι νά διαλέγουμε τούς φίλους μας μέ σωστά κριτήρια!!! Ξέρω, εἶναι δύσκολο! Εἶναι πολλές οἱ φορές πού θέλεις ἀπλῶς νά γίνεις ἀποδεκτός. Θέλεις οἱ ἄλλοι νά σ' ἀγαπήσουν(!) γι' αὐτό πού εἶσαι, κι ὅχι γι' αὐτό πού περιμένουν νά γίνεις! Γιατί αὐτό εἶναι γιά μένα ἀληθινή φιλία. Νά δέχεσαι τόν ἄλλον ἔτσι ἀκριβῶς, ὅπως εἶναι, νά μὴν προσπαθήσεις νά τόν φέρεις στά δικά σου μέτρα, νά μὴν τοῦ ἀλλάξεις τίς συνήθειες καί τόν τρόπο ζωῆς. Σ' ἀγαπάω, φίλε μου, ἔτσι ὅπως εἶσαι! Μέ τά καλά καί τά «στραβά» σου. Πῶς νά σοῦ ζητήσω ν' ἀλλάξεις, ἀφοῦ οὕτως ἢ ἄλλως κι ἐγώ ὁ ἴδιος δέν εἶμαι τέλειος; Εἶμαι ἕνας ἄνθρωπος, ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι μέ τά πάθη καί τίς ἀδυναμίες μου! Κι ἐδῶ λοιπόν ἔρχεται ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ! Δέν εἶναι κακό νά ζητάς πού καί πού

στην προσευχή σου ἀπό τόν Θεό νά σέ φωτίζει νά συναναστρέφεσαι μέ ἀνθρώπους ἀπό τούς ὁποίους μπορείς νά ὠφεληθεῖς! Κι ἔτσι, κάτω ἀπό τή δική Του καθοδήγηση, νάσαι σίγουρος πώς κάποια μέρα οἱ ἄνθρωποι πού θά στέκουν δίπλα σου καί θά νοιάζονται γιά σένα θά εἶναι τόσοι πού κι ἐσύ ὁ ἴδιος δέν θά πιστεύεις στά μάτια σου!!! Ὅμως, ἀκόμα καί ἂν τά πράγματα δέν ἔρθουν ἔτσι, μὴν ἀπελπιστεῖς. Ὁ Θεός εἶχε ἄλλα σχέδια γιά σένα. Μπορεῖ ἐσύ καί μόνο μέ τήν παρουσία σου νά δίνεις κουράγιο σέ κάποιους ἄλλους. Σέ ἀνθρώπους πού στέκουν δίπλα σου καί δέν ξέρεις κἂν πῶς ὑπάρχουν. Ἄλλωστε ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ πρέπει νά εἶναι πάντοτε παράδειγμα. Πάντα νά χαίρεται μέ τή χαρά τοῦ συνανθρώπου καί νά τόν συμπονώ στή θλίψη. Νά ἀπεχθάνεται τήν ἁμαρτία καί ὅχι τόν ἁμαρτωλό, ὁ ὁποῖος εἶναι ἕνας ἀκόμα ἀδερφός, ἕνας φίλος πού ἔχασε γιά λίγο τόν δρόμο του.

Ὅλοι λοιπόν περιμένουν λίγο πολύ τά ἴδια ἀπό τούς φίλους τους. Θέλουν ὁ φίλος νά προσφέρει γέλιο καί ἀφοσίωση, νά ἀποτελεῖ στήριγμα, νά δείχνει πάντα τό ἐνδιαφέρον του, ἀκόμα καί ἂν εἶπαμε καί μία κουβέντα παραπάνω, νά προσφέρει τήν καταλληλότερη συμβουλή, νά εἶναι ἔμπιστος, νά..., νά..., νά....

Ζητάμε πολλά, δέν νομίζετε; Ἐμεῖς τί πραγματικά δίνουμε στοὺς ἄλλους; Πόσο τούς βοηθάμε; Μήπως εἴμαστε ἀρκετά ἀπασχολημένοι μέ τίς ζωούλες μας καί ἀδιαφοροῦμε γιά τούς φίλους; Κάπως ἔτσι εἶναι τά πράγματα. Βέβαια, δέν πρέπει νά σέ πᾶνει πανικός. Μπορεῖς νά δείξεις τό ἐνδιαφέρον σου στοὺς ἄλλους ἀκόμα καί μέ τά πιό ἀπλά

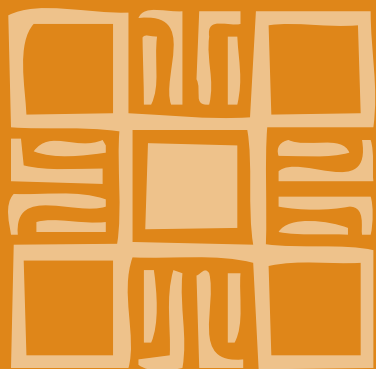
πράγματα. Μ' ένα απλό σημείωμα, μ' ένα τηλεφώνημα -δέν είναι ανάγκη νά είναι πολύωρο- αρκούν δυό απλές κουβέντες και ό άλλος καταλαβαίνει τό ενδιαφέρον μας. Ξέρεις, μπορείς νά κάνεις πράγματα πού ούτε είχες φανταστεί ποτέ. Μπορείς νά βοηθήσεις ανθρώπους πού ανταλλάσσετε μία τυπική καλημέρα. Πώς; Μέ τό παράδειγμά σου. Καθένας έλκεται από κάτι τό ανώτερο και ό άνθρωπος πού έχει στη ζωή του τόν Χριστό είναι πάντα ένα ανέσπερο φώς. Μία συμβουλή, μία καλή κουβέντα, στό κυλικείο του πανεπιστημίου, στην αύλή του σχολείου, στόν δρόμο γιά τή δουλειά. Όλα αυτά αρκούν γιά νά δείξεις τό ενδιαφέρον σου, γιά νά δείξεις στους άλλους πώς, ναι, ό χριστιανός δέν είναι ένα άβουλο όν πού ακολουθεί τή μάζα. Έχει γνώμη

και ανά πάσα στιγμή προθυμοποιείται νά βοηθήσει τόν καθένα γύρω του, μιās και βλέπει τόν καθένα ως άδερφό, ως φίλο.

Τήν επόμενη φορά λοιπόν πού θά νιώσεις μόνος, χωρίς κανέναν στό πλάι σου, στρέψε τό βλέμμα σου ψηλά. Μήν ξεχνάς πώς πάντοτε θά υπάρχει Έκείνος νά σου δώσει κουράγιο, νά σου δώσει μία σωστή συμβουλή(ξέρει Έκείνος πώς), νά φέρει τά πάνω κάτω στη ζωή σου. Ό Θεός δέν θά σέ αφήσει ποτέ, αρκεί μονάχα νά του ανοίξεις τήν πόρτα και τότε όλα αλλάζουν μονομιάς.

Κάνε λοιπόν τό βήμα και μήν άργείς καθόλου!!!! Καλωσόρισε στη ζωή σου τόν καλύτερο φίλο άπ' όλους τόν Χριστό!!!

ΓΛΩΣΣΑ • ΙΣΤΟΡΙΑ
ΠΑΡΑΔΟΣΗ • ΤΕΧΝΗ

Άρχιμ. Χρίστου Κυριαζόπουλου

PhD., MSc. πρ. Σχολικοῦ Συμβούλου
Φιλολόγων Ἀνατ. Θεσσαλονίκης

Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Η ελληνική αποτελεί μοναδικό παράδειγμα γλώσσας με αδιάσπαστη ιστορική συνέχεια καὶ με τέτοια δομικὴ καὶ λεξιλογικὴ συνοχή πού νά ἐπιτρέπει νά μιλοῦμε γιὰ μιὰ ἐνιαίᾳ ἐλληνικὴ γλώσσα ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ὡς σήμερα. Μὲ αὐτὸ ἐννοοῦμε ὅτι ὁ ἴδιος λαός, οἱ Ἕλληνες, στὸν ἴδιο γεωγραφικὸ χῶρο, τὴν Ἑλλάδα, χωρὶς διακοπή, σαράντα αἰῶνες τώρα, μιλάει καὶ γράφει - μετὴν ἴδια γραφή (ἀπὸ τὸν 8ο αἰ. π.Χ.) καὶ τὴν ἴδια ὀρθογραφία (ἀπὸ τὸ 400 π.Χ.) - τὴν ἴδια γλώσσα, τὴν ἐλληνικὴ. Αὐτὸ δὲν σημαίνει, φυσικά, ὅτι ἡ γλώσσα τοῦ Ξενοφῶντα, τοῦ Πλάτωνα ἢ τοῦ Πλουτάρχου εἶναι φωνολογικά, γραμματικά καὶ λεξιλογικά ἴδια κι ἀπαράλλαχτη μετὰ τὴ γλώσσα πού μιλοῦμε καὶ γράφουμε στὶς ἀρχὲς τοῦ 21ου αἰῶνα. Μεταβολὲς στὴν προφορά, στὴ γραμματοσυντακτικὴ δομὴ καὶ στὸ λεξιλόγιο πραγματοποιήθηκαν πολλές. Τὰ κύρια χαρακτηριστικά, ὅμως, τῆς δομῆς τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσας (πτώσεις, ἀριθμοί, γένος, χρόνος, ποῖον ἐνέργεια, πρόσωπο, φωνές, διάθεση ρήματος κ.τ.λ.) ἐξακολουθοῦν νά προσδιορίζουν τὴ φυσιογνωμία καὶ τῆς σύγχρονης ἐλληνικῆς γλώσσας.

Καὶ ποῖός, φυσικά, ἀγνοεῖ τὸ σημαντι-

κότατο ιδιαίτερο γνώρισμα της ελληνικής γλώσσας, την οικουμενικότητά της; Σέποιὰ γλώσσα τοῦ κόσμου θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ κάνει ὁλόκληρη διάλεξη χρησιμοποιοῦντας ἀποκλειστικά καὶ μόνο ἐλληνικὲς διεθνεῖς λέξεις, ὅπως ἔκανε κάποτε ὁ ἀείμνηστος Ξενοφῶν Ζολώτας; Ἡ οικουμενικότητα αὐτὴ δὲν εἶναι ἄσχετη πρὸς τὸ κύρος ποὺ ἀπέκτησε διεθνῶς ἡ ἐλληνικὴ ὅπως ἡ γλώσσα τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἡ γλώσσα τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί, βεβαίως, ὡς ἡ γλώσσα τῆς ὑμνογραφίας καὶ τῆς ὁρθόδοξης λατρείας.

Ὁ J. Chadwick, ὁ διακεκριμένος ἐλληνιστὴς καὶ συνεργάτης τοῦ M. Ventris, τοῦ νεαροῦ ἀρχιτέκτονα ὁ ὁποῖος τὸ 1952 ἀποκρυπτογράφησε τὴ

Μαζὶ μὲ τὸν Σεφέρη συγκλονίζεται κανεὶς, ὅταν συλλογίζεται: Ἡ ἐλληνικὴ γλώσσα, γιὰ κοιτάζτε πόσο θαυμάσιο πρᾶγμα εἶναι νὰ λογαριάζει κανεὶς πὼς ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ μίλησε ὁ Ὅμηρος ὡς τὰ σήμερα μιλοῦμε, ἀνασαίνουμε καὶ τραγουδοῦμε μὲ τὴν ἴδια γλώσσα». Ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὸν Ἑλύτη μπορούμε νὰ διακηρύξουμε: «Τὴ γλώσσα μοῦ ἔδωσαν ἐλληνικὴ... στίς ἀμμουδιές τοῦ Ὀμήρου. Μονάχη ἔγνοια ἡ γλώσσα μου στίς ἀμμουδιές τοῦ Ὀμήρου». Καὶ μεταλλάσσοντας τὴ ρήση τοῦ φιλοσόφου τῆς γλώσσας Wittgenstein μπορούμε νὰ ποῦμε: «Τὰ ὅρια τῆς γλώσσας μου ὀρίζουν τὰ ὅρια τοῦ κόσμου». Ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς τὸ εἶπε, μὲ τὴ διαύγειά τῆς

Τὰ κύρια χαρακτηριστικά, τῆς δομῆς τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσας (πτώσεις, ἀριθμοί, γένος, χρόνος, ποῖον ἐνέργειας, πρόσωπο, φωνές, διάθεση ρήματος κ.τ.λ.) ἐξακολουθοῦν νὰ προσδιορίζουν τὴ φυσιογνωμία καὶ τῆς σύγχρονης ἐλληνικῆς γλώσσας.

συλλαβογραφικὴ γραφὴ Β, δῆλωσε τὸν Νοέμβριο τοῦ 1996: «Ἀπὸ τὴν πρώτη φορὰ ποὺ μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία, πρὶν ἀπὸ ἐξήντα χρόνια, νὰ γνωρίσω τὴν Ἑλλάδα, νεαρὸς τουρίστας τότε, ἐνίωσα ἐκστατικὸς μὲ τὴ χώρα, μὲ τοὺς ἀνθρώπους καί, περισσότερο ἀπὸ ὅλα, μὲ τὴ γλώσσα τους. Νιώθω ἀκόμη τὴν ἴδια ἐκσταση, ὅπως στὰ μαθητικά μου χρόνια. Ὑπῆρξε μεγάλο εὐτύχημα γιὰ μένα τὸ ὅτι μπόρεσα νὰ προσθέσω κάτι στὴ μακρὰ ἱστορία τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς γλώσσας τους καὶ νὰ ἐκπληρώσω ἔτσι στὸ ἐλάχιστο ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ μεγάλο χρέος ποὺ ὅλη ἡ Εὐρώπη ὀφείλει στοὺς θεμελιωτὲς τοῦ πολιτισμοῦ τῆς».

γλώσσας του, πολὺ πρὸ ὁμορφας: «Δι-αβάζοντας τὰ ἐλληνικά τὰ ἡῦρα ὁποῦ λαμπρύνουν καὶ φωτίζουν τὸν νοῦν τοῦ μαθητοῦ ἀνθρώπου, καθὼς φωτίζει ὁ ἥλιος τὴν γῆν, ὅταν εἶναι ξαστεριά καὶ βλέπουν τὰ μάτια μακριά».

Ἡ νεοελληνικὴ γλώσσα ἔχει τὸ ἀδιαμφισβήτητο - ἐναντι τῶν ἄλλων γλωσσῶν - προνόμιο νὰ διαθέτει τὴ δύναμη μιᾶς μακραίωνης προφορικῆς καὶ γραπτῆς καλλιέργειας. Αὐτὸ τὸ γεγονὸς δημιουργεῖ τὴν πρόσθετη εὐθύνη σὲ ὅλους μας νὰ τὴν περιφρουρήσουμε, καθὼς διατρέχει τὸν κίνδυνο ἀλλοτρίωσής της ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπη εἰσορὴ καὶ υἱοθέτηση ξενόγλωσσου λε-

ξιλογίου, όχι μόνο στην έπιστημονική όρολογία αλλά και στην καθημερινή ζωή του μέσου Έλληνα, από τον τουρισμό, από την υπερβολική ένασχόληση με την πληροφορική και τo διαδίκτυο, τo όποιο έχει λάβει, πλέον, κεντρική θέση στη ζωή πολλών, και κυρίως των νέων μας, από τη χρησιμοποίησή της εκ μέρους της πανοπερμίας των προσώπων που επί είκοσιτέσσερις ώρες στο είκοσιτετράωρο την κακοποιούν βάνασα μέσα από τις άπειροπληθείς έκπομπες των λεγόμενων Μέσων Μαζικής Έπικοινωνίας, ασκώντας μιαν όλοκληρωτική κυριαρχία στο έλληνικό κοινό που τους έχει, πλέον, παραδοθεί άνευ όρων. Πρόκειται για μιá βαθειά κρίση, που έχει σχέση με τή

γενικότερη «κρίση έπικοινωνίας» του σύγχρονου ανθρώπου. Καί, έπιπλέον, όπως όρθα έχει σημειωθεί, ή έκφραση ως άξία (ως όρθότητα γραμματοσυντακτική, μέλημα αίσθητικό και επιδίωξη άποχρώσεων) σήμερα, πλέον, παραμερίζεται άπροκάλυπτα και έσκεμμένα.

Σε όλα αυτά πρέπει, βέβαια, νά προστεθεί και ή άθρόα και άνεξέλεγκτη είσοδή, τα τελευταία χρόνια, πολύ μεγάλου άριθμού ξένων προσφύγων, νομίμων ή παρανόμων, των οποίων τά παιδιά έγγράφονται, ως γνωστόν, στην τάξη στην όποία προβλέπει ό τίτλος τον όποιον έχουν λάβει από τή χώρα προέλευσής τους, άσχετα με τον βαθμό γνώσης της έλληνικής γλώσσας την όποία, στη μέγιστη πλειονότητά

τους, άγνοούν παντελώς. Σημειωτέον, βέβαια, ότι στα σχολεία που φοιτούν παιδιά μεταναστών, πάρα πολύ σπάνια εφαρμόζεται ή κείμενη νομοθεσία, ή οποία προβλέπει τη λειτουργία τμημάτων υποδοχής και φροντιστηριακών για τη γλωσσική ενίσχυση των ξένων μαθητών.

Όμως, το μεγάλο μας πρόβλημα ως προς τη γλώσσα δεν είναι μόνο οι αλλόγλωσσοι μαθητές. Δεν είναι λίγα τα έλληνόπουλα που αντιμετωπίζουν τεράστιο πρόβλημα στη γλώσσα παρά τό γεγονός ότι διδάσκονται στη Δευτεροβάθμια Έκπαίδευση επί έξι χρόνια ένα μεγάλο αριθμό βιβλίων που έχουν να κάνουν με τη νεοελληνική γλώσσα. Για τις έξι τάξεις της Δευτεροβάθμιας Έκπαίδευσης διαθέτουμε σήμερα βιβλία του μαθητή, βιβλία έργασιών, του καθηγητή, γραμματικής, συντακτικού, γλωσσικών ασκήσεων, δεκάδες σελίδων στα βιβλία οδηγίων των φιλολογικών μαθημάτων Γυμνασίου και Λυκείου, ίκανό αριθμό σελίδων για τη διαθεματικότητα και, επιπλέον, είδικά για το Λύκειο, ένα

όγκώδες βιβλίο θεματικών κύκλων και τρία εύμεγέθη βιβλία άξιολόγησης της Έκφρασης-Έκθεσης, τα όποια άρκετοί φιλόλογοι χρησιμοποιούν. Σύνολο σελίδων για τη Νεοελληνική Γλώσσα στη Δευτεροβάθμια Έκπαίδευση περισσότερες από έξι χιλιάδες όκτακόσιες! Κυριολεκτικά μιá βιομηχανία βιβλίων Νεοελληνικής Γλώσσας, χωρίς, φυσικά, να υπολογίζονται τα άπμπολλα έξωσχολικά βοηθήματα!

Παρά ταύτα ή γλωσσική παιδεία των μαθητών μας στον γραπτό και προφορικό λόγο είναι άκρως ύποβαθμισμένη, ένφ ή είκόνα των γραπτών τους στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας των Πανελληνίων Έξετάσεων είναι συχνά άπελπιστική. Ποτέ άλλοτε δέ διδασκόταν στη Δευτεροβάθμια Έκπαίδευση τόσο μεγάλος όγκος ύλης στη Νεοελληνική Γλώσσα και ποτέ άλλοτε δεν ήταν σέ τόσο άπόλυτο βαθμό άντιστρόφως ανάλογη ή πληθώρα της ύλης με την πρόοδο των μαθητών στη γλώσσα και τη συναφή με αύτην έπιτυχία τους στις έξετάσεις! Χωρίς να ύπερβάλλουμε καθόλου, είμαστε ύποχρεωμένοι να παραδεχθούμε πως όρισμένοι σημερινοί άπόφοιτοι κάποιων Λυκείων μας βρίσκονται, δυστυχώς, στα όρια του άναλφαβητισμού. Υπάρχει όντως πρόβλημα. Και όχι μόνο γλωσσικό. Περισσότερο σύνθετο. Θα μπορούσε κάποιος να το έξετάσει και από άλλες πλευρές πέραν της γλώσσας. Άκόμα και από την πλευρά των οικονομικών συνεπειών.

Όλοι μας γνωρίζουμε άνθρωπους παλαιότερων εποχών, οι όποιοι, έχοντας φοιτήσει για ένα - δυό χρόνια στο Γυμνάσιο, μπορούσαν και διάβαζαν και κατανοούσαν τον Παπαδιαμάντη, τον

Κάλβο ἢ τὸν Παπαρρηγόπουλο. Σήμερα - τὸ γνωρίζουμε καλὰ - ἡ δυνατότητα αὐτῇ δὲν ὑφίσταται στοὺς πρὸ πολλοὺς ἀποφοίτους τῶν Λυκείων μας, Γενικῶν καὶ Ἑπαγγελματικῶν (γιατί ἄραγε πρέπει νὰ παίρνουν ἀπολυτήριο Λυκείου - καὶ μάλιστα ἀβρόχοις ποσὶ -οὐ πάντες;). Καὶ τοῦτο γιατί ὅλο καὶ περισσότερο τὰ κείμενα αὐτὰ παραγκωνίζονται, ἄρα καὶ ἡ γνώση τῆς γλώσσας μας στὴ διαχρονία τῆς περιορίζεται. Οἱ ἀπόφοιτοί μας, δυστυχῶς, συνήθως δὲν κατανοοῦν πλήρως, ἂν δὲν προηγηθεῖ σχολαστικὴ ἐξομάλυνση ἀπὸ τοὺς φιλολόγους τους, οὔτε κείμενα σοβαρά, δοκιμιακοῦ χαρακτήρα, γραμμένα ἀπὸ σύγχρονους συγγραφεῖς στὴ δημοτικὴ.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ στὸ σημεῖο αὐτὸ μιὰ παρένθεση. Προφανῶς καὶ δὲν περιλαμβάνω στὰ κείμενα τὰ παντελῶς ἀκατανόητα φληναφήματα, τὰ ὁποῖα μὲ βαρυγδουπους τίτλους φιλοξενοῦνται συχνὰ στὶς κυριακάτικες ἐφημερίδες οὔτε τὰ χυδαιολογήματα πολλῶν σύγχρονων λογοτεχνῶν τῶν ὁποίων τὰ ἔργα συναντοῦν συχνὰ οἱ μαθητές μας στὶς βιβλιοθήκες οὔτε, δυστυχῶς, καὶ πολλὰ κακογραμμένα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ σχολικὰ βιβλία Γυμνασίου καὶ Λυκείου. Δυστυχῶς, σὲ πολλὰ σχολικὰ βιβλία, ὁ πυκνός, σκοτεινός, ἐπιστημονικοφανὴς λόγος συχνὰ ἀμβλύνει τὸ ἐνδιαφέρον καὶ καταστρέφει τὸ μάθημα. Θεωροῦμε ὅτι ἓνα καλὸ κείμενο, μὲ ἀποδέκτες μαθητὲς τῆς Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης, τῶν ὁποίων ἡ ἀκοὴ κατακλύζεται ἀπὸ πάσης φύσεως «κενοῦς» λόγους, θὰ πρέπει νὰ περιέχει λόγο σαφεῖ, ἀπλό, καταληπτό, ἀκριβῆ, κατὰ τὴν ὑπόδειξη τοῦ Ἀπ. Παύλου «εὐσημον» καὶ ἀπὸ κάθε

πλευρὰ «ὕγιη».

Βρισκόμαστε μπροστὰ σ' ἓνα σύγχρονο ὀξύτατο γλωσσικὸ ζήτημα, ποῦ ὅμως, ἐπειδὴ δὲν δημιουργεῖ ἰδεολογικὲς ἀντιπαραθέσεις, ὅπως τὸ πρὸ ἑκατονταετίας, δὲν προκαλεῖ τὶς ἀναγκαῖες ἀντιδράσεις καί, ἐπιπλέον, ἡ ὀξύτητά του δὲν «ἐνοχλεῖ» λόγῳ τῆς ἀδιαφορίας τῶν πολλῶν καὶ τοῦ γενικότερου ἐφησυχασμοῦ τὸν ὁποῖο εὐνοεῖ ἡ ἐποχὴ μας. Μπροστὰ στὸ γλωσσικὸ αὐτὸ ζήτημα ὀφείλουν πρωτίστως οἱ ἀρμόδιοι νὰ σταθοῦν μὲ περίσκεψη.

Τὸ πρῶτο τὸ ὁποῖο, κατὰ τὴν ταπεινὴ μας γνώμη, πρέπει νὰ γίνεῖ εἶναι νὰ περιορισθεῖ ἡ ὕλη τῶν σχολικῶν βιβλίων Νεοελληνικῆς Γλώσσας Γυμνασίου καὶ Λυκείου. Νὰ διατηρηθεῖ ὡς διδακτέα ἡ ἀναγκαιότερη ὕλη τῆς θεωρίας ἀπὸ αὐτὴν ποὺ περιλαμβάνεται στὰ ὑπάρχοντα ἐγχειρίδια καὶ νὰ ὑποστηριχθεῖ ἀπὸ ἓνα μικρὸ ἀριθμὸ κειμένων καὶ ἀσκήσεων. Ἐτσι, θὰ μπορούσε πιθανῶς νὰ καταστεῖ ἐφικτὸ τὰ βιβλία τοῦ μαθητῆ στὸ μάθημα τῆς Νεοελληνικῆς Γλώσσας νὰ μὴν ὑπερβαίνουν σὲ συνολικὸ ἀριθμὸ σελίδων τὸ ἓνα τέταρτο ἐκείνων ποὺ διδάσκονται σήμερα. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ θὰ ἐξοικονομηθεῖ ὁ χρόνος ποὺ εἶναι ἀναγκαῖος γιὰ τὴν καλλιέργειά τῶν μαθητῶν στὸν γραπτὸ λόγο.

Τὰ βιβλία, ὅμως, τῆς Νεοελληνικῆς Γλώσσας τοῦ Λυκείου παρουσιάζουν καὶ ἓνα πρόσθετο πρόβλημα. Ὅπως εἶναι γνωστὸ, ἡ φυσιογνωμία καὶ ἡ ταυτότητα ἐνδὲς μαθήματος συναρτᾶται καὶ ἐν τέλει διαμορφώνεται σύμφωνα μὲ τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποῖους τὸ ἐν λόγω μάθημα ἐπιδιώκει. Τὸ μειονέκτημα στὴν περίπτωσή τῆς γλωσσικῆς

διδασκαλίας του Λυκείου είναι ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα και πλήρη αναλυτικά προγράμματα μέσα από τα οποία να προκύπτει με σαφήνεια ο προσανατολισμός και η φιλοσοφία του μαθήματος. Άλλωστε, στο Λύκειο συνέβη τό έξης, το οποίο φαίνεται πως αποτελεί και παγκόσμια πρωτοτυπία: Πρώτα συντάχθηκαν - το 1989 - τα διδακτικά έγχειρίδια και έν συνεχεία γράφτηκαν - το 1999, όποτε καθιερώθηκε τό σύστημα των Κατευθύνσεων στο Λύκειο - κάποιου είδους αναλυτικά προγράμματα, τα όποια άπλως ήλθαν να επικυρώσουν το περιεχόμενο των έγχειριδίων. Κατά συνέπεια, το μόνο στοιχείο στο όποιο μπορεί να στηριχθεί κανείς, προκειμένου να έξάγει συμπεράσματα σχετικά με τη φιλοσοφία και τους σκοπούς του μαθήματος, είναι τά διδακτικά έγχειρίδια.

Έπιπλέον, στα βιβλία της γλώσσας της Δευτεροβάθμιας Έκπαίδευσης συναντούμε ένα πλήθος δυσνόητων όρων οι όποιοι έχουν γλωσσολογική, κατά βάση, προέλευση. Το ζητούμενό μας, όμως, δεν είναι να διδάξουμε γλωσσολογία στον μαθητή - κάτι που δυστυχώς έπιχειρήθηκε και στην Άρχαία Έλληνική Γλώσσα του Γυμνασίου - ούτε να του παράσχουμε έπιστημονικές γνώσεις για τά γλωσσικά φαινόμενα ούτε να τον κατακλύσουμε, όπως συμβαίνει, με έπιστημονικές πληροφορίες για τη γλώσσα, αλλά να τον βοηθήσουμε να βελτιώσει - κυρίως με τη συνεχή άσκηση - την ικανότητά του για αποτελεσματική χρήση του γλωσσικού κώδικα.

Και έδώ άκριβώς βρίσκεται ή καρδιά του προβλήματος. Η συσσωρευμένη διδακτέα ύλη του γλωσσικού μαθήματος

και το άσαφές νομοθετικό πλαίσιο δεν έπιτρέπουν την άσκηση των μαθητών Γυμνασίου και Λυκείου στον γραπτό λόγο σε ίκανοποιητικό βαθμό. Γιατί δεν νομίζω να θεωρεί κανείς έπαρκή άσκηση την άπάντηση σε κάποιες γλωσσικές άσκήσεις - άς μή μάς διαφεύγει, άλλωστε, ότι οι γλωσσικές άσκήσεις δεν αποτελούν αύτοσκοπό, αλλά πρέπει να άντιμετωπίζονται ως έργαλεία για τη βελτίωση του προφορικού και γραπτού λόγου των μαθητών - ή τη σύνταξη μίας παραγράφου ή μίας σύντομης περίληψης, όπως γίνεται συνήθως λόγω έλλείψεως χρόνου. Άπαιτείται μιá ριζική άλλαγή πλεύσεως. Ό κοινός νους και ή εκπαιδευτική πείρα βεβαιώνουν ότι δεν μπορεί να βελτιωθεί ό μαθητής στον λόγο, άν δεν γράφει συστηματικά και πολύ συχνά ένα έπαρκή αριθμό γραπτών δοκιμίων πλήρως άνεπτυγμένων και κάποιας έκτασης, τά όποια έν συνεχεία να διορθώνει με πολύ μεγάλη έμπέλεια ό φιλόλογός του. Κατά την ταπεινή μου άποψη, ή κακοδαιμονία που παρατηρούμε στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας τά τελευταία χρόνια όφείλεται πρωτίστως στην περιφρόνηση, έκ μέρους των άρμοδίων, αύτης της άπλούστατης λογικής.

Είναι, βέβαια, γεγονός πως τά τελευταία χρόνια παρατηρείται μιá προϊούσα αποδυνάμωση της σχολικής πράξης γενικά σε όλα τά μαθήματα και όχι μόνο στο γλωσσικό. Στην αποδυνάμωση αύτη συμβάλλει και ή κρατούσα πρακτική της ήσωνος προσπάθειας, ή κατάργηση των είσαγωγικών έξετάσεων για το Λύκειο και ή πέραν παντός όρίου πλέον έπιείκεια στη βαθμολογία.. Το ζήτημα

τῆς γλώσσας ὁξύνεται ἀπὸ τὸν τρόπο συντάξεως τῶν Ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων, τὸν τρόπο ἐπιλογῆς τῶν συγγραφικῶν ομάδων καὶ ἀπὸ τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος. Ἡ ὅλη ὑπόθεση, βέβαια, δὲν εἶναι ἄσχετη μὲ τὴ γενικότερη ἀμφισβήτηση τῶν θεσμῶν, καὶ κατὰ συνέπεια καὶ αὐτῶν τῆς παιδείας, τῆς ἐκπαίδευσης, τοῦ μαθήματος τῆς γλώσσας.

Στὸ θέμα τῆς διδασκαλίας τῆς γλώσσας, ὅμως, οἱ τελευταῖοι ποὺ φταίνε εἶναι οἱ μαθητές. Στὶς ἀρχὲς Ἰανουαρίου τοῦ 2006 εἶχα λάβει - ὡς ὑπεύθυνος Σχολικὸς Σύμβουλος Φιλολόγων - ἓνα γράμμα ἀπὸ τὸ δεκαπενταμελὲς μαθητικὸ συμβούλιο ἑνὸς ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ΤΕΕ (σημερ. ΕΠΑΛ) τῆς Θεσσαλονίκης. Οἱ μαθητὲς μοῦ κοινοποιοῦσαν ἔγγραφό τους, τὸ ὁποῖο εἶχαν ἤδη ἀποστείλει πρὸς ὅλες τὶς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, καὶ τὸ ὁποῖο δημοσιεύθηκε σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς ἡμερήσιες ἐφημερίδες Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης στὶς 13 Ἰανουαρίου τοῦ 2006. Στὸ ἔγγραφο αὐτὸ μὲ ὠριμότητα, εὐγένεια καὶ ἀρχοντιά ζητοῦσαν νὰ αὐξηθοῦν στὰ Σχολεῖα τους οἱ μὲντοις δύο, συνολικά, ὥρες διδασκαλίας τῶν Νέων Ἑλληνικῶν καὶ τῆς Νεοελληνικῆς Γλώσσας. Οἱ θέσεις τους ἦταν πολὺ σοβαρές. Τὶς ὑποστήριξαν μὲ εἰλικρίνεια καὶ πειστικότητα σὲ συνάντησι πού εἶχα εὐθὺς ἀμέσως μαζί τους παρουσίᾳ τῶν φιλολόγων τους. Παραθέτω δυὸ πολὺ μικρὰ ἀποσπάσματα:

«Ἡ γλώσσα εἶναι ὄχημα πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ βάση πάνω στὴν ὁποία ἀναπτύσσεται ἡ ἱκανότητα σύλληψης ἐννοιῶν, ἡ διαμόρφωση συν-

θετῆς καὶ κριτικῆς σκέψης. Χωρὶς βαθιὰ γνώση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας δὲν κατανοοῦμε οὔτε τὰ μαθήματα εἰδικότητος... Δὲν κινδυνεύουμε λοιπὸν μόνον ἀπὸ λεξιπενία. Κινδυνεύουμε καὶ ἀπὸ ἀκαταληψία, ἀπὸ ἀκρισία, ἀπὸ λειτουργικὸ ἀναλφαβητισμὸ ἐμεῖς οἱ νέοι τῶν δεκαοκτῶ ἐτῶν, τὸ μέλλον, ὅπως λέγεται, αὐτῆς τῆς χώρας!».

Καρμιά αὐξηση ὥρων, βέβαια, δὲν θὰ λύσει ἀπὸ μόνῃ της τὸ πρόβλημα. Μποροῦμε, ὅμως, νὰ ἐλπίζουμε. Καί, κυρίως, ὑποχρεοῦται ὁ καθένας μας - μηδενὸς ἐξαιρουμένου - νὰ ἀναλάβει τὶς εὐθύνες ποὺ τοῦ ἀναλογοῦν.

Γεωργίου Ί. Βιλλιώτη
φιλόλογου-θεολόγου

ΗΛΙΟΣ Ο ΠΡΩΤΟΣ

Σύμφωνα με μιά ωδή του Πινδάρου οι θεοί καθώς μοίραζαν τη γη μεταξύ τους ξέχασαν τόν Ήλιο, πού έλειπε στο καθημερινό ταξίδι γύρω από τη γη. Όταν επέστρεψε ο Ήλιος ο Δίας προθυμοποιήθηκε νά κάνει νέα διανομή. Έκείνος όμως δέν τόν άφησε, επειδή είχε κάνει ήδη τήν έκλογή του· είχε δει τη Ρόδο νά σχηματίζεται καί νά αναδύεται από τά βάθη της θάλασσας. Είπε λοιπόν στόν Δία: «Σ' όλους τούς τόπους κι αν γυρνῶ/μόνον ἐτοῦτον αγαπῶ». Οἱ θεοί συμφώνησαν καί τοῦ παραχώρησαν τό νησί. Ἡ Ρόδος, τό νησί μέ τή μεγαλύτερη ἡλιοφάνεια, ἔγινε μοναδικό κέντρο ἀνόθευτης λατρείας τοῦ Ἡλίου.

Σ' αὐτό πιθανότατα τό νησί πλάστηκε ἡ λέξη **ἥλιος**, πού εἶναι δωρικός τύπος τῆς λέξεως **ἥλιος**. Στή δωρική διάλεκτο διατηρεῖται τό πρωτογενές **α** (γυνά). Ἄλιος εἶναι ὁ θαλάσσιος, ὁ προερχόμενος ἀπό τή θάλασσα. Τά ἐπίθετα μέ παραγωγικό τέρμα -ιος δηλώνουν προέλευση ἢ ιδιότητα (π.χ. Κορίνθιος, Πόντιος). Οἱ κάτοικοι τῆς Ρόδου καί τοῦ Αἰγαίου ἐν γενεῇ ἔβλεπαν τόν ἥλιο νά ἀναδύεται ἀπό τή θάλασσα καί τόν ὀνομάτισαν ἥλιο, ὡς προερχόμενο ἀπό τή θάλασσα: «Ἡέλιος δ' ἀνόρουσε λιπῶν περικαλλέα λίμνην» (Ὀδυσσεια. γ, 1-3): ὁ ἥλιος ὀρθώθηκε ἐγκαταλείποντας τήν περικαλλή θάλασσα.

Τό ἐπίθετο ἥλιος ἐτυμολογεῖται ἀπό τό οὐσιαστικό θηλυκοῦ γένους **ἄλς** πού δήλωνε τήν (ἀβαθῆ) θάλασσα, ὅπως φαίνεται ἀπό τήν ξηρά. Ἡ ἄλς ἀποτελοῦσε τήν ἴδια λέξη μέ τό

ἀρσενικό ἄλς, τό γνωστό μας ἀλάτι. Δέν αποκλείεται ἡ μονοσύλλαβη αὐτή λέξη νά ἦταν ἀρχικά ἐπιφώνημα, πού θά δήλωνε τήν αἴσθηση τῆς ἀλμύρας πού νιώθει κάποιος, ὅταν γεύεται τό θαλασσινό νερό.

Τό συνώνυμο τῆς ἀλός **πέλαγος** (ἀπό τή ρίζα πελα- = εὐρύς, πλατύς) ἀναφερόταν στήν ἀνοιχτή θάλασσα, τό ἐπίσης συνώνυμο **πόντος** (ἀπό τό θέμα ποντ- = περνῶ) δήλωνε τό θαλάσσιο πέρασμα (πβ. Ἑλλή-σποντος),

ή δέ θάλασσα εἶχε γενική σημασία καί ἀντικατέστησε βαθμιαία τή λέξη ἅλς (ή), ἐξαιτίας τῆς ὁμωνυμικῆς σύμπτωσής τῶν σημασιῶν «ἅλατι» καί «θάλασσα». Ἔτσι ἔμεινε μόνο ὁ ἅλς, τό ἅλατι πού μᾶς προσέφερε ὄχι μόνο τή νοστιμιά του, ἀλλά τήν πανευρωπαϊκή λέξη **σαλάτα**, καθώς σαλάτα χωρίς ἅλατι εἶναι ἀγευστή(καί ἄς διαμαρτύρονται οἱ διατροφολόγοι) καί τό **σαλάμι**, λίαν εὐγεστον καί ἀλμυρόν συνάμα.

Τό ἅλατι ἔγινε ἀπαραίτητο συστατικό τῆς τροφῆς τουλάχιστον ἀπό τή δέκατη χιλιετία π.Χ. καί ἦταν λογικό νά ἀποκτήσει μεταφορικές σημασίες καί νά χρησιμοποιηθεῖ σέ παροιμίες καί γνωμικά:

1. ἡ δύναμη πού συντηρεῖ καί κάνει νόστιμο κάτι, πού τό προφυλάσσει ἀπό τή σήψη ἢ τή διάλυση «ὁ νοικοκύρης εἶναι τ' ἅλατι τοῦ σπιτιοῦ»· «ὕμεις ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν τὸ ἅλας μωρανθῇ ἐν τίνι ἀλισθήσεται;» (ὁ Χριστός πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, Κ.Δ.)· «φῶς ἔομεν καὶ ἅλας» (Οἱ χριστιανοὶ μέσα στὸν ἁμαρτωλὸ κόσμον, Ἰω. Χρυσ.)· «ἅλας αὐτοὶ ὑπάρχοντες ἤρτυον καὶ ἤλιζον πᾶσαν ψυχὴν» (ὁ Μακάριος Αἰγύπτου χαρακτηρίζει τοὺς Ἀποστόλους)·

2. ἡ νοστιμιά, ἡ χάρη τῶν λόγων ἢ τοῦ πνεύματος «τά λόγια του δὲν ἔχουν ἅλατι» (εἶναι ἄνοστα καί βαρετά), «ἄττικὸν ἅλας» ἡ χάρη καί ἡ λεπτότητα τοῦ ἀττικοῦ πνεύματος, «λόγος ἅλατι ἤρτυμένος», «τὸ ἐπουράνιον ἅλας τοῦ πνεύματος ἡ σοφία» «τῷ θεῷ τῆς γραφῆς ἅλατι» ἡ θεϊκή (θεόπνευστη) σοφία τῆς γραφῆς·

3. τό δόγμα, ἡ ἀναμφισβήτητη ἀληθεια φράσεις: «δὲν δίνει οὔτε σπυρὶ ἅλατι», γιὰ τὸν ὑπερβολικὰ τοιγκού-

νη· «φάγαμε ψωμί κι ἅλατι», «πολλοὶ κοινωνήσαντες ἁλάτων καὶ τραπέζης» (Ὡριγένης), δεῖγμα φιλίας καί οἰκειότητος πού προσέχονται ἀπὸ παλιά γνωριμιά ἢ μακρὰ συμβίωση / «ὅσα εἶπαμε νερό κι ἅλατι» ὅσα εἶπαμε νά ξεχαστοῦν, νά διαλυθοῦν οἱ παρεξηγήσεις, ὅπως τ' ἅλατι μέσα στὸ νερό / «ἅλατι

νά γίνεις» (κατάρρα) νά ἐξαφανιστεῖς, νά χαθεῖς / «ὅπως λειώνει τ' ἅλατι νά λειώσουν οἱ κατάρες μου» γιὰ κατάρες πού ἀνακαλοῦνται, συνήθως ἀπὸ μητέρες γιὰ τὰ παιδιά τους / «σέ ξένο φαί ἅλατι μὴ ρίχνεις» μὴν ἀνακατεύεσαι σέ ξένες ὑποθέσεις / «τό 'σπειρε ἅλατι» δὲν κατόρθωσε τίποτα, ἔφερε καταστροφή / «τόν ἔκανε τ' ἅλατιοῦ» τὸν ἔδειρε τόσο πολὺ, ὥστε τὸ πληγωμένο σῶμα του χρειάζεται ἅλατι γιὰ νά μὴ σαπίσει / «ἅλατι πάει στήν ἀλυκή καί φρύγανα στὸ λόγγο» γι' αὐτόν πού φέρνει κάτι ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἀφθονία ἢ ἐνεργεῖ ἄσκοπα καί ἀνόητα.

Ὑπὸ μεταφορική ἔννοια ὁ ἥλιος καί τό ἅλατι χρησιμοποιοῦνται στήν Ἀγία Γραφή καί στήν ὑμνογραφία

τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅπως ὁ ἥλιος ἀνατέλλει γιά ὅλους, ἔτσι γιά ὅλους ἀνέτειλε ὁ ἥλιος Χριστός. Καί ἡ Ἀνατολή τοῦ Ἡλίου - Χριστοῦ διέλυσε τή νύκτα τῆς ἀγνώσιας. Ἐκ σοῦ κεχαριτωμένη Πάναγνε, ἡμῖν ἀνέτειλε, δικαιοσύνης Ἥλιος Χριστός, καί φωτὶ κατελάμπρυνε, τοὺς καθημένους πρότερον, ἐν τοῖς τοῦ σκότους ὀχυρώμασιν.

Ὁ Χριστός εἶναι ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης καί οἱ μαθητές Του εἶναι τό

ἅλας τῆς γῆς: «Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται· εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων» (Ματθ. 5, 13), διότι οἱ εὐσεβεῖς χρησιμεύουν γιὰ τὴ συντήρηση τοῦ κόσμου.

Συγγενεῖς λοιπόν ὁ ἥλιος καί τὸ ἅλατι. Δόξα τῷ Θεῷ καί τὰ δύο τὰ ἔχουμε σὲ ἀφθονία.

Τασούλας Καμπουρίδου
φιλολόγου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Η Κωνσταντινούπολη είναι ή μοναδική πόλη του κόσμου που είναι κτισμένη σέ δύο Ήπειρους, τήν Εὐρώπη καί τήν Ἀσία.

Ἡ εὐρωπαϊκή πλευρά χωρίζεται σέ δύο μέρη, τήν παλιά πόλη καί τό Πέραν. Χωρίζεται ἀπό τόν Κεράτιο Κόλπο, μήκους 7 χλμ. Ἀπέναντι ὑπάρχει ή μικρασιατική Κωνσταντινούπολη.

Κατά τή διάρκεια τῶν 11 αἰῶνων ζωῆς τῆς Αὐτοκρατορίας καί τοῦ Πατριαρχείου (330-1453) στήν Κων/πολη λειτουργοῦσαν κατά τή Βυζαντινή περίοδο 450 ναοί καί 340 μοναστήρια μέσα στά τείχη τῆς Πόλης. Σήμερα στήν Κωνσταντινούπολη ὑπάρχουν 100 ὁρθόδοξες ἐκκλησίες, ἀπό τίς ὁποῖες οἱ 86 λειτουργοῦν ἐκ περιτροπῆς.

Ἡ Κωνσταντινούπολη, ὅπως εἶναι γνωστό, ὀφείλει τό ὄνομά της στόν Μ. Κωνσταντῖνο, πού τό 330 μετέφερε τήν ἔδρα τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους ἀπό τή Ρώμη στήν Κωνσταντινούπολη.

Σήμερα ἔχει 15.000.000 κατοίκους, ἐνῶ στήν τουριστική περίοδο φθάνει στά 20.000.000. Ὅλη ή Τουρκία ἔχει 70.000.000 κατοίκους.

Ἡ εὐρωπαϊκή πλευρά ἦταν καί εἶναι τό ἐμπορικό κέντρο τῆς Πόλης.

Στό Πέραν βρίσκεται ή ἐκκλησία

τῆς Ἁγ. Τριάδας καί δίπλα τό Ζάππειο Παρθεναγωγεῖο, πού ἰδρύθηκε τό 1875 καί σήμερα λειτουργεῖ ὡς σχολεῖο θηλέων.

Στό Πέραν βρίσκονται τά μεγαλύτερα ξενοδοχεῖα καί οἱ διάφορες Πρεσβεῖες, ἐνῶ στήν παλιά Πόλη, στήν ἱστορική χερσόνησο, πού εἶναι ὁ πρῶτος λόφος τῆς ἐπτάλοφης πόλης, εἶναι ή Ἁγία Σοφία, ή πλατεῖα τοῦ Ἱπποδρομίου καί τό Μπλέ Τζαμί καί κοντά στόν Κεράτιο Κόλπο δεσπόζει τό Τζαμί τοῦ Σουλεϊμάν, πού εἶναι τό μεγαλύτερο τζαμί τῆς Πόλης μετά τό Μπλέ Τζαμί. Κοντά στή γέφυρα τοῦ Γαλατᾶ εἶναι τό Γενί Τζαμί.

Ὅλη ή παλαιά πόλη τῆς Κων/πολης περιβάλλεται ἀπό τά περίφημα βυζαντινά τείχη καί τούς Πύργους, πού ἔχουν ἀναπαλαιωθεῖ τά παράλια τείχη, πού εἶναι 9 χλμ., ἔγιναν τόν 4ο αἰ. ἐπί Μ. Κωνσταντίνου ἐνῶ τόν 5ο αἰ., ἐπί Θεοδοσίου Β', τά χερσαία τείχη, μήκους 7 χλμ.

Τά τείχη ἐνισχύονταν μέ 96 πύργους καί εἶχαν συνολικά 46 πύλες, μικρές καί μεγάλες. Ἐξωτερικά περιέζωνε τά τείχη μία τάφος μέ 20 μ. πλάτος καί 10 μ. βάθος γεμάτη μέ νερό. Οἱ ἀποστάσεις μεταξύ τῶν πύργων εἶναι 50-75 μ. καί ἔχουν ὕψος 25 μ. Τά τείχη ἦταν τριπλά καί μεταξύ τους ἦταν ή

τάφρος, ή όποία σήμερα έχει σκεπαστεί και καλύπτεται μέ άφθονο πράσινο.

Τά χερσαία τείχη της Κωνσταντινούπολης (δυτικά) έχουν διάφορες πύλες: του Έπταπυργίου (=Γεντί Κουλέ), του Βελιγραδίου, της Σηλυβρίας, του Τόπ Καπί (=Πύλη του Αγίου Ρωμανού), της Άνδριανούπολης κ. ά. Τά παράλια τεί-

χη είχαν άλλες πύλες.

Άς σημειωθεί ότι ή Προποντίδα, ή θάλασσα του Μαρμαρά, ένώνεται μέ τό Αίγαίο μέσω του Έλλησπόντου ή Στενά του Τσανά-Καλέ ή Δαρδανέλια, ένώ ό Βόσπορος τή συνδέει μέ τή Μαύρη θάλασσα (=Εύξεινος Πόντος).

Ό Βόσπορος, Μπογάζ (=στόμιο) στά τουρκικά, πήρε τό όνομα αυτό από τήν Ίώ, τήν έρωμένη του Δία, πού γιά νά αποφύγει τήν όργή της συζύγου του Ήρας, μεταμφιέστηκε σέ βόδι και πέρασε τά στενά του Βοσπόρου και από τίς λέξεις Βοϋς, βοός (=βόδι) και πόρος (=πέρασμα) όνομάστηκε Βόσπορος.

Σπουδαίο είναι και τό Μπαλουκλί (Μπαλούχ = ψάρι) μέ τήν έκκλησία και τό Άγίασμα της Ζωοδόχου Πηγής, τούς τάφους των Πατριαρχών και πολλών ευεργετών της Πόλης.

Κατά τήν παράδοση, όταν έπεσε ή Πόλη στις 29 Μαΐου 1453, ό καλόγερος πού εκείνη τήν ώρα τηγάνιζε ψάρια, δέν τό πίστεψε και είπε ότι θά τό πι-

στέψει ἂν τὰ ψάρια πού εἶχε τηγανίσει ἀπό τή μία πλευρά, ζωντανέψουν καί πέσουν στο νερó. Πράγμα πού ἔγινε καί ὑπῆρχαν τέτοια ψάρια ὥς τό 1955, ὁπότε οἱ Τοῦρκοι μέ τούς βανδαλισμούς ἐκεῖνης τῆς ἐποχῆς τά κατέστρεψαν.

Ἡ Ἀγία Σοφία εἶναι τό σπουδαιότερο χριστιανικό μνημεῖο πού πρωτοχτίστηκε τό 325-326 μ.Χ., ἀπό τόν Μ. Κωνσταντῖνο (306-337).

Πυρπολήθηκε ὁ ναός αὐτός ἀπό τόν ὄχλο τό 404, ἐπειδὴ ὁ αὐτοκράτορας Ἀρκάδιος ἐξόρισε τόν λαοφιλή Πατριάρχη Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο. Ἀνοικοδομήθηκε τό 415 ἀπό τόν αὐτοκράτορα Θεοδόσιο Β΄ (408-450), κἀκεῖ καί αὐτός ὁ ναός στή «Στάση τοῦ Νίκα» (λαϊκή

ἐξέγερση πού ἔγινε στόν ἵπποδρομο, τό 532), ἐρείπιά του ὑπάρχουν μπροστά στή σημερινή κεντρική πύλη τοῦ ναοῦ καί ἀνοικοδομήθηκε ἀπό τόν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό (527-565), ἀπό τό 532-537, πού ἀνάθεσε τό ἔργο στούς ἀρχιτέκτονες Ἀνθέμιο ἀπό τίς Τράλλεις καί Ἰσιδωρο ἀπό τή Μίλητο.

Γιά τήν κατασκευή αὐτοῦ τοῦ ναοῦ ἐργάστηκαν 5 χρόνια καί 9 μῆνες, 10.000 ἐργάτες καί τεχνίτες καί στοίχισε 360 ἑκατομμύρια χρυσά νομίσματα. Χρησιμοποιήθηκαν μάρμαρα ἀπό ἐρειπωμένες ἀρχαίες οἰκοδομές, πράσινα μάρμαρα ἀπό τήν Εὐβοία, πορφυρίτες τῆς Αἰγύπτου, ἄσπρα καί ρόζ μάρμαρα ἀπό διάφορες περιοχές τῆς

Μ. Ἀσίας καί γενικά ξόδεψε τό κράτος ὅλο τόν χρυσό, τό ἀσήμι καί τούς πολύτιμους λίθους γιά τή μοναδική αὐτή οἰκοδομή.

Ὁ ναός αὐτός ἔχει 77μ. μήκος καί πλάτος 71,70μ. Ἔχει σχῆμα παραλληλόγραμμο καί εἶναι τρίκλυτος Βασιλική μέ τρούλο ἐνῶ στό δεύτερο ὄροφο βρίσκεται ὁ γυναικωνίτης.

Ὁ ναός φωτίζεται ἀπό 100 παράθυρα, ἀπό τά ὅποια τά 40 εἶναι στή στεφάνη τοῦ τρούλου, πού ἔχει διάμετρο 31μ. καί ἀπέχει ἀπό τό δάπεδο 55μ. καί στηρίζεται πάνω σέ 4 χτιστούς πεσσούς ὕψους 24,30 μ. πού γεφυρώνουν τά τόξα τοῦ τρούλου, πού στηρίζεται μέ ραβδώσεις.

Μπαίνει ὁ ἐπισκέπτης στόν πρῶτο νάρθηκα ἀπό 3 θύρες καί στόν δεύτερο ἀπό 5 θύρες. Καί οἱ δύο νάρθηκες εἶναι στενόμακροί, ἔχουν μήκος 60μ. πλάτος 5,75μ. καί ἔχουν μωσαϊκά μέ χρυσές ἀποχρώσεις. Ἀπό 9 μεγαλοπρεπεῖς θύρες, ἡ μεσαία λέγεται βασιλική πύλη, μπαίνει ὁ ἐπισκέπτης στόν κυρίως ναό μέ τούς θαυμάσιους μονόλιθους χρωματιστούς κίονες μέ τά δαντελωτά κιονόκρανα, πού φέρουν τό μονόγραμμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ καί τῆς Θεοδώρας (ΙΘ').

Τά διάφορα μωσαϊκά πού προὔπληρχαν στόν κυρίως ναό στή περίοδο τῆς εἰκονομαχίας (717-843) πού διήρκεσε 126 χρόνια καταστράφηκαν καί ἀντικαταστάθηκαν τά πρόσωπα τῶν Ἀγίων, τῶν Προφητῶν καί οἱ σκηνές ἀπό τή ζωή τοῦ Χριστοῦ μέ σταυρούς. Τό 843 μέ τήν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων ξανάρχισε ἡ διακόσμηση τῶν ἐκκλησιῶν μέ ἀγιογραφίες καί ψηφιδωτές εἰκόνες πού παρήγγειλαν οἱ

αὐτοκράτορες.

Τή μορφή τοῦ Παντοκράτορα στόν Τρούλο τή σκέπασαν μέ σουβά οἱ Τούρκοι καί ἔγραψαν ἓνα ρητό ἀπό τό κοράνιο.

Τήν ὀρθομαρμάρωση τῶν τοίχων σκεπάζουν στρογγυλοί πίνακες (ἀπό δέρμα καμήλας), διαμέτρου 0,75 μ. τοῦ Μωάμεθ Β' τοῦ Πορθητή, μέ χρυσοπράσινα γράμματα. Εἶναι οἱ μεγαλύτερες ἐπιγραφές τοῦ ἰσλαμικοῦ κόσμου.

Μέσα στόν κυρίως ναό ὑπάρχουν ἀριστερά καί δεξιά δύο ἀλαβάστρινες κρῖνες καθαρισμοῦ, πού μεταφέρθηκαν ἀπό τήν ἀρχαία Πέργαμο, καί τοποθετήθηκαν ἐκεῖ ἀπό τόν Μωάμεθ Γ' (1545-1599).

Στόν γυναικωνίτη, ὅπου ἀνέβαινε μέ φορεῖο ἡ αὐτοκράτειρα, λόγω τοῦ βάρους τῶν στολιδιῶν τῆς, ἀποκαλύ-

φθηκαν σπουδαία μωσαϊκά, ἡ Δέηση (παράκληση τοῦ 12ου αἱ), στή μέση ὁ Χριστός, ἀριστερά ἡ Παναγία καί δεξιά ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος.

Στόν γυναικωνίτη ἐπίσης δίπλα καί πάνω ἀπό τό Ἱερό βρίσκεται τό Μωσαϊκό (1050) μέ τόν αὐτοκράτορα Κων/νο Μονομάχο καί τῆς αὐτοκράτειρας Ζωῆς, ἐνῶ στή μέση εἶναι ὁ Χριστός, καθώς καί τό Μωσαϊκό τοῦ Ἰωάννου Β΄ Κομνηνοῦ, τῆς αὐτοκράτειρας Εἰρήνης καί στο πλάι τοῦ γιοῦ τῆς Ἀλέξιου (1122).

Στήν ἀψίδα τοῦ Ἱεροῦ βρίσκεται Μωσαϊκό μέ τήν ἑνθρονη Παναγία μέ τόν Χριστό στήν ἀγκαλιά της, καθώς καί τῶν Ἀγγέλων Μιχαήλ καί Γαβριήλ, ἔργο τοῦ 9ου αἱ.

Στόν γυναικωνίτη λειτουργοῦνταν οἱ γυναῖκες καί ἐδῶ συγκαλοῦνταν καί οἱ ἱερές Σύνοδοι.

Στόν δεύτερο νάρθηκα, πάνω ἀπό τή βασιλική πύλη, πού ἦταν ἐπίχρυση (πῆραν τά χρυσά οἱ Λατίνοι κατακτητές) ὑπάρχει ψηφιδωτό τοῦ 9ου αἱ. πού παριστάνει τόν Αὐτοκράτορα Λέοντα Στ΄ τόν Σοφό (885-912), σέ στάση ἱκεσίας, μπροστά στόν ἑνθρονο Χριστό.

Στή νότια θύρα τοῦ δεύτερου νάρθηκα ὑπάρχει ψηφιδωτό τοῦ 10ου αἱ. πού παριστάνει τήν ἑνθρονο Παναγία μέ τόν Χριστό στήν ἀγκαλιά, ἀριστερά Τῆς ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος Τῆς προσφέρει τά τείχη τῆς Κων/πολης καί δεξιά τῆς ὁ Ἰουστινιανός Τῆς προσφέρει τόν ναό τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ὁ αὐτοκράτορας Ἰουστινιανός μέ τήν ἀνέγερση τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας, τοῦ θαυμαστότερου οἰκοδομήματος

πού δημιουργήθηκε ποτέ, σκόπευε νά ξεπεράσει τόν ναό τοῦ Σολομώντος στήν Ἱερουσαλήμ.

Σύμφωνα μέ τήν Παράδοση, ὅταν μπῆκε στόν ναό, κατά τά ἐγκαίνια, ἀνέκραξε: «Δόξα τῷ Θεῷ, τόν καταξιώσαντί μοι τοιοῦτου ἔργου τελέσαι. Νενίκησά σε Σολομών» (Δόξα τῷ Θεῷ, πού μέ ἀξίωσε νά κάνω τέτοιο ἔργο. Σέ ἔχω νικήσει, Σολομών).

Στίς 12 Ἀπριλίου τοῦ 1204 κατά τήν 4η Σταυροφορία οἱ θησαυροί τῆς Ἀγίας Σοφίας λεηλατήθηκαν ἀπό τοὺς Λατίνους, οἱ ὁποῖοι κατεῖχαν τήν Πόλη ἐπὶ 57 χρόνια (1204-1261). Τά χρυσοῦς ψηφιδωτά καταστράφηκαν καί χρησιμοποιήθηκε ἡ ἐκκλησία ὡς Καθολικός Καθεδρικός Ναός. Τότε μετέφεραν καί τά χάλκινα ἄλογα ἀπό τόν Ἱππόδρομο πού σήμερα βρίσκονται πάνω ἀπό τήν

κεντρική πύλη του Αγίου Μάρκου Βενετίας.

Όταν έφυγαν οι Λατίνοι τό 1261, ό ναός ξανάρχισε νά χρησιμοποιείται ώς Όρθόδοξη Έκκλησία.

Ό ξακουστός ναός της Αγίας Σοφίας, πού χωράει 23.000 άνθρωπους, μέ τήν άλωση της Κων/πολης στίς 29 Μαΐου 1453, ήμέρα Τρίτη, από τόν Μωάμεθ Β΄ τόν Πορθητή, πού μπήκε έφιππος στήν εκκλησία τήν πρώτη Παρασκευή, 1η Ίουνίου 1453 καί έκανε τήν πρώτη μεγάλη προσευχή έγινε τζαμί καί από τό 1935 μέ διαταγή του Άτατούρκ έγινε Μουσείο.

Δίπλα στήν Αγία Σοφία, ανατολικά, βρίσκεται ό ναός της Αγίας Ειρήνης καί τό ξακουστό Μουσείο Τόπ Καπί. Δυτικά της Αγίας Σοφίας βρίσκεται τό Μπλέ Τζαμί (από τά μπλέ πλακάκια), πού έκτισε ό Σουλτάνος Άχμέτ Α΄, από τό 1606-1616, δαπανώντας όλους τούς θησαυρούς του κράτους μέ σκοπό μέ τό

μέγεθος του νά καλύψει τήν αίγλη του ναού της Αγ. Σοφίας.

Άπέναντι από τήν Αγία Σοφία βρίσκεται τό Ύδραγωγείο του Ίουστινιανού ή Γερεμπατάν (=ύπόγειο) μέ τίς 338 κολόνες μέσα στό νερό. Είναι μία ύδατοαποθήκη, πού έκτισε ό αυτοκράτορας Ίουστινιανός (527-656) γιά νά δώσει νερό στους κήπους των ανακτόρων. Τό έσωτερικό αυτής της δεξαμενής είναι πολύ έντυπωσιακό. Στο τέρμα της δεξαμενής 4-5 σκαλο-

πάτια χαμηλά, υπάρχουν δύο Μέδουσες, έντοιχισμένες, μία λοξά και μία ανάποδα.

Στή συνέχεια βρίσκεται ο Ίππόδρομος, όπου υπάρχει ο Όβελίσκος του Θεοδοσίου, ή Στήλη των Όφεων (πού μεταφέρθηκε εδώ από τους Δελφούς) και η Γερμανική Κρήνη.

Στόν Ίππόδρομο σώζεται σήμερα τό Ντικιλίτας, ό Αίγυπτιακός Όβελίσκος, πού εἶναι τό παλαιότερο μνημείο τῆς Κων/πολης.

Ό κίονας αὐτός κατασκευάστηκε στήν Αἴγυπτο, τό 1471 π.Χ. καί μεταφέρθηκε στήν Κων/πολη τό 390 μ.Χ., ἐπί αὐτοκράτορος Θεοδοσίου Α' (379-395), ἀπό τόν ναό τοῦ Ἄμμωνος τῆς πόλης Κάρνακα, τῆς περιοχῆς τοῦ

Λουξορ τῆς Αἰγύπτου. Κατασκευάστηκε ἀπό πορφυρό μονόλιθο γρανίτη τοῦ Ἀσσουάν, ἔχει βάρος 300 τόνων, ὕψος 25,60 μ. μαζί μέ τά πόδια (μικροῦς κίονες) καί τό βάθρο. Καί στίς 4 πλευρές ἔχουν φιλοτεχνηθεῖ ὑπέροχα σχέδια (ιερογλυφικά) θεῶν, βασιλέων

καί ιεράκων. Ὁ ὀβελίσκος τοποθετήθηκε σέ μαρμαρίνο βάθρο, ὕψους 6 μ. πού κατασκευάστηκε τό 389 μ.Χ. καί ἔχει πρότυπα ἀνάγλυφα μέ τόν αὐτοκράτορα Θεοδοσίον Α΄ καί τήν οἰκογένειά του. Στή βάση τοῦ βάθρου μία δίγλωσση ἐπιγραφή στά λατινικά καί στά ἑλληνικά ἀναφέρει ὅτι ἡ στήλη ὑψώθηκε ἀπό τό μηχανικό Πρόκλο, σέ 32 μέρες.

Λίγο πιά περά βρίσκεται ἡ Στήλη τῶν Ὁφρων ἢ Ἑλικτή Στήλη, πού εἶναι τό δεύτερο κατά σειρά παλιό μνημεῖο στόν Ἱππόδρομο. Τό 326 μ.Χ. ὁ Μ. Κωνσταντῖνος τή μετέφερε ἀπό τοὺς Δελφούς, ἀπό τό Ἱερό τοῦ Ἀπόλλωνα, ὅπου εἶχε στηθεῖ σέ ἀνάμνηση τῆς νίκης τῶν Ἑλλήνων κατά τῶν Περσῶν, στή μάχη

τῶν Πλαταιῶν, τό 479 π.Χ. (Περσικοί πόλεμοι: Μαραθῶνας, Σαλαμίνα, Θερμοπύλες, Πλαταιές). Οἱ Ἑλληνες σ' ἓνα χρυσό τρίποδο χάραξαν τά ὀνόματα τῶν

31 ἑλληνικῶν πόλεων, πού νίκησαν τόν Ξέρξη (βασιλιά τῶν Περσῶν), στή Σαλαμίνα καί στίς Πλαταιές. Ἡ στήλη ἦταν ἀπό μπρούτζο ὕψους περίπου 8 μ. καί σχηματίζονταν ἀπό τά σῶμα 3 ἐλισσόμενων φιδιῶν. Στήν κορυφή τά κεφάλια τῶν φιδιῶν στηρίζαν ἓνα μεγάλο χρυσό τρίποδα, πού συγκρατοῦσε ἓνα μεγάλο χρυσό ἀμφορέα μέ 2 μ. διάμετρο. Ἐνα ἀπό τά κεφάλια τῶν φιδιῶν ἐκτίθεται στό Ἀρχαιολογικό Μουσεῖο

τῆς Κωνσταντινούπολης ἐνῶ τό δεύτερο βρίσκεται στό Βρετανικό Μουσείο τοῦ Λονδίνου. Ἡ ἐναπομείνασα σήμερα στήλη ἔχει ὕψος 5 μ. καί 29 ἐλιγμούς.

Ἄς σημειωθεῖ ὅτι στήν πλατεία τοῦ Ἱπποδρόμου βρίσκεται ἡ Στήλη πλεκτῆς πέτρας, πού κτίσθηκε ἀπό τόν Κων/νο Ζ΄ Πορφυρογέννητο (912-959), γιό τοῦ Λέοντα βου τοῦ Σοφοῦ, σέ ἀνάμνηση τοῦ παπποῦ του Βασιλείου Α΄ τοῦ Μακεδόνα. Εἶναι ἔργο τοῦ 10ου αἰ. καί ἔχει ὕψος 32 μ. Οἱ θαυμάσιες μπρούτζινες πλάκες πού κάλυπταν τόν κίονα καταστράφηκαν τό 1204 ἀπό τοὺς Σταυροφόρους πού τίς μετέτρεψαν σέ κέρματα.

Ὁ Κίονας τοῦ Κων/νου Πορφυρογέννητου ἀποκαταστάθηκε τό 1894, μετά ἀπό μεγάλο σεισμό.

Στήν ἴδια περιοχή τοῦ Ἱπποδρόμου βρίσκεται ἡ Γερμανική Κρήνη, πού δώρισε ὁ Γερμανός Αὐτοκράτορας Γουλιέλμος μετά ἀπό τό δεύτερο ταξίδι του στήν Κων/πολη, στόν Σουλτάνο Ἀμπντούλ Χαμίτ Β΄. Ἡ Κρήνη κατασκευάστηκε στή Γερμανία καί μεταφέρθηκε μέ τρένο τό 1898. Ἔχει 7 βρύσες πού χρησιμοποιοῦνται καί σήμερα. Ὁ τροῦλος εἶναι ἀπό χρυσά μωσαϊκά καί στηρίζεται σέ 8 καταπράσινους κίονες.

Αὕτῃ ἦταν καί εἶναι ἡ Κωνσταντινούπολη, ἡ βασιλίδα τῶν πόλεων.

Γκιοκσέλ Γκιουλένσοϊ
Τούρκου σκηνοθέτη

ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

Α κόμη είμαστε στην αρχή του δρόμου. Κι έσ' αν είσαι εκεί, με όλη σου τη μεγαλοπρέπεια. 'Υπάρχεις. Είσαι το φώς για μένα. Θα είμαι στὸ πλάι σου. Θα προσπαθήσω νὰ σὲ καταλάβω περισσότερο καὶ νὰ σὲ ἀφουγκράζομαι. Δὲν θὰ σταματήσω νὰ δουλεύω γιὰ σένα. Καὶ θὰ ζήσω τὴν ἀπόλαυση τοῦ νὰ σὲ γνωρίζω καὶ νὰ σὲ ἀνακαλύπτω, διατηρώντας πάντα τὸν ἐνθουσιασμό τῆς πρώτης φορᾶς. Σ' εὐχαριστῶ». Αὐτὰ εἶναι τὰ λόγια ποὺ ἔγραψε ὁ Τοῦρκος σκηνοθέτης Γκιοκσέλ Γκιουλένσοϊ, ὄχι γιὰ

μία γυναίκα, ἀλλὰ γιὰ τὸ λαμπρότερο μνημεῖο τοῦ Βυζαντίου, τὴν Ἀγία Σοφία τῆς Κωνσταντινούπολης. Οἱ μῦθοι καὶ οἱ εἰκασίες γιὰ τὴν Ἀγία Σοφία ὥθησαν τὸν Γκιουλένσοϊ νὰ ἀσχοληθεῖ με τὸ μνημεῖο. «Ἦθελα νὰ δῶ αὐτὰ ποὺ δὲν φαίνονται, νὰ δῶ ὅχι αὐτὰ ποὺ εἶναι πάνω ἀπὸ τὴ γῆ καὶ τὰ βλέπουν ὅλοι, ἀλλὰ αὐτὰ ποὺ εἶναι ἀπὸ κάτω καὶ ποὺ δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀνακαλυφθεῖ. Ἦθελα νὰ μάθω, ἂν εἶναι ἀλήθεια οἱ μῦθοι ποὺ διάβασα στὰ βιβλία καὶ οἱ εἰκασίες γιὰ τὰ ὑπόγεια τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ἄρχισα σιγὰ-σιγὰ νὰ «ἀνακαλύπτω»

τὸ μνημεῖο καὶ καρπὸς αὐτῆς μου τῆς προσπάθειας ἦταν τὸ πρῶτο μου ντοκιμαντέρ, μὲ τίτλο «Ἀγία Σοφία», ποῦ εἶχε ὡς θέμα τὸ μνημεῖο καὶ τοὺς μύθους σχετικὰ μὲ αὐτό. Τὸ ἔργο μου εἶχε ἀπὴχηση τόσο στὴν Τουρκία ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἡ ἀναγνώριση αὐτῆς τῆς ἀγάπης μου ἦταν τὰ βραβεῖα ποῦ πῆρα», ἀναφέρει σὲ συνέντευξή του στὸ ΑΠΕ-ΜΠΕ.

Τὸ ἔργο αὐτὸ βραβεύτηκε τὸ 1994 μὲ τὸ 2ο Βραβεῖο Καλύτερου Ντοκιμαντέρ στὸ Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ἀγκυρας, τὸ 1995 μὲ τὸ Βραβεῖο Καλύτερου Ντοκιμαντέρ στὸ Φεστιβάλ Κινηματογράφου Τάμπερε καὶ τιμήθηκε μὲ

νὰ συνδέεται μέσῳ ὑπόγειων στοῶν μὲ τὴν παρακείμενη Βασιλικὴ Κινστέρνα, μὲ τὸ συγκρότημα τοῦ Μεγάλου Παλατιοῦ, τὸν Ἱππόδρομο καὶ ἀκόμη καὶ μὲ τὰ Πριγκιπόννησα, ὁ Τοῦρκος σκηνοθέτης θέλησε νὰ ἐξερευνήσῃ τὰ «βάθη» τοῦ μνημείου.

«Ἐκανα ἓνα νέο ξεκίνημα. Ὅμως αὐτὴ τὴ φορά ἔπρεπε νὰ κατέβω σὲ «βάθος», νὰ μάθω καὶ νὰ βγάλω στὴν ἐπιφάνεια αὐτά, γιὰ τὰ ὁποῖα οἱ γνώσεις ἦταν ἐλλιπεῖς. Στὸ δάπεδο τοῦ κυρίως ναοῦ ὑπάρχουν πλάκες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες οἱ μισὲς κάλυπταν Κινστέρνες καὶ οἱ μισὲς σήραγγες νεροῦ. Πῆρα ἄδεια ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ ξεκίνησα

Ἦθελα νὰ δῶ αὐτὰ ποῦ δὲν φαίνονται, νὰ δῶ ὅχι αὐτὰ ποῦ εἶναι πάνω ἀπὸ τὴ γῆ καὶ τὰ βλέπουν ὅλοι, ἀλλὰ αὐτὰ ποῦ εἶναι ἀπὸ κάτω καὶ ποῦ δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀνακαλυφθεῖ.

Εὐφημὴ Μνεῖα στὸ Φεστιβάλ Κινηματογράφου τοῦ Σάν Σεμπαστιάν, τὸ 1996. «Ὅμως, ὁ «ἔρωτάς» μου γιὰ τὴν Ἀγία Σοφία γεννήθηκε τὸ 1998. Ἦξερα ὅτι θὰ ἦταν μία μακροχρόνια σχέση. Πρῶτα ἔπρεπε νὰ τὴ δῶ μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια, νὰ τὴ γνωρίσω καὶ τὸ πὼς σημαντικὸ νὰ τὴν ἀνακαλύψω. Καὶ αὐτὸ ἔκανα. Τὸ 2000 ὁλοκλήρωσα τὸ δευτέρό μου ντοκιμαντέρ μὲ τίτλο «Ἡ Ἀγία Σοφία καὶ οἱ Κινστέρνες της».

Οἱ Κινστέρνες εἶναι τὰ ὑπόγεια οἰκοδομήματα, ποῦ σὲ παλαιότερες ἐποχὲς χρησιμοποιοῦνταν γιὰ τὴν ἀποθήκευση νεροῦ. Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, ἡ ἀγάπη μετατράπηκε σὲ πάθος ποῦ μὲ κυριαρχεῖ ἐδῶ καὶ 11 χρόνια», προσθέτει ὁ Γκιουλένσοϊ. Ξεκινώντας ἀπὸ τὶς εἰκασίες ποῦ θέλουν τὴν Ἀγία Σοφία

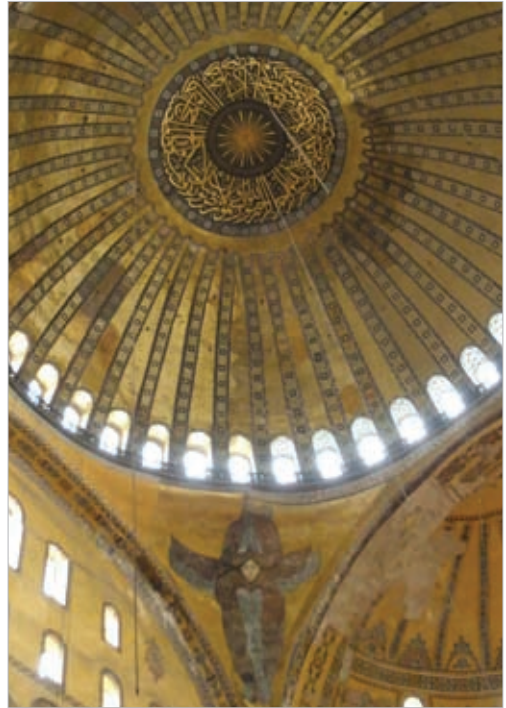
τὴν ἐξερεύνηση γιὰ νὰ δῶ τί ὑπάρχει στὶς σήραγγες κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς πλάκες. Διαπίστωσα ὅτι ὁ ναὸς δὲν συνδεόταν οὔτε μὲ τὴ Βασιλικὴ Κινστέρνα, οὔτε μὲ τὸ Μέγα Παλάτιο, οὔτε μὲ τὰ Πριγκιπόννησα.

Στὶς σημειώσεις ἐνὸς Ρώσου περιηγητῆ τοῦ 13ου αἰῶνα εἶχα διαβάσει ὅτι στὸν αὐλεῖο χώρο τῆς Ἀγίας Σοφίας εἶχε ἐνταφιαστεῖ ὁ ἅγιος Ἀντίγονος, ποῦ ἦταν παιδί. Μέσα στὶς σήραγγες βρέθηκε ὁ σκελετὸς ἐνὸς παιδιοῦ ποῦ μπορεῖ καὶ νὰ ἀνήκει στὸν ἅγιο. Αὐτό, ὅμως, θὰ πρέπει νὰ τὸ διερευνήσουν οἱ Ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ ἄλλοι εἰδικοί. Ἐντοπίστηκαν ἀκόμη «δωμάτια», στὰ ὁποῖα ἦταν θαμμένοι ἱερεῖς. Στὶς Κινστέρνες βρέθηκαν παγούρια, τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται στὸ 1917 καὶ πιθανὸν

ἀνῆκαν σὲ Ἄγγλους στρατιῶτες, ποὺ ἤθελαν νὰ πάρουν ἁγιασμένο νερό. Συνάντησα ὁμορφιὲς ποὺ μὲ θάμπωσαν. Εἶδα μέρη ποὺ δὲν τὰ εἶδαν οὔτε Βασιλεῖς, ἄκουσα τὴ φωνὴ τῆς ἱστορίας καὶ ἔγινα μάρτυράς της. Δὲν θὰ μπορούσα νὰ εἶμαι ἐγωῖστης ἀπέναντι σὲ αὐτὴ τὴν ὁμορφιά. Θέλησα νὰ τὴν μοιραστῶ μὲ ὅλους ὅσοι θαυμάζουν τὴν Ἀγία Σοφία, θέλησα νὰ δοῦν ὅλοι τὶς ἄγνωστες πλευρὲς της, ποὺ εἶναι κρυμμένες κάτω ἀπὸ τὴ γῆ. Γ' αὐτὸ καὶ φρόντισα νὰ καταγράψουν οἱ κάμερες ὅλα ὅσα εἶδα», συνεχίζει ὁ Γκιουλένσοϊ.

Καρπὸς ὅλης αὐτῆς τῆς ἔρευνας εἶναι τὸ τρίτο ντοκιμαντέρ, ποὺ ἀναφέρεται στὸ μνημεῖο καὶ ἔχει τίτλο: «Στὰ βάθη τῆς Ἀγίας Σοφίας». Συμπαραστάτες καὶ συμβούλους του εἶχε τοὺς ἀναπληρωτὲς Καθηγητὲς Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Κωνσταντινούπολης, Ἰχσάν Τουνάϊ καὶ Χαλοῦκ Τσετίνκαγια.

«Χρειάστηκαν ἐργασίες 11 χρόνων γιὰ νὰ γίνεῖ αὐτὸ τὸ ντοκιμαντέρ, ποὺ τώρα εἶναι στὸ στάδιο τοῦ μοντάζ. Ξέρω ὅτι, ὅταν ὁλοκληρωθεῖ τὸ ἔργο, πολλοὶ θὰ μὲ ζηλέψουν, γιατί εἶδα ἄγνωστες πλευρὲς τοῦ μνημείου. Ἄς εἶναι, ἄς μὲ

ζηλέψουν. Ἡ Ἀγία Σοφία θὰ εἶναι πάντα ἡ ἀγαπημένη μου καὶ θὰ κάνω καὶ ἄλλα ντοκιμαντέρ γι' αὐτήν. Τὸ ἐπόμενο σχέδιό μου εἶναι νὰ κάνω ἓνα ντοκιμαντέρ γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς ἱερεῖς ποὺ εἶναι θαμμένοι στὴν Ἀγία Σοφία», καταλήγει ὁ Τοῦρκος σκηνοθέτης.

Πηγή: Διαδίκτυο

Νίκου Χειλαδάκη

τουρκολόγου-δημοσιογράφου-συγγραφέως

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΓΝΑΥΡΑΣ

Ένας άγνωστος «φάρος» της Ρωμηοσύνης

Η λαμπρότερη, αλλά και ή πίο συκοφαντημένη περίοδος της ιστορίας του έλληνισμού είναι αυτή της αποκαλούμενης βυζαντινής αυτοκρατορίας, όπως την βάπτισαν κάποι-οι δυτικοί συγγραφείς διαστρέφοντας τό πραγματικό όνομα της μοναδικής αυτοκρατορίας στον κόσμο πού έζησε πάνω από χίλια χρόνια, δηλαδή της ανατολικής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Τήν ίδια περίοδο πού στή δυτική Εύρώπη, πού σήμερα προβάλλεται ως ή πιο έξελιγμένη περιοχή της ανθρωπότητας, οί κάτοικοι ζούσαν κά-

ούσιαστικά τό πρώτο πανεπιστήμιο σέ όλόκληρη την Εύρώπη, ήταν τό πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης, της βασιλίδας των πόλεων, τό γνωστό από την πρώτη του περίοδο ως «Πανδιδακτήριο», τό όποιο από τον ένατο αιώνα, όταν μεταφέρθηκε στά ανάκτορα της Μαγναύρας έγινε πίο γνωστό ως πανεπιστήμιο της Μαγναύρας.

Τό Πανδιδακτήριον ιδρύθηκε από τον αυτοκράτορα Θεοδόσιο Β΄, τό 425 και έκτοτε ή λειτουργία του τελούσε υπό την αίγίδα των έκάστοτε αυτοκρατόρων. Λειτουργήσε σχεδόν αδιάλειπτα μέχρι τό 1453 και ανέδειξε πολλούς πνευ-

Ένας από τους μεγαλύτερους πνευματικούς φάρους της ανατολικής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, ούσιαστικά τό πρώτο πανεπιστήμιο σέ όλόκληρη την Εύρώπη, τό γνωστό ως «Πανδιδακτήριο», μεταφέρθηκε στά ανάκτορα της Μαγναύρας...

τω από φρικτές συνθήκες σκοταδισμού και άγνοούσαν βασικά πολιτιστικά στοιχεία, στήν ανατολική ρωμαϊκή αυτοκρατορία τό πνευματικό επίπεδο είχε φτάσει σέ ύψιστα επίπεδα.

Ο άρχαίος ελληνικός πολιτισμός είχε μετουσιωθεί, μέ τή χριστιανική διάσταση πού είχε αποκτήσει, στο έλληνορθόδοξο χριστιανικό πρότυπο, τό όποιο καθοδήγησε την αυτοκρατορία σέ όλη τη διάρκεια της ζωής της. Ένας από τους μεγαλύτερους πνευματικούς φάρους της ανατολικής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας,

ματικούς ανθρώπους στον χώρο των έπιστημών αλλά και της θεολογίας

Ένας από τους ανθρώπους πού συνετέλεσε στήν ίδρυση του ήταν ή Πουλχερία, άδελφή του αυτοκράτορα Θεοδοσίου, μία εύσεβής και θεοσεβούμενη γυναίκα καθώς και ή Εύδοκία, (Αθηναίς), σύζυγος του αυτοκράτορα, μαζί μέ τον έπαρχο του Πραιτωρίου, Κύρο Πανοπολίτη, γνωστό τότε Έλληνα ποιητή και φιλόσοφο. Στίς 27 Φεβρουαρίου του 425, έκδόθηκε τό πρώτο σχετικό διάταγμα από τον Θεο-

δόσιο τό Β' πού ρύθμιζε τίς λεπτομέρειες λειτουργίας τῆς Σχολῆς. Τά πρῶτα μαθήματα πού διδάσκονταν στό Πανδιδακτήριον, πού λειτουργοῦσε πλέον ὡς ἀνεξάρτητο πνευματικό ἴδρυμα, τήν ἴδια περίοδο πού στήν ὑπόλοιπη Εὐρώπη δέν ὑπῆρχε οὐσιαστικά καμία πνευματική ἀλλά καί συγγραφική δραστηριότητα, (ἦταν δηλαδή ἡ ἐποχή τοῦ σκότους τοῦ εὐρωπαϊκοῦ μεσαίωνα), ἦταν γραμματική, ρητορική, φιλοσοφία, διαλεκτική, δίκαιο, ἀριθμητική, γεωμετρία, ἀστρονομία καί μουσική. Στήν ἐποχή τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀναβαθμίστηκε ἡ Νομική Σχολή, ἡ ὁποία ἀπέκτησε πενταετή διάρκεια σπουδῶν καί ἀνεξαρτητοποιήθηκε.

Κατά τή διάρκεια τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορα Φωκά, (602-610), τό Πανδιδακτήριον διέκοψε τή λειτουργία του ἀλλά γρήγορα ἐπαναλειτούργησε, ὑπό τόν αὐτοκράτορα Ἡράκλειο, (610-641), ὁ ὁποῖος μετά τό 610 εἶχε καλέσει στήν Κωνσταντινούπολη τόν Στέφανο τόν Ἀλεξανδρέα γιά νά ἐποπτεύσει στήν ἀναδιοργάνωση τοῦ πανεπιστημίου.

Χάρτης τῆς βυζαντινῆς Κωνσταντινούπολης ὅπου διακρίνεται τό Μέγα Παλάτιον, νοτίως τοῦ Ἱπποδρομίου, ὅπου στεγάστηκε τό πανεπιστήμιο τῆς Μαγναύρας.

Σταθμός στήν ἐξέλιξη τοῦ Πανδιδακτηρίου ἦταν, ὅταν ὁ Βάρδας, θεῖος τοῦ αὐτοκράτορα Μιχαήλ Γ', (842-867 μ.Χ.) ἀνέλαβε μέ προσωπική του παρέμβαση τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ πανεπιστημίου. Ὁ Βάρδας, λίγο μετά τό 843, (ἢ κατά τόν Ch. Diehl τό 850 ἢ κατά τόν Paul Lemerle τό 855 μέ 856), στελεχῶσε τό Πανδιδακτήριον μέ κατάλληλο διδακτικό προσωπικό καί τό ἐγκατέστησε σέ αἰθουσες τοῦ ἀνακτόρου τῆς Μαγναύρας, τμήμα τοῦ ὁποῖου εἶχε φροντίσει νά διατεθεῖ γι' αὐτόν τόν σκοπό. Ἐκτοτε τό Πανδιδακτήριον ὀνομάστηκε πανεπιστήμιο τῆς Μαγναύρας. Τό ἐνδιαφέρον τοῦ Βάρδα γιά τούς σπουδαστές τῆς Μαγναύρας ἦταν πολύ μεγάλο. Χάρη στό συνεχές του ἐνδιαφέρον παρατηρήθηκε πραγματική ἀναγέννηση τῶν γραμμάτων καί τῶν ἐπιστημῶν πού τήν προηγούμενη περίοδο εἶχαν παραμεληθεῖ καί παρακμάσει, ὅπως μᾶς μαρτυρεῖ ὁ χρονογράφος τῆς ἐποχῆς, Γεώργιος Κεδρηνός, «τῇ τῶν κρατούντων ἀγροικία καί ἀμαθειᾷ» (ἐπεὶ οἱ κρατοῦντες ἦταν ἀγροῖκοι καί ἀμαθεῖς).

Πρῶτος καθηγητής στή Μαγναύρα διορίστηκε ὁ Λέων, ἓνας γνωστός φιλόσοφος καί μαθηματικός τῆς ἐποχῆς, (790-869), πού εἶχε προηγουμένως διδάξει ἰδιωτικά καί δημόσια στήν Κωνσταντινούπολη, γιά 15 ἕως 20 ἔτη, (820-838 περίπου) καί εἶχε ἀποκτήσει μεγάλη φήμη λόγω τῆς εὐρείας μόρφωσής του. Ὁ Λέων ὑπῆρξε μία ἀπό τίς σημαντικότερες μορφές στόν χώρο τῶν γραμμάτων τόν 9ο αἰώνα. Ἦταν οὐσιαστικά μία μορφή πανεπιστημώνα πού ἀσχολήθηκε μέ τή φιλοσοφία, τά μαθηματικά, τή γεωμετρία, τήν ἀστρονομία καί τήν ἀστρολογία, ἐνῶ

του αποδίδονται και διάφορες πρακτικές εφαρμογές.

Τό πανεπιστήμιο βελτιώθηκε τόν 10ο αιώνα μέ πρωτοβουλίες του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Πορφυρογέννητου, ο οποίος ενίσχυσε ήθικα αλλά και υλικά τους διδάσκοντες και τους σπουδαστές. Αναφέρεται ότι τήν εποχή εκείνη δίδασκαν τριάντα καθηγητές, δεκαπέντε στην ελληνική γλώσσα, γραμματική και φιλολογία,

Τοπογραφικό σχέδιο περιοχής Ιπποδρομίου στη βυζαντινή Κωνσταντινούπολη. Διακρίνεται τό σημείο του ανακτόρου της Μαгнаύρας, όπου στεγάστηκε τό πανεπιστήμιο.

ένω άλλοι δεκαπέντε δίδασκαν στη λατινική γλώσσα, ρωμαϊκή φιλολογία, φιλοσοφία και νομικά.

Τόν 11ο αι. ο αυτοκράτωρ Κωνσταντίνος ο Μονομάχος ενδιαφέρθηκε για τή διεύρυνση των σπουδών στο πανεπιστήμιο της Μαгнаύρας και ίδρυσε δυό σχολές, τό «Διδασκαλείον

των Νόμων» και τό «Γυμνάσιον», (φιλοσοφική). Στο Γυμνάσιον διδάσκονταν όλες οι έπιστήμες, εκτός από τά νομικά πού σπούδαζαν οι μελλοντικοί νομικοί, δικαστές και υπάλληλοι στο «Διδασκαλείο των Νόμων». Στο Γυμνάσιο, δηλαδή στη φιλοσοφική σχολή, διευθυντής, («Ύπατος των Φιλοσόφων»), τοποθετήθηκε ο Μιχαήλ Ψελλός και μετέπειτα ο Ιωάννης ο Ιταλός. Στο Διδασκαλείο των Νόμων διευθυντής έγινε ο Ιωάννης Ξιφιλίνος, Νομοφύλαξ του κράτους.

Μεγάλο ενδιαφέρον για τό Πανεπιστήμιο της Μαгнаύρας έδειξαν επίσης οι αυτοκράτορες της Μακεδονικής Δυναστείας, (867-1059), Βασίλειος Α', (867-886), Λέων ΣΤ', (886-912) και Κωνσταντίνος Ζ' Πορφυρογέννητος, (913-959). Ο τελευταίος μάλιστα για τίς ανανεωτικές του πρωτοβουλίες εξυμνήθηκε από τους βυζαντινούς ιστορικούς και χρονογράφους στην εποχή του.

Τήν περίοδο από τά μέσα του ένδεκάτου μέχρι και αρχές του δέκατου τρίτου αιώνα, ενδιαφέρον για τά γράμματα έδειξαν οι αυτοκράτορες Ισαάκιος Α' Κομνηνός, (1057-1059), Κωνσταντίνος Ι' Δούκας, (1059-1067) και Άλέξιος Α' Κομνηνός, (1081-1118). Κατά τόν χρονογράφο Ιωάννη Ζωναρά, (12ος αι.), ο Ισαάκιος Α', «Μολονότι ο ίδιος δέν είχε αποκτήσει μόρφωση φρόντιζε τά γράμματα και συναναστρεφόταν τους λογίους». Ο δέ Άλέξιος Κομνηνός μερίμνησε επίσης για τή δημιουργία «σχολής γραμματικού» στο όρφανοτροφείο πού είχε ήδη συστήσει.

Μετά τή μαύρη περίοδο της Φραγκοκρατίας και τήν ανακατάληψη της

Κωνσταντινούπολης από τούς Βυζαντινούς, τό 1261, ὁ Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος, (1261-1282), ἀνέθεσε τή διεύθυνση τοῦ πανεπιστημίου τῆς Μαγναύρας στόν Γεώργιο Ἀκροπολίτη, μεγάλο Λογοθέτη, καθηγητῆ τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας καί στόν Γεώργιο Παχυμέρη, τή διδασκαλία τῆς λεγόμενης «τετρακτύος», (δηλαδή ἀριθμητική, γεωμετρία, ἀστρονομία καί μουσική) στό ἀποκαλούμενο «Οἰκουμενικόν Διδασκαλεῖον».

Πολλά ἦταν τά μεγάλα πνευματικά ὀνόματα πού λάμπρυναν μέ τήν παρουσία τούς τό πανεπιστήμιο τῆς Μαγναύρας. Ἀρκεῖ μόνο νά ἀναφέρουμε ὅτι κατά τόν 9ο αἰώνα πολλοί ἱστορικοί

συγκатаλέγουν καί τόν Θεσσαλονικέα ἱεραπόστολο τῶν Σλάβων, Κύριλλο - Κωνσταντῖνο, (περίπου 827-869), καθώς καί τόν λόγιο, μετέπειτα μέγα Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, Φώτιο, (δύο πατριαρχίες: 858-867 καί 877-886). Εἰδικά γιά τόν Κύριλλο ἔχουμε πληροφορίες ὅτι ἀνέλαβε γιά ἓνα σύντομο χρονικό διάστημα τήν ἔδρα τῆς φιλοσοφίας στήν Μαγναύρα, ἐνῶ ὁ Βρετανός ἱστορικός D. Nicol, ἀναφέρει ὅτι «διαδέχθηκε τόν φίλο του Φώτιο στήν ἔδρα τῆς φιλοσοφίας», στό ἴδιο πανεπιστήμιο. Ὅσον ἀφορᾷ τόν μέγα πατριάρχη Φώτιο, ὑπάρχουν ἀντικρουόμενες ἀπόψεις γιά τό ἂν πραγματικά δίδαξε στό πανεπιστήμιο τῆς Μαγναύρας.

Ὁ πνευματικός φάρος τῆς Κωνσταντινούπολης, τῆς βασιλίδας τῶν πόλεων καί ἡ μέγιστη πνευματική κίνηση πού εἶχε ἀναπτυχθεῖ μέ τό πανεπιστήμιο τῆς Μαγναύρας, ἔσβησαν ὀριστικά μέ τήν πτώση τῆς Πόλης ἀπό τόν Μωάμεθ τόν Πορθητή. Παρόλα αὐτά οἱ σπίντες δέν ἔπαψαν νά σιγοκαίουν καί κατά τήν περίοδο τῆς δουλείας. Ἡ ἐκκλησία καί ἡ ὀρθόδοξη πίστις ἦταν αὐτές πού διέσωσαν τήν ταυτότητά μας στούς σκοτεινοὺς χρόνους τῆς δουλείας, μακριά ἀπό τόν «θανατηφόρο ἐναγκαλισμό» τῆς παπικῆς ἐκκλησίας πού προσπάθησε τά τελευταῖα χρόνια τῆς ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας νά στραγγαλίσει τήν ἑλληνική ὀρθοδοξία. Δυστυχῶς, ὅμως, ὅ,τι διασώθηκε τετρακόσια καί πλέον χρόνια σκλαβιάς, κινδυνεύει σήμερα νά χαθεῖ ὀριστικά.

Ἡ περιοχή τοῦ Ἱπποδρομίου τῆς Κωνσταντινούπολης τόν δέκατο ἔκτο αἰώνα, ἐπὶ ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Κωνσταντινούπολη.

π. Ἀναστασίου Παρούτογλου
πρωτοπρεσβύτερου

Η ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ
Ὁ τόπος

Η μεγάλη Καππαδοκία είναι ἡ κοιτίδα τοῦ Χριστιανισμοῦ μέ τούς μεγάλους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶναι τό λίκνο τοῦ ἑνδοξοῦ μας βυζαντινισμοῦ, πατρίδα σπουδαίων ἁγίων πού λάμπρυναν τήν Ὁρθοδοξία. Εἶναι τό κέντρο μιᾶς ἀτέρμονης λαϊκῆς εὐσεβείας μέ τίς τρωγλοδυτικές ἐκκλησίες της, πού κοσμοῦν τοιχογραφίες ἀνεκτίμητου κάλλους καί ἀπέραντης συγκίνησης.

Προπύργιο τῶν ἀγώνων τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας κατά τοῦ Ἰσλάμ, ἀπό τά πρῶτα κιόλας χρόνια τῆς ἐμφάνισης τῶν Ἀράβων στά βυζαντινά σύνορα, εἶδε ἡ Καππαδοκία τούς θριάμβους τῶν χριστιανικῶν στρατευ-

Καππαδοκία ἀποκομμένη πιά ἀπό τήν αὐτοκρατορική πολιτική, ἀκολούθησε τά πεπρωμένα τῶν νέων κυρίων της, χωρίς ὥστόσο ὁ χριστιανικός πληθυσμός της νά ἐγκαταλείψει τήν ὀρθόδοξη πίστη του.

Ἡ Καππαδοκία στά παλιά χρόνια ἦταν γνωστή μέ τό ὄνομα Καταονία καί οἱ Ἕλληνες ὀνόμαζαν τούς κατοίκους της Σύριους, οἱ δέ Πέρσες Καππαδόκες. Γιά τήν προέλευση τοῦ ὀνόματός της ὑπάρχουν διάφορες ἐκδοχές, οἱ ὁποῖες ἀντικαθρεφτίζουν τήν πολυτάραχη ἱστορία της. Πρῶτος ὁ Ἡρόδοτος μνημονεύει τή χώρα μέ τ' ὄνομα Καππαδοκία καί τούς κατοίκους της Καππαδόκες. Ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι ὑπῆρχε ὁ Θερμοδὼν ποταμός, πού χυνόταν

**«Ἐστὶ μὲν γάρ καὶ ἄλλως ἡ Καππαδοκῶν χώρα
κρυμῶδης πᾶσα καὶ τό κλίμα τοῦτο ψυχρινόν καὶ δριμύτατον»
(Νικήτα Χωνιάτου Ἱστορία)**

μάτων πού εἶχαν ἔμβλημα τόν Σταυρό καί σύνθημά τους τό «ἐν τούτῳ νίκα». Ἀλλά γνώρισε καί τήν εἰρηνική συμβίωση μεταξύ μεθοριακῶν λαῶν, ὅπως περίτεχνα τήν κατέγραψε ὁ ἀκριτικός κύκλος, γέννημα κυρίως καππαδοκικό. [1]

Ὅταν στά τέλη τοῦ 11ου αἰῶνα ὑπέκυψε στήν ὀρμή τῶν Σελτζούκων, πού τήν ἔκαναν βάση τοῦ κράτους τους, ἡ

στί Μαύρη Θάλασσα, τό νερό τοῦ ὁποῖου, ἔλεγαν, πῶς εἶχε ὑπερφυσικές ιδιότητες καί ὅποιος ἔπινε ἀπ' αὐτό γινόταν ὑπεράνθρωπος. Τόν ποταμό αὐτόν τό ὀνόμαζαν Καππαδοκιαλή-λάρ ἢ Καππαδοξοῦν ἢ Καππαδόξ. Ἡ ἄποψη, λοιπόν, ὅτι ἡ Καππαδοκία πῆρε τό ὄνομά της ἀπ' αὐτόν τόν ποταμό ἔχει κάποια ἱστορική ἀλήθεια. [2]

Ὁ Στράβων ἀναφέρει πῶς οἱ Καύκω-

νες ἦταν ἀπλωμένοι ἀπὸ τὴν Ἡράκλεια καὶ τοὺς Μαριανδυνούς ἕως τοὺς Λευκόσυρους, πού ἔτσι ὀνόμαζαν τοὺς Καππαδόκες. [3]

Σύμφωνα μέ τον Αριανό οἱ Ἀσσύριοι πού κατοικοῦσαν στήν περιοχή αὐτή, ἄλλαξαν τό ὄνομά τους καί ὀνομάστηκαν Καππαδόκες ἀπό τόν Καππάδοκα, γιό τοῦ μυθικοῦ βασιλιά τῶν Ἀσσυρίων Νινύα. [4]

Ὁ Hiller θεωρεῖ ὅτι ἡ χώρα πῆρε τό ὄνομά της ἀπό τόν ποταμό Καππάδοκα, πού παράγεται ἀπό τό Συριακό Cardas, πού σημαίνει σύνορο, ὄριο δηλαδή μεταξύ τῆς Καππαδοκίας καί τῆς Γαλατίας. Σύμφωνα μέ τόν Kiepert, στή χώρα αὐτή ζοῦσε τό ἔθνος τῶν Δουχᾶ καί οἱ γύρω λαοί ὀνόμασαν τήν περιοχή Κάτπα-Δουχά, δηλαδή χώρα τῶν Δουχᾶ.

Ὁ Benfrey θεωρεῖ ὅτι ἡ ὀνομασία προήλθε ἀπό τό βακτριανό Huaspadacia, πού θά πεῖ χώρα τῶν καλῶν

ἀλόγων. Καί πράγματι ἡ Καππαδοκία ἀπό τήν ἀρχαιότητα ἦταν ὀνομαστή γιά τά ἐκλεκτά, ἀτίθασα καί μαχητικά της ἄλογα.

Οἱ Ἀσσύριοι καί οἱ Πέρσες γνώριζαν τήν ἐπιτηδειότητα τῶν κατοίκων αὐτῆς τῆς χώρας στά ἄλογα, γι' αὐτό καί τήν ἔλεγαν Κατπατούκα, πού θά πεῖ χώρα τῶν καλῶν ἀλόγων.

Ὁ λαογράφος Γεώργιος Λεκάκης ἀναφέρει πώς τό ὄνομα Καππαδοκία εἶναι ἑλληνικό. Κατά τή γνώμη του παράγεται ἀπό τή λέξη ἵππος καί τό δοκῶ, ἐνῶ τό ἀρχικό «Κ» εἶναι ἡ δασεία της. Ἐπίσης, κατά τόν ἴδιο ἡ ὀνομασία μπορεῖ νά προκύπτει ἀπό τή λέξη «ἄπα» πού σημαίνει νερό μέ δεύτερο συνθετικό τό ρῆμα δοκῶ. [5]

Ἡ Καππαδοκία, ἐπαρχία τῆς Κεντρικῆς Μ.Ἀσίας μέ ὑψίπεδο 1.000 - 1.500 μ., ὀρίζεται Β ἀπό τόν Πόντο μέ φυσικό σύνορο τόν ποταμό Ἄλυ (Κιζίλ Ἰρμάκ),

Ν από τήν Κιλικία, Α από τόν ἐπάνω ροῦ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτη καί τήν Ἀρμενία καί Δ ἀπό τή Λυκαονία καί τή Γαλατία.

Ἡ Καππαδοκία εἶναι ὀροπέδιο μέ συμπαγῇ ἡφαιστειακῇ δομῇ. Τό μεγα-

λύτερο ὄρος πού ὑπάρχει στήν Καππαδοκία εἶναι ὁ Ἀργαῖος (Ἑρτζιγιέ Ντάγ) μέ ὕψος 3.916 μ., τό ὁποῖο εἶναι παλαιό ἡφαίστειο. Ἕνας κυματισμός ἀπό κῶνους ἀνηφορίζει πρὸς τήν αἰώνια χιονισμένη αἰχμηρή κορυφή του, πού προκαλεῖ δέος. Ἀπό τήν κορυφή αὐτή ξεκινοῦν πολλές χαράδρες καί ρέματα, πού κατεβαίνουν χαμηλά στούς πρόποδες μέχρι τόν κάμπο. Μέσα σ' αὐτές τίς χαράδρες ὑπῆρχαν τά Χριστιανικά καί τούρκικα χωριά, πού μόνο οἱ ψηλές λεῦκες σημάδευαν τήν ὑπαρξή τους.

Οἱ βραχώδεις κῶνοι, πού δεσποζοῦν σήμερα στήν Καππαδοκία μέ τίς παράξενες κορυφές, ἔχουν ἓνα σπάνιο καί ὠραιότατο χρωματισμό καί ὁλόκληρος ὁ χῶρος εἶναι ἀναμφισβήτητα θεαματικός. Μοιάζουν σάν μονόλιθοι πού ξεπηδοῦν ἀπό τή γῆ. Εἶναι ἀπομεινάρια τῆς ἡφαιστειακῆς λάβας, πού κάλυψε τήν Καππαδοκία μετά τήν φοβερή ἔκρηξη τοῦ Ἀργαίου. Πολλοί κῶνοι

έχουν πάνω βράχους, πού μοιάζουν με καπέλα. Ο Στράβων αναφερόμενος στην Καππαδοκία γράφει ότι ήταν «με-
στη βόθρων πυρός». [6]

Ὁλόκληρος ὁ τεράστιος ὄγκος τοῦ Ἀργαίου, ὡς τὰ χαμηλά κράσπεδά του, εἶναι ὁλόγυμνος καί σταχτής, πράγμα πού δίνει τὴν ἐντύπωση τοῦ ἀγέραστου καί αἰώνιου μεγαλίου του.

Τὴ βορειοανατολική κατάληξη τοῦ Ἀργαίου οἱ Χριστιανοὶ τὴν ὀνόμαζαν «βουνό τοῦ ἁι-Βασίλη» «διὰ τὴν ὀ-
πτασίαν, τὴν ὁποίαν εἶδεν ὁ ἅγιος οὗτος, ἐν αὐτῷ κατὰ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ.[7] Οἱ ἀρχαῖοι τὸ ὀνόμαζαν Δίδυμον ὄρος (Χασάν Ντάγ με ὕψος 3.253 μ.) ἀπὸ τίς δυὸ κορυφές πού φαί-
νονταν ἀπὸ μακριά, πλησιάζοντας ὁμῶς τὸ ὄρος ξεπρόβαλε καί τρίτη κορυφή.

Στὴν τεράστια ὄροσειρά τοῦ Ταύρου ὑπάρχει τὸ Μελεντίζ Ντάγ (ὕψος 2.935 μ.) με πολλὰ μεταλλεῖα καί λατομεῖα πού βοήθησαν τὴν οἰκονομία ὅλης τῆς

Μικρασίας. Στὸ μέρος τῶν Φαρά-
σων ὑπάρχει ἡ μεγάλη ὄροσειρά τοῦ Ἀντιταύρου με κορυφές πού φτάνουν σὲ ὕψος 3.753 μ.

Στὴν εὐρύτερη περιοχή τῆς Καππα-
δοκίας οἱ γνωστοὶ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ποταμοὶ εἶναι ὁ Ἄλυσ (Κιζίλ Ἰρμάκ) με μήκος 960 χλμ., πού εἶναι ὁ μεγα-
λύτερος καί πιὸ γνωστός ποταμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὁ Μέλας (Καρά Σοῦ), ὁ Σάρος ἢ Ὀνοπνίκτης (Σεῖχουν) με τοὺς παραπόταμους Ζαμάντη καί Σαρρά, ὁ Σκορδίσκος καί ὁ Μελεντίζ Τσαγί ἢ Νίγδε Τσαγί. [8]

Ἀπὸ τίς λίμνες τῆς Καππαδοκίας ξε-
χωριστὴ θέση κατέχει ἡ λίμνη Τάττα (Τούζ γκιόλ), ἡ πιὸ ἀλμυρὴ λίμνη τοῦ κόσμου με 35% περίπου περιεκτικό-
τητα σὲ ἀλάτι. Ἦταν γνωστὴ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα γιὰ τὰ ὀρυχεῖα ἀλατιοῦ πού ὑπῆρχαν σὲ αὐτὴν. Ἄλλες λίμνες εἶναι ἡ Στεφάνη καί ἡ Ἰντζέ Σοῦ.

Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Καππαδοκίας,

σύμφωνα με ιερογλυφικές και γραμμικές γραφές που ανακαλύφθηκαν στο Μπογαζκίοϊ, λέγονταν Χάττοι. Τό 2000 π.Χ. έγινε επιδρομή της ινδοευρωπαϊκής φυλής των Χετταίων, η οποία τους κατέκτησε και βασίλευσε ως τό 1200 π.Χ., όποτε καταστράφηκε από τους Λαούς της θάλασσας, όπως αναφέρεται σέ αρχαία αϊγυπτιακά κείμενα. Από τότε κατακτήθηκε διαδοχικά από Φρύγες, Λυδούς, Άσσυρίους, Μήδους, Πέρσες, Έλληνες, Ρωμαίους, Βυζαντινούς, Σελτζούκους Τούρκους και τελευταία από τους Όσμανλήδες τούρκους που την κατέχουν μέχρι σήμερα.

Κατά τους αρχαίους Έλληνες συγγραφείς η Καππαδοκία χωριζόταν σέ δύο τμήματα: τή Μεγάλη Καππαδοκία

πρός τόν Ταύρο μέ πρωτεύουσα τή Μάζακα (Καισάρεια) και τήν Καππαδοκία προς τόν Πόντο μέ πρωτεύουσα τήν Άμισό (Σαμψούντα).

Η Καππαδοκία είναι ένας τόπος τόν όποιο κάνει πίο συναρπαστικό και ένδιαφέροντα ή παρουσία του έργου και της πίστης του ανθρώπου, που είναι άρρηκτα δεμένα μέ τό φυσικό περιβάλλον. Οί πανύψηλοι φυσικοί και άλλόκοτοι πύργοι, διάσπαρτοι σέ όλη σχεδόν τήν Καππαδοκία, είναι διάτρητοι από έκατοντάδες μικρές και μεγάλες έκκλησίες, κελλιά και κατοικίες, που είναι λαξεμένες στο μαλακό πέτρωμα των άλλόκωτων πυραμίδων. Αύτή είναι ή Χριστιανική, ή βυζαντινή κατά κύριο λόγο, Καππαδοκία, χωρίς άμφιβολία ή πίο γνωστή, ή πίο έντονη και συναρπαστική όψη αυτού του χώρου.

Παραπομπές

1. Καππαδοκία - Περιήγηση στη Χριστιανική Άνατολή, Συλλογικό έργο, έκδόσεις ADAM EDITIONS.
2. Λιμνίδης Ί. Ίορδάνης, «Καισεριγέ», 1874.
3. Στράβων, Γεωγραφία ΙΒ΄, 3,παρ. 5.
4. Ρίζου Σ.Ν., «Καππαδοκικά, ήτοι Δοκίμιον ιστορικής περιγραφής της Άρχαίας Καππαδοκίας, και ιδίως των έπαρχιών Καισαρείας και Ίκονίου», έν Κωνσταντινουπόλει... 1856.
5. Κοιμίσογλου Κ. Συμεών, Καππαδοκία, Θεσσαλονίκη, 2005.
6. Στράβων, ό.π.
7. Ρίζου Σ.Ν., ό.π.
8. Κοιμίσογλου Κ. Συμεών, ό.π.

Φάνη Μαλκίδη
Δρ. Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν

Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

1. Ἡ προπαγάνδα καὶ οἱ ἐκβιασμοί.

Οἱ ἐξελιγείς τὰ τελευταία χρόνια γιὰ τὸν Κυπριακὸ καὶ γενικότερα Οἰκουμενικὸ Ἑλληνισμό, ἀνέδειξαν πολλὰ καὶ σημαντικὰ ζητήματα γιὰ τὸν χειρισμὸ τῶν Ἐθνικῶν μας θεμάτων καὶ εἰδικότερα γιὰ τὴν Κύπρο. Ὡστόσο, ἀξίζει κανεὶς νὰ μείνει στὴ «Σχολὴ σκέψης» πού μονοπωλεῖ τὰ μέσα ἐνημέρωσης στὴν Ἀθήνα καὶ τὴ Λευκωσία, θέλοντας νὰ ἐπιβάλλει τὴ γνωστὴ κατὰ τὰ ἄλλα ἄποψή της. «Σχολὴ σκέψης» πού διαπερνά ὅλους τοὺς λεγόμενους πολιτικούς χώρους. Ἐκπρόσωποι τῆς ἀποδοχῆς τοῦ νέου

τὴν ἀνασφάλεια, κατάφερε τὸ στόχο τῆς ἔνταξης στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσι καὶ τώρα θέτουν τὸ δίλημμα πὼς δὲν «θὰ ὑπάρξει καὶ ἄλλη εὐκαιρία», ἢ «ἡ κακὴ λύση εἶναι χειρότερη ἀπὸ τὴ μὴ λύση».

Οἱ ἐπαγγελματίες τῆς προπαγάνδας, ἀγωνιοῦν γιὰ τὸ μέλλον τῆς Κύπρου, ὅταν ταυτόχρονα σέ παρεμβάσεις τοὺς ὑπονομεύουν τὴν ἐπανεένωση τῆς Κύπρου, ὑποστηρίζοντας ἓνα σχέδιο «Λύσης» πού ἂν μὴ τί ἄλλο εἶναι μίᾱ ἀμερικανοβρετανικὴ καὶ τουρκικὴ συμπαιγνία, ἐνάντια στὴ Δημοκρατία, τὴν ἐλευθερία, τίς ἀνθρώπινες ἀξίες

**Οἱ ἐπαγγελματίες τῆς προπαγάνδας, ἀγωνιοῦν
γιὰ τὸ μέλλον τῆς Κύπρου, ὅταν ταυτόχρονα σέ παρεμβάσεις
τοὺς ὑπονομεύουν τὴν ἐπανεένωση τῆς Κύπρου.**

σχεδίου Ἀνάν, στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κύπρο, πού προπαγανδίζουν τὴν κατάλυση τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, τὴ νομιμοποίηση τῆς κατοχῆς καὶ τῆς εἰσβολῆς καὶ τὴ μελλοντικὴ τουρκικὴ ἐπέμβαση καὶ στὴν ἐλεύθερη Κύπρο.

Ὅλοι αὐτοὶ περιφέρουν τὴν (ἐξαρτημένη) γνώμη τοὺς στὴν κρατικὴ καὶ ἰδιωτικὴ τηλεόραση καὶ ραδιοσταθμούς, ἐφημερίδες καὶ διαδίκτυο καὶ προπαγανδίζουν τὴ «Λύση». Ἐκβιάζουν ἓναν ταλαιπωρημένο λαό, πού μετὰ ἀπὸ 36 χρόνια στὴν προσφυγιά καὶ

καὶ ἀρχές καὶ στὴν Ἑλληνικὴ παρουσία στὴν Κύπρο.

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού προπαγανδίζουν πὼς μίᾱ νέα ἄρνητικὴ ἀπάντηση στοῦ σχεδίου «Λύσης» θὰ φέρει τὴν ἀναγνώριση τοῦ ψευδοκράτους ἀπὸ τὴ Διεθνή Κοινότητα, τὴν καταστροφή, τὴ διχοτόμηση, φοβίζον τὸ λαὸ λέγοντάς του νὰ ἀποφασίσει «ἐάν εἶναι ἔτοιμος νὰ πληρώσει τὸ τίμημα» καὶ νὰ ἀπολέσει μίᾱ γιὰ πάντα τὰ Κατεχόμενα», ὅταν ὅλοι γνωρίζουμε, ποιοὶ ὤθησαν τοὺς ἐπίορκους καὶ τοὺς

είσοβοις στη διαίρεση της Κύπρου.

Μιλούν για τήν καλή πρόθεση της Τουρκίας στην απόδοση των όποιων ελάχιστων κερδίζουν οι Έλληνες με τις προτάσεις για τη «Λύση», πρόθεση ή οποία έχει αποδειχθεί ιστορικά πώς δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Η Έλληνική Κοινότητα της Κωνσταντινούπολης, της οποίας τα έσοχα σημάδια αποκάλυψε η «Πολιτική κουζίνα», είναι ένα δείγμα. Προβάλλονται δικαιολογίες-φληναφήματα, όπως περί πολιτικής κατευνασμού της Τουρκίας, ανάδειξης του Ευρωπαϊκού προσανατολισμού της, ό «έκδημοκρατισμός της», ζητήματα πού ως διά μαγείας θά προωθηθούν με τήν αποδοχή της «Λύσης». Έπιχειρήματα πού πλέον έχουν γίνει βαρετά, αφού επαναλαμβάνονται μονότονα εδώ καί καιρό, χωρίς νά έχει γίνει απολύτως τίποτα.

Παραδείγματα πολλά, από τόν ρόλο του τουρκικού φασιστικού καί ρατσιστικού στρατού, μέχρι τή μαντήλα των πιστών μουσουλμάνων καί τόν σκλαβωμένο Κουρδικό λαό. Προπαγανδίζουν τό προϊόν του πιο αίσχρου ιμπεριαλισμού καί αποικιοκρατίας ως «Σχέδιο Λύσης», πού έδραιώνει τά τελεσμένα της φασιστικής είσβολής καί κατοχής, διαιωνίζει τό ζήτημα των άγνοουμένων καί των έποίκων καί ουσιαστικά έγκαθιστά τήν ές αεί τουρκική παρέμβαση στην Κύπρο.

Γιατί ή «Λύση» πού θά βασίζεται στην «Λύση» τύπου Άνάν εισάγει τήν Τουρκία στην Εύρώπη, δηλαδή αναπαράγει καί στηρίζει τόν ρατσισμό, τή διαιώνιση της άδικίας, τόν διαχωρισμό των ανθρώπων, τήν πολιτική καί στρατιωτική όμηρεία, καί όχι τις πανανθρώπι-

νες αρχές καί αξίες της Δημοκρατίας, της πολιτικής καί της έλευθερίας, όπως τό Σχέδιο Άνάν, ανέφερε. [1]

2. Ένα νέο «Σχέδιο Λύσης Άνάν». Πρόνοιες καί κατάργηση.

Είναι γεγονός ότι ό Έλληνισμός στην Ελλάδα, τήν Κύπρο καί τή Διασπορά, δεν έχει ενημερωθεί επαρκώς σχετικά με τις προτάσεις του νέου «Σχεδίου Λύσης τύπου Άνάν». Βεβαίως, ή πρόταση για έκ περιτροπής Προεδρία, από Έλληνα καί Τούρκο, ή πλειοψηφία δηλαδή νά υποτάσσεται στην μειοψηφία, είναι ένδεικτικά της «Λύσης».

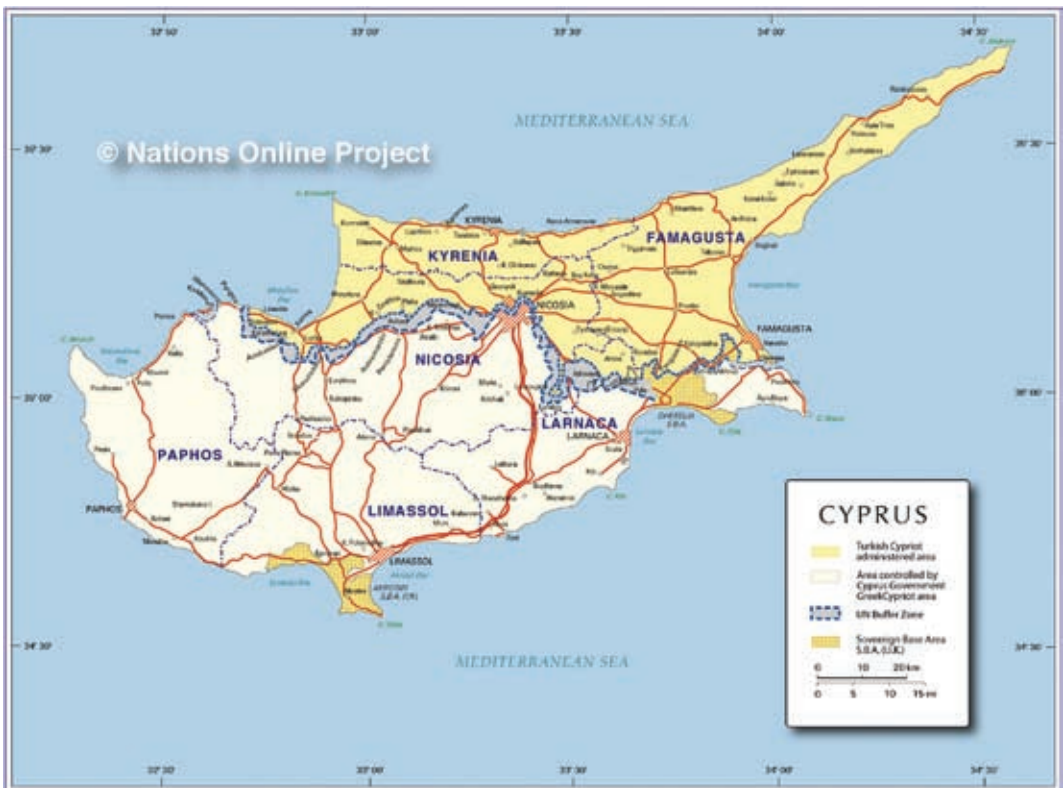
Ό κάθε ενδιαφερόμενος Έλληνας διαπιστώνει μετά από μία δύσκολη προσπάθεια ανεύρεσης καί κατανόησης του «Σχεδίου», ότι αυτό καταργεί τήν Κυπριακή Δημοκρατία [2], αφού ό χαρακτηρισμός «Νέα Κατάσταση Πραγμάτων», σέ συνδυασμό με τή δημιουργία δύο έπιμέρους «Συνιστωσών Κρατών», καμιά σχέση ή όμοιότητα δεν θά έχει με τήν Κυπριακή Δημοκρατία. Θά υπάρχει «Συμπροεδρία των Ήγετων των Έλληνοκυπρίων καί των Τουρκοκυπρίων -ό δολοφόνος του

Ίσαάκ καί τοῦ Σολωμοῦ Ντενκτάς θά εκπροσωπεῖ τό «Κράτος»- ἡ πρωτοκαθεδρία μεταξύ τῶν «Συμπροέδρων» θά ἐναλλάσσεται ἀνά μῆνα, οἱ «Συμπρόεδροι» θά ἀσκοῦν τήν Ἐκτελεστική Ἐξουσία τοῦ «Κοινοῦ Κράτους», μαζί θά καθορίσουν τούς ἔξι Κύπριους πολίτες πού θά ἀναλάβουν ὡς Ὑπουργοί.

Σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τούς πρόσφυγες, οἱ ὁποῖοι θά βιώσουν ἕνα ρατσιστικό καθεστώς ποσοτώσεων γιά τήν ἐπιστροφή τους, [3] ὁ Κατοχικός ἡγέτης, δέν θά ἐπιτρέπει τήν ἀσφαλή ἐπιστροφή ἐδαφῶν καί Ἑλληνοκυπρίων προσφύγων, [4].

Σχετικά μέ τήν ἀσφάλεια, ἡ νομική ἰσχὺς τῆς Συνθήκης Ἑγγύησης θά διαρκεῖ στό διηνεκές μέ ἐπεμβατικά δικαιώματα τῆς Τουρκίας, τά

ὁποῖα θά ἰσχύουν ἐπὶ τοῦ Τουρκοκυπριακοῦ συνιστῶντος Κράτους, ἐπὶ τοῦ Ἑλληνοκυπριακοῦ καί ἐπὶ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβέρνησης. Ὑπονομεύεται καί τίθεται ὑπὸ τήν τουρκική κηδεμονία ἡ συμμετοχή τῆς Κύπρου στήν Κοινή Ἄμυνα καί Ἐξωτερική Πολιτική τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνωσης, ἀφοῦ θά ἀπαγορεύεται ἡ πραγματοποίηση Εὐρωπαϊκῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Παρέχεται ἡ δυνατότητα στήν Τουρκία νά ἀναλαμβάνει ἀκόμη καί στρατιωτική δράση σέ περίπτωση ἀπειλῆς κατά ἐπιβατῶν, κτηρίων ἢ ἄλλων ὑποδομῶν Πολιτικῆς Ἀεροπορίας, ἐνῶ ὁ Ο.Η.Ε. θά ἔχει καθεστώς παρατηρητῆ, καί δέν θά δύναται νά ἔχει τή δυνατότητα ἐπέμβασης, σέ περίπτωση κρίσης. Οἱ 650 Τούρκοι

στρατιώτες μόλις τό 2018, δέν συνιστᾶ γεγονός καθηυσχαστικό, ἔάν ληφθεῖ ὑπόψη ἡ ἔμπειρία τοῦ 1963 καί τοῦ 1974 καί ἡ δυνατότητα τῆς Τουρκίας νά ἀποστείλει στρατιωτικές δυνάμεις σέ ἐλάχιστο χρόνο. Στήν οὐσία δηλαδῆ ἡ Ἑλληνική δύναμη τῶν 950 ἀνδρῶν, πού θά βρίσκεται στήν Κύπρο, θά εἶναι ὁμηρος τῆς Ἀγκυρας, ὅπως καί ὅλοι οἱ Ἕλληνες.

3. Οἱ συμπατριῶτες μας στήν Κύπρο καί τό ἱστορικό χρέος.

Τήν ἴδια στιγμή πού γίνεται ἐκ νέου προπαγάνδα γιά μία νέα «Λύση», ἡ συντριπτική πλειοψηφία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου ὑποστηρίζει ὅτι ἐπιθυμεῖ λύση, ἀλλά πού νά ἀνταποκρίνεται στό Κράτος δικαίου, τίς ἀποφάσεις Διεθνῶν Δικαστηρίων καί ὀργανισμῶν, νά ἐναρμονίζεται μέ τό Κοινοτικό κεκτημένο, νά εἶναι βιώσιμη καί τό νέο Κράτος, νά εἶναι λειτουργικό. Ἄλλωστε οὔτε τό «Σχέδιο Λύσης Ἀνάν» οὔτε κάποιο νέο, δέν προβλέπει κανένα μηχανισμό βιωσιμότητας τῆς Λύσης, εἶναι εὐάλωτο καί δυσλειτουργικό καί ἡ συμβίωση τῶν συνιστῶντων Κρατῶν, θά εἶναι τό ἀποτέλεσμα συνεχῶν Τουρκικῶν, Βρετανικῶν καί Ἀμερικανικῶν ἐκβιασμῶν καί ἀπειλῶν, πῶς ἔάν δέν γίνουν δεκτά τά αἰτήματα πού θά ὑπάρχουν, θά προκληθεῖ κρίση, πού σημαίνει ὑποχώρηση ἀπό τήν πλευρά τῶν Ἑλληνοκυπρίων, γιά ν' ἀποφευχθεῖ ἡ κρίση, ρητορικά «γιά νά μήν χαθεῖ ὅ,τι διαθέτουν».

Τό ἱστορικό χρέος πού ἀναλαμβάνουν καί πάλι οἱ συμπατριῶτες μας Ἕλληνες τῆς Κύπρου ὀφείλει νά τό κατανοήσει κάθε πατριώτης, συμβάλλοντας στήν

ἐνδυνάμωση τοῦ φρονήματος καί τῆς ἀντίστασης στόν ἱμπεριαλισμό καί τό φασισμό. Συμπαράσταση πού τήν ἔχει ἀνάγκη ὁ Ἕλληνας τῆς Κύπρου, ἀκόμη περισσότερο τώρα πού τό θράσος, ὁ ἐκβιασμός, ὁ ἐκφοβισμός καί ἡ ὠμότητα τῶν ξένων συμφερόντων πού μεθοδεύουν τή νέα «Λύση» εἶναι ἐξωφρενικά.

Παραπομπές

[1] Ἄρθρο 4 τῆς ἰδρυτικῆς Συμφωνίας καί ἄρθρα 10 καί 3 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος τοῦ «Σχεδίου Ἀνάν».

[2] Τό προτεινόμενο ἀπό τό «Σχέδιο Ἀνάν» Σύνταγμα, ἀποτελεῖται ἀπό 46 ἄρθρα καί συνοδεύεται ἀπό ἀριθμό Συνταγματικῶν Νόμων γιά θέματα Ἀστυνομίας, ἐσωτερικῆς ἰθαγένειας τῶν συστατικῶν Κρατῶν, καθιστώντας ἕνα βασικό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τοῦ νέου Κράτους. Αἰμιλιανίδης Α, Κέντας Γ, Κοντός Μ, Μαυρομμάτης Γ, Φωκαΐδης Π. Τό Σχέδιο Ἀνάν. Πέντε κείμενα κριτικῆς. Ἀθήνα 2003, ἐκδ. Ὑψίλον - Αἰγαῖον, σ.55. Εἶναι ἀκόμη σημαντικό νά ἀναφερθεῖ ὅτι τά ἄρθρα 1 καί 2, πού καθορίζουν τή μορφή καί τή βάση τοῦ πολιτεύματος, δέν θά ὑπόκεινται σέ ἀναθεώρηση.

[3] Δέν κατοχυρώνεται τό δικαίωμα ἐπιστροφῆς ὄλων τῶν προσφύγων, καθιερώνονται δυσμενεῖς διακρίσεις σέ σχέση μέ τήν ἐπιστροφή τῶν περιουσιῶν καί καθιερώνονται φυλετικές διακρίσεις σχετικά μέ τήν ἐγκατάσταση, μετακίνηση, ἰδιοκτησία καί κατοικία. Σχέδιο Παραρτήματος VII, Προσάρτημα 2 τοῦ «Σχεδίου

Ἀνάν». Ἐπίσης οἱ Ἕλληνες ὑπῆκοοι κάτοικοι τοῦ νέου Κράτους, δέν θά πρέπει νά ὑπερβαίνουν τό 10% τῶν κατοίκων Κυπριακῆς ὑπηκοότητας πού διαθέτουν τήν ἐσωτερική ὑπηκοότητα τοῦ Ἑλληνοκυπριακοῦ Κράτους. Σχέδιο Παραρτήματος III, Προσάρτημα 5, ἄρθρο 2 τοῦ «Σχεδίου Ἀνάν».

[4] Τό δικαίωμα ἐπανεγκατάστασης τῶν προσφύγων περιορίζεται σέ κάθε συστατικό Κράτος μέχρι ποσοστοῦ 9% ἐπὶ τῶν συνολικῶν ἐδαφῶν τῆς περιοχῆς καί τούς ἀριθμούς τῶν κατοικιῶν, καθῶς καί μέχρι ποσοστοῦ 14% σέ κάθε Κοινότητα ἢ χωριό. Ἄρθρο 16 Σχεδίου Παραρτήματος VII, τοῦ «Σχεδίου Ἀνάν».

ἥρωες τοῦ 1821

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

Ἕνας ἥρωας ὑψηλοῦ ἥθους

Δημήτριος Μακρῆς (Γαβαλοῦ, 1772-1841). Ὀπλαρχηγός τοῦ Ἀγώνα, ἀπό τούς ἰσχυρότερους τῆς Δυτικῆς Στερεᾶς. Γιός τοῦ Εὐάγγελου Μακρῆ, πού εἶχε πάρει μέρος στά Ὀρλωφικά, ὁ Δημήτριος Μακρῆς ἦταν ἀρχικά Κλέφτης ὑπὸ τόν Καπετάνιο Γιώργο Σφάλτο, μετά τόν θάνατο τοῦ ὁποῦ ἀνέλαβε τήν ἀρχηγία τοῦ Σώματός του. Λίγο ἀργότερα, διορίστηκε ἀρματωλός τοῦ Ζυγοῦ.

Ἦταν ἀνάμεσα στούς ἐλάχιστους μεγαλοκαπετάνιους πού δέν ὑπηρέτησε στήν αὐλή τοῦ Ἀλή Πασᾶ καί πάντοτε βρισκόταν σέ ἐχθρότητα μαζί του. Τίς παραμονές τῆς Ἐπανάστασης ὁ Μακρῆς μυήθηκε στή Φιλική Ἑταιρεία καί ὑπῆρξε ἐκεῖνος πού ἔδωσε τό ἔναυσμα

τῆς Ἐπαναστατικῆς ἔκρηξης στή Δυτική Ἑλλάδα, χτυπώντας Ὀθωμανούς φοροεισπράκτορες στή Σκάλα τοῦ Μαυρομάτι (5 Μαΐου 1821). Ἐπίσης ὑπῆρξε πρωταγωνιστής στίς καταλήψεις ἀπό τίς Ἐπαναστατικές δυνάμεις τῶν πόλεων τοῦ Μεσολογγίου, τοῦ Ἀγρινίου καί τοῦ Αἰτωλικοῦ. Ἀργότερα ἀκολούθησε τό Γενικό Διευθυντή τῆς Δυτικῆς Στερεᾶς, Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο, στήν ἐκστρατεία του. Στή συνέχεια, ἡ δράση του περιορίστηκε γύρω ἀπό τήν πόλη τοῦ Μεσολογγίου.

Τό 1823 πῆρε τό δίπλωμα τῆς στρατηγίας ἀπό τήν τότε Προσωρινή Κυβέρνηση. Στούς ἐμφυλίους πολέμους δέν ἀκολούθησε τούς ἄλλους Ρουμελιώτες ὀπλαρχηγούς στήν ἐκστρατεία τους κατά τῶν «στασιαστών» στήν Πελοπόννησο. Τό 1825-26, ἐπικεφαλῆς πολυάριθμου στρατοῦ, πῆρε μέρος στήν ἄμυνα τοῦ πολιορκημένου Μεσολογγίου, ὡς ἓνας ἀπό τούς Σωματάρχες τῆς φρουρᾶς, καί ἦταν ἀρχηγός μιάς ἀπό τίς τρεῖς φάλαγγες τῆς Ἐξόδου. Ὃταν ὁ Καραϊσκάκης ἀναδείχτηκε Ἀρχιστράτηγος τῆς Στερεᾶς, ὁ Μακρῆς τόν ἀκολούθησε μέ τό Σῶμα του καί μετά τόν θάνατό του, ὅταν σχεδόν ὅλοι οἱ Καπετάνιοι εἶχαν προσκυνήσει, ἐκεῖνος ἀποσύρθηκε στό ἄρματωλίκι του, ἀποτελώντας ἔτσι μία φωτεινή ἐξαίρεση.

Ἐπί Καπποδίστρια, ὁ Μακρῆς δέν πῆρε καμμία θέση καί παρέμεινε, ἠθελημένα, στό περιθώριο. Ὑπῆρξε πάντως πληρεξούσιος Ζυγοῦ στήν Δ' κατά συνέχεια Ἐθνοσυνέλευση (1831). Στήν Ὀθωνική περίοδο ἔγινε ἀνώτερος ἀξιωματοῦχος τῆς Φάλαγγας, ἀλλά ἐξακολουθοῦσε νά ἀρνεῖται κάθε ὀργα-

νικό ἀξίωμα. Ὃταν, μάλιστα, ὁ Ὅθων τόν ὀνόμασε Ὑπασπιστή του, ἐκεῖνος ἀρνήθηκε νά δεχτεῖ. Ὁ Δημήτριος Μακρῆς ἀνῆκει στή γενιά τῶν παλιῶν ἄρματωλῶν πού δέν μπόρεσαν νά ἐγκλιματιστοῦν στή νέα πραγματικότητα, ὅπως αὐτή ἀναδύθηκε μέσα ἀπό τό νεοοῦστατο Ἑλληνικό Κράτος. Δίχως νά τοῦ λείπει ἡ Ἐθνική συνείδηση, εἶχε ἔντονα ἀναπτυγμένη τήν τοπική. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι σπάνια ἀπομακρυνόταν ἀπό τήν περιοχή του (τῇ Δυτικῇ Στερεᾷ) καί ἐξαντλοῦσε τό ἐνδιαφέρον του, κυρίως, στή διαφύλαξη τοῦ ἄρματωλικοῦ καί τῆς εὐρύτερης γύρω ἀπό αὐτό περιοχῆς. Κι ἔτσι, ἐνῶ εἶχε σημαντικότερη παρουσία στήν περίοδο 1821-27, ἐπί Καπποδίστρια καί Ὅθωνα ἔμεινε ἔξω ἀπό τή δημόσια ζωή καί ἀποτραβήχτηκε στό χωριό του, ὅπου ἔζησε τά ὑπόλοιπα χρόνια τῆς ζωῆς του ὡς κτηνοτρόφος καί τοπικός παράγοντας.

Στό δημαρχεῖο τοῦ Μεσολογγίου πού λειτουργεῖ ἡ Κεντρική Πινακοθήκη-Μουσεῖο βρίσκονται πολλά ἀπό τά ὄπλα τοῦ Δημητρίου Μακρῆ, ἀνάμεσά τους καί ὁ ξακουστός Λιάρος, τό ἀσημένιο καριοφύλλι του.

--> ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΠΕΤΕΙΟΛΟΓΙΟ [ε--

Άπρίλιος

1-4-1821

Ο τουρκικός όχλος της Κωνσταντινουπόλεως λεηλατεί και πυρπολεί την ελληνική εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής.

1-4-1822

Αποφασίζεται μέ νόμο ή σύσταση τακτικού Στρατού.

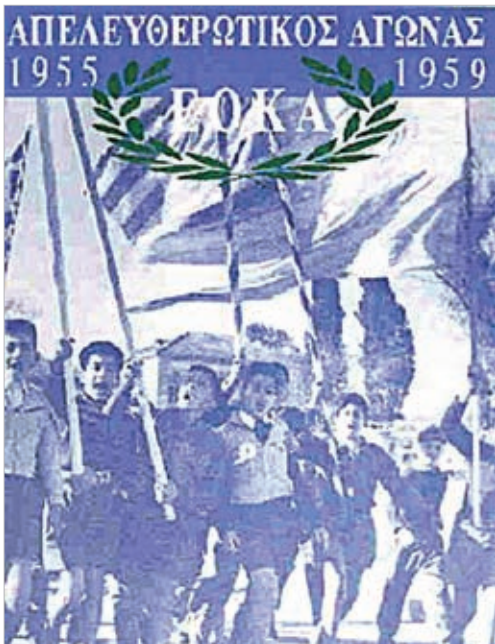
1-4-1854

Κηρύσσεται ή έναρξη της Έπαναστάσεως στη Χαλκιδική.

1-4-1955

Αρχίζει ο Ένοπλος Απελευθερωτικός Αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α.

2-4-1822

Η καταστροφή της Χίου.

3-4-1821

Υψώνεται στη Θήβα ή σημαία της Έπαναστάσεως.

3-4-1821

Έπαναστατούν τά νησιά Σπέτσες, Πόρος, Αίγινα και Σαλαμίνα.

4-4-1913

Θάνατος των πρώτων Έλλήνων αεροπόρων.

5-4-623

Ο Αυτοκράτορας του Βυζαντίου Ηράκλειος κατατροπώνει τους Πέρσες κοντά στην Άτροπατηνή της Μηδίας και τους αναγκάζειν έκκενώσουν τη Μ. Ασία.

5-4-1897

Η Τουρκία κηρύσσει τόν πόλεμο κατά της Ελλάδας.

5-4-1944

Γερμανικά στρατεύματα κατοχής εκτελούν 270 κατοίκους της κοινότητας Κλεισούρας της Καστοριάς.

6-4-1453

Ο Μωάμεθ Β΄ ό Πορθητής εμφανίζεται μπροστά στά τείχη της Πόλης.

6-4-1941

Έναρξη του έλληνογερμανικού πολέμου.

7-4-1824

Θάνατος του Λόρδου Βύρωνα.

7-4-1939

Ίταλικές δυνάμεις καταλαμβάνουν ολόκληρη την Άλβανία και τη Βόρεια Ήπειρο.

9-4-1015

Ο Αυτοκράτορας του Βυζαντίου Βασίλειος Β΄ ο Βουλγαροκτόνος καταλαμβάνει τό φρούριο της Έδεσσας, που κατείχαν οι Βούλγαροι.

9-4-1941

Υπογραφή Πρωτοκόλλου Συνθηκολογήσεως μεταξύ του Διοικητού του ΤΣΑΜ Άντιστρατήγου Κωνσταντίνου Μπακόπουλου και του Γερμανού Άντιστρατήγου Ρούντολφ Φάιελ (General Rudolf Veiel).

10-4-1821

Άπαγχονισμός του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε΄.

10-4-1821

Έπαναστατούν τα Ψαρά, την ημέρα του Πάσχα.

10-4-1826

Η έξοδος του Μεσολογγίου.

10-4-1826

Ο θρυλικός πρόκριτος του Μεσολογγίου Χρήστος Καψάλης ανατινάζει την πυριτιδαποθήκη του Άνεμόμυλου.

10-4-1941

Ο Γερμανός αξιωματικός συγχαίρει τον διοικητή του Όχουρου Ρούπελ και διαβιβάζει τα συγχαρητήρια της διοικήσεώς του και τον θαυμασμό του για την ήρωική αντίσταση της φρουράς.

Ρούπελ 1941

12-4-1159

Ο Αυτοκράτορας του Βυζαντίου Μανουήλ Α΄ Κομνηνός νικά τους Τούρκους και καταλαμβάνει την Αντιόχεια.

12-4-1453

Ο Τουρκικός Στόλος του Μωάμεθ Β΄

τοῦ Πορθητῆ ἀγκυροβολεῖ στό
Διπλοκόνιο καί ἀπό ἐκεῖ βάλλει κατά
τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

12-4-1820

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης
ἀναλαμβάνει τήν ἀρχηγία τῆς Φιλικῆς
Ἑταιρείας.

13-4-1204

Κατάληψη τῆς Κωνσταντινουπόλεως
ἀπό τοὺς Σταυροφόρους.

13-4-1822

Τό Ὀλοκαύτωμα τῆς Νάουσας. 13 νέες
γιά νά ἀποφύγουν τήν ἀτίμωση
πέφτουν στόν καταρράκτη τῆς
Ἀραπίτσας.

14-4-1822

Συλλαμβάνεται καί ἀποκεφαλίζεται
ἀπό τοὺς Τούρκους ὁ Γάλλος
φιλέλληνας ἀξιωματικός Βαλέστ.

14-4-1828

Ὁ Αὐτοκράτορας τῆς Ρωσίας Νικόλαος
Α΄ κηρύσσει τόν πόλεμο ἐναντίον τῆς
Τουρκίας.

14-4-1915

Ὑπογράφεται στό Λονδίνο συνθήκη,
μέ βάση τήν ὁποία ἀναγνωρίζταν
ἡ ἰταλική κυριαρχία στό λιμάνι τοῦ
Αὐλώνα καί οἱ ἀξιώσεις τῆς
Ἑλλάδας στή Βόρεια Ἥπειρο.

16-4-1821

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ὑδρας Γεράσιμος
ὕψώνει στό Διοικητήριο τῆ Σημαία
τῆς Ἐπαναστάσεως.

17-4-1566

Ὁ Πιαλή Πασᾶς κυριεύει τή Χίο πού
τήν κατέχουν οἱ Γενουάτες.

17-4-1821

Ὁ πρόκριτος Κωνσταντῖνος Λαχανᾶς
ὕψώνει τή Σημαία τῆς Ἐπαναστάσεως
στήν πόλη Βαθύ τῆς Σάμου.

18-4-1829

Ὑψώνεται στό φρούριο τοῦ Ἴτς-Καλέ
ἡ Ἑλληνική Σημαία.

20-4-1941

Ὑπογράφεται, στό Βοτονόσι τῆς
Ἠπείρου, τό Πρωτόκολλο Συνθηκολο-
γήσεως τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ.

21-4-1941

Ὁ Ἀντιστράτηγος Ἀλέξανδρος Παπά-
γος συνιστᾷ, μέ διαταγή του πρὸς τό
στρατό τῆς Ἠπείρου, τή συνέχιση τοῦ
ἀγώνα.

21-4-1941

Εἴσοδος βουλγαρικῶν στρατευμάτων
στήν Ἀνατολική Μακεδονία καί τή
Θράκη, μετά ἀπό ἔγκριση τοῦ
Γερμανικοῦ Στρατοῦ.

22-4-1854

Ὁ Νικόλαος Ζέρβας συγκρούεται στήν Πλάκα τῆς Ἡπείρου μέ τούς Τούρκους τοῦ Πιτσιάρη, ὅπου οἱ Τούρκοι υπέστησαν μεγάλη ἥττα.

23-4-1827

Πεθαίνει στό Ν. Φάληρο ὁ θρυλικός Ἀρχιστράτηγος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδας Γ. Καραϊσκάκης.

23-4-1821

Ἡ μάχη τῆς Ἀλαμάνας καί ὁ φρικτός θάνατος τοῦ Ἀθανασίου Διάκου.

23-4-1823

Διορίζεται ἀπό τήν Κυβέρνηση Ἀρμοστής τῆς νήσου Κρήτης ὁ Ὑδραῖος Μανώλης Τομπάζης.

23-4-1941

Ὁ Βασιλιάς Γεώργιος Β΄ καί ἡ Ἑλληνική Κυβέρνηση τοῦ Ἐμμανουήλ Τσουδεροῦ φτάνουν στήν Κρήτη γιά τή συνέχιση τοῦ ἀγώνα.

24-4-1944

Γερμανικά στρατεύματα θανατώνουν μαρτυρικά 318 κατοίκους τῆς κοινότητας Πύργων Κοζάνης.

25-4-1821

Ἐπαναστατικά τμήματα εἰσέρχονται στήν Ἀθήνα, τελοῦν δοξολογία καί ὑψώνουν τή Σημαία τῆς Ἐπαναστάσεως.

26-4-1821

Ἐπαναστατεῖ ἡ Σάμος.

26-4-1886

Ἀποκλείονται τά ἑλληνικά παράλια ἀπό τούς Στόλους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

27-4-1832

Ἡ Ἀκαρνανία προσαρτᾶται στό Ἑλληνικό Κράτος.

27-4-1941

Κατάληψη τῆς Ἀθήνας ἀπό τούς Γερμανούς.

28-4-1821

Ὁ Κολοκοτρώνης ἀνακηρύσσεται Ἀρχιστράτηγος τῆς Ἐπαρχίας Καρύταινας Πελοποννήσου.

28-4-1897

Ἀνάκληση τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἀπό τήν Κρήτη.

29-4-1091

Ὁ Αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου Ἀλέξιος Α΄ Κομνηνός κατανικάει τούς Πετσενέγκους στό Λεβούντο τῆς Θράκης.

29-4-1854

Ἡ Γαλλία καί ἡ Ἀγγλία ἀξιῶνουν ἀπό τήν Ἑλληνική Κυβέρνηση νά ἀποκηρύξει τά ἐπαναστατικά κινήματα στή Θεσσαλία καί τήν Ἡπειρο.

30-4-1825

Ὁ Ἑλληνικός Στόλος πυρπολεῖ τόν Τουρκικό Στόλο στή Μεθώνη.

Μάιος

2-5-1919

Άπόβαση του Έλληνικού Στρατού στη Σμύρνη.

3-5-1941

Τά γερμανικά στρατεύματα προελαύνουν στους δρόμους της Αθήνας.

5-5-614

Περσικά στρατεύματα νικούν τους Βυζαντινούς στα Ίεροσόλυμα, λεηλατούν την πόλη και μεταφέρουν τόν Τίμιο Σταυρό στην Κτησιφώντα.

5-5-1827

Έκλογή του Καποδίστρια ως Κυβερνήτη της Ελλάδος.

6-5-1821

Ψαριανοί επαναστάτες καταλαμβάνουν τό Φρούριο της Ίμβρου.

6-5-1825

Οί πολιορκημένοι του Μεσολογγίου επιχειρούν την πρώτη μικρή έξοδο από την πόλη.

7-5-1821

Στη Μηλέα Πηλίου ύψώνεται ή Σημαία της Έλευθερίας.

8-5-1821

Έπαναστατεί ή πόλη Καρλόβασι της Σάμου.

8-5-1821

Η μάχη στο Χάνι της Γραβιάς.

9-5-1919

Ο Έλληνικός Στρατός καταλαμβάνει

τή Μαινεμένη της Σμύρνης.

10-5-1329

Οί Τούρκοι υπό τόν Όρχάν νικούν τόν Αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἀνδρόνικο Γ' στή μάχη τοῦ Πελεκάνου.

10-5-1821

Κηρύσσεται ἡ Ἐπανάσταση στό Κεράσσοβο Ἀγράφων.

10-5-1854

Οἱ ἐπαναστάτες τῆς Θεσσαλίας καταλαμβάνουν τήν Καλαμπάκα.

10-5-1925

Ἡ Ἀγγλία ἀνακηρύσσει τήν Κύπρο ἀποικία τοῦ Βρετανικοῦ Στέμματος.

11-5-330

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐγκαινιάζει τή Νέα Ρώμη- Κωνσταντινούπολη (παλιό Βυζάντιο), πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

11-5-1919

Ὁ Ἑλληνικός Στρατός καταλαμβάνει τό Νυμφαῖο κοντά στή Σμύρνη.

12-5-1821

Ἡ μάχη τοῦ Βαλτετσίου.

12-5-1886

Ὑπογράφεται ἀνακωχή μεταξὺ Ἑλλάδας καί Τουρκίας.

12-5-1904

Σκοτώνεται ὁ Μακεδόνας ὀπλαρχηγός Βαγγέλης Γεωργίου.

12-5-1919

Ὁ Ἑλληνικός Στρατός καταλαμβάνει τή Μαγνησία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

14-5-1916

Παραδίνεται τό Ὄχυρό Ροῦπελ στά γερμανοβουλγαρικά στρατεύματα.

14-5-1919

Ὁ Ἑλληνικός Στρατός καταλαμβάνει τό Αἰδίνιο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

16-5-1854

Οἱ Τούρκοι ἐπιτίθενται κατά τοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος τοῦ Τσιάμη Καρατάσου στή Χερσόνησο τοῦ Ἄθω.

16-5-1912

Ὑπογράφεται στή Σόφια ἑλληνοβουλγαρική ἀμυντική συνθήκη.

16-5-1919

Διλοχία τοῦ 8ου Συντάγματος Κρητῶν καταλαμβάνει τίς Κυδωνιές (Αἰβαλί) τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

17-5-1821

Ὁ Ἐμμανουήλ Παπᾶς κηρύσσει τὴν Ἐπανάσταση στὴ Χαλκιδική.

17-5-1913

Συνθήκη τερματισμοῦ τοῦ Α΄ Βαλκανικοῦ Πολέμου.

17-5-1914

Αὐτονομία Β. Ἡπείρου - Πρωτόκολλο Κέρκυρας.

17-5-1918

Ἡ Μάχη τοῦ Σκρᾶ.

18-5-1821

Ἡ μάχη στὰ Δολιανά τῆς Ἀρκαδίας, στὴν ὁποία διακρίθηκε ὁ Νικηταρᾶς, πού ἀπὸ τότε ὀνομάστηκε «Τουρκοφάγος».

19-5-1821

Οἱ Τοῦρκοι ἀπαγχονίζουν τούς πρωτομάρτυρες τῆς Κρήτης, στὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, Μελχισεδέκ

Δεσποτάκη (Ἐπίσκοπο Κισιάμου) καί τόν δάσκαλο Καλλίνικο ἀπὸ τὴ Βέροια.

19-5-1913

Συνθήκη Ἑλληνοσερβικῆς Συμμαχίας.

19-5-1919

Τάγμα Εὐζώνων καταλαμβάνει τὸ Ὀδεμῆσιο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

20-5-1821

Κηρύσσεται στὸ Μεσολόγγι ἡ Ἐπανάσταση.

20-5-1825

Θάνατος Παπαφλέσσα στὸ Μανιάκι.

20-5-1828

Πεθαίνει ὁ Ἄγγλος φιλέλληνας Ἄμπνεϋ Φραγκόκος.

20-5-1920

Ὁλοκληρώνεται ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Δυτικῆς Θράκης.

20-5-1941

Ἡ Μάχη τῆς Κρήτης.

20-5-1944

Ἀποφασίζεται ἡ συγκρότηση Κυβερνήσεως Ἐθνικῆς Ἐνότητας.

21-5-1821

Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης καταλαμβάνει τὴ Ζαράκοβα τῆς Τριπολιτσᾶς.

21-5-1821

Ὁ Δημήτριος Μακρῆς ὑψώνει τὴ Σημαία τῆς Ἐπαναστάσεως στὸ Ἀνατολικό (Αἰτωλικό).

21-5-1821

Ίδρύεται ἡ Καγκελλαρία τῶν Σφακίων καί ὀρίζεται ἡ ἔναρξη τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς Κρήτης.

21-5-1864

Ἑνωση τῶν Ἰονίων Νησιῶν (Ἑπτανήσων) μέ τήν Ἑλλάδα.

22-5-337

Θάνατος τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Ὁ Μ. Κωνσταντίνος, πρῶτος Αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου, προαισθανόμενος τό τέλος του, βαπτίζεται Χριστιανός καί πεθαίνει τήν ἴδια μέρα στή Νικομήδεια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ σορός του μεταφέρθηκε στήν Κωνσταντινούπολη καί τάφηκε στόν ναό τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

22-5-853

Βυζαντινός στόλος ἐπιτίθεται κατά τῆς Δαμιέτης, κοντά στό Δέλτα τοῦ Νείλου.

22-5-1825

Δολοφονεῖται στίς Σπέτσες γιά οἰκογενειακοὺς λόγους ἡ ἡρώιδα τῆς Ἐπαναστάσεως Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα.

23-5-1453

Ὁ Μωάμεθ Β΄ ὁ Πορθητής προτείνει στόν Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνο ΙΑ΄ Παλαιολόγο νά ἐγκαταλείψει τήν πόλη μέ τόν στρατό του, τήν Αὐλή καί τοὺς Θεσαυροὺς του. Ὁ Κωνσταντίνος ΙΑ΄ ἀπαντά: «Τό δέ τήν πόλιν σοί δοῦναι οὔτ' ἐμόν ἐστιν, οὔτ' ἄλλου τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ, κοινῇ γάρ γνώμη πάντες αὐτοπροαιρέτως ἀποθανούμεθα καί οὐ φεισόμεθα τῆς

ζωῆς ἡμῶν», πού ἰσοδυναμεῖ μέ ἓνα νέο «Μολὼν λαβέ».

23-5-1878

Ἡ Τουρκία παραχωρεῖ στήν Ἀγγλία τήν Κύπρο.

23-5-1919

Ὁ Ἑλληνικός Στρατός καταλαμβάνει τό Ἀξάριο τῆς Σμύρνης.

24-5-1881

Παραχωροῦνται στό Ἑλληνικό Κράτος ἡ Θεσσαλία καί ἡ Ἄρτα.

24-5-1941

Οἱ Γερμανοὶ καταλαμβάνουν τό Καστέλλι Κισιάμου.

25-5-1954

Δήλωση Παρισίων, μεταξύ Ἑλλάδας καί Βουλγαρίας.

27-5-1941

Οἱ Γερμανοὶ καταλαμβάνουν τήν πόλη τῶν Χανίων.

28-5-1941

Οἱ Γερμανοὶ καταλαμβάνουν τό λιμάνι τῆς Σούδας.

29-5-1453

Ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως

29-5-1917

Έκθρόνιση τοῦ Βασιλιᾶ Κωνσταντίνου.

29-5-1941

Οἱ Γερμανοὶ καταλαμβάνουν τὸ Ρέθυμνο.

30-5-1826

Πεθαίνει ὁ Ἐπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός.

30-5-1919

Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς καταλαμβάνει τὴν Πέργαμο.

30-5-1941

Ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὸν ἱερό βράχο τῆς

Ἀκροπόλεως ἡ Γερμανικὴ Σημαία ἀπὸ δύο νεαροὺς Ἑλλήνες φοιτητὲς (Ἑμμ. Γλέζο καὶ Ἀπόστολο Σάντα).

31-5-334 π.Χ.

Μάχη Γρανικοῦ.

Ιούνιος

1-6-1821

Ο Έμμανουήλ Παπᾶς καταλαμβάνει τὴν Ἱερισσό.

1-6-1854

Τερματίζεται ἡ Ἐπανάσταση στὴ Χαλκιδική.

3-6-1941

Τὰ γερμανικὰ στρατεύματα ἀνασκάπτουν τὸ χωριὸ Κάνδανος τῶν Χανίων.

4-6-1897

Τέλος Ἑλληνοτουρκικοῦ Πολέμου 1897.

5-6-1825

Ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουτσος δολοφονεῖται στὴν Ἀκρόπολη τῆς Ἀθήνας.

5-6-1896

Ἀποβίβαση τοῦ ἀνταρτικοῦ σώματος τοῦ Μακεδόνα Ὁπλαρχηγοῦ Ἀθανασίου Μπρούφα, στὴ σκάλα Ἐλευθεροχωρίου τοῦ Θερμαϊκοῦ.

6-6-552

Οἱ Βυζαντινοί, ὑπὸ τὸν Στρατηγὸ Ναρσή, καταλαμβάνουν τὴ Ρώμη ἀπὸ τοὺς Γότθους.

6-6-1822

Ἀνατίναξη τῆς Τουρκικῆς Ναυαρχίδας ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Κανάρη.

6-6-1854

Τερματίζεται ἡ Ἐπανάσταση τῆς Θεσσαλίας.

6-6-1920

Τὸ Ἀνώτατο Συμμαχικὸ Συμβούλιο ἔδωσε τὴν ἄδεια προελάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῶν Δαρδανελλίων.

7-6-1907

Ἀπαγχονισμός τοῦ Ἄγρα.

8-6-1821

Ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Τεργέστη στὴν Ὑδρα γιὰ νὰ λάβει μέρος στὴν Ἐθνεγερσία.

9-6-1920

Ἀρχίζει ἡ προέλαση τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ στὴ Μ. Ἀσία.

10-6-1822

Ἡ Ἀθήνα μετὰ ἀπὸ 366 χρόνια ἦταν

καί πάλι ἐλεύθερη.

10-6-1823

Δύναμη 1.000 Τούρκων πυρπολεί τήν Ἀράχωβα.

10-6-1920

Μεικτό ἀπόσπασμα τῆς XIII Μεραρχίας καταλαμβάνει τήν πόλη Σαλιχλή (περιοχή τῆς Φιλαδέλφειας).

10-6-1944

Οἱ Ναζί ἐκτελοῦν στό Δίστομο 218 ἄτομα, ἀπό τά ὁποῖα 20 βρέφη, 15 παιδιά καί 42 ὑπερήλικες.

11-6-1798

Ἐκτελεῖται στίς φυλακές Βελιγραδίου ὁ Ρήγας Φεραίος.

11-6-1920

Τμήματα τοῦ Σώματος Στρατοῦ Σμύρνης καταλαμβάνουν τήν κωμόπολη Σόμα.

12-6-1821

Ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἐκδίδει τήν πρώτη προκήρυξή του, ὡς «πληρεξούσιος Στρατηγός» τῆς Πελοποννήσου καί τῶν ἄλλων περιοχών.

12-6-1821

Ὁ Διοικητής τῆς Κύπρου, Κιουτσούκ Μεχμέτ, συλλαμβάνει μέ δόλο 470 Ἕλληνες τήν ὥρα πού ἐκκλησιάζονταν.

12-6-1823

600 Ψαριανοί καταλαμβάνουν τήν

κωμόπολη Τοανταρλή.

13-6-323 π.Χ.

Θάνατος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

13-6-1821

Οἱ Τοῦρκοι καταλαμβάνουν τό Ἰάσιο τῆς Μολδοβλαχίας.

13-6-1825

Ὁ Ἱμπραήμ μέ 6.000 ἄντρες καταλαμβάνει τό Ἄργος.

13-6-1903

Τό πρῶτο ἀνταρτικό σῶμα ἀπό τήν Ἐλεύθερη Ἑλλάδα εἰσέρχεται στή Δυτική Μακεδονία.

13-6-1917

Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος σχηματίζει Κυβέρνηση μέ τό Κοινοβούλιο πού εἶχε ἐκλεγεί στίς ἐκλογές τῆς 31-5-1915.

15-6-1821

Οἱ Τοῦρκοι σφάζουν πολλούς ἀμάχους στά Χανιά, γιά νά ἐκδικηθοῦν τόν

θάνατο τοῦ ἀρχηγοῦ τους Ἰμπραήμ Ταμπουρατζή καί τήν ἥττα τῶν γενιτσάρων στή μάχη Λούλου.

15-6-1914

Ἡ δολοφονία τοῦ Διαδόχου του Αὐστρουγγρικοῦ θρόνου· ἀφορμή τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

16-6-1913

Ὁ Δεύτερος Βαλκανικός Πόλεμος.

17-6-1771

Ὁ Δασκαλογιάννης θανατώνεται ἀπό τοὺς Τούρκους στὸν Χάνδακα (Ἡράκλειο) Κρήτης, μέ φρικτὸ τρόπο.

17-6-1821

Προσκύνημα τῆς σοροῦ τοῦ Πατριάρχῃ Γρηγορίου τοῦ Ε΄, στὸν Μητροπολιτικὸ ναὸ τῆς Ὁδησοῦ.

17-6-1913

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση ἀποφασίζει γενικὴ ἀντεπίθεση γιὰ νά καθαριστεῖ ἡ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τις Βουλγαρικὲς μονάδες.

17-6-1917

Ἡ Ἑλλάδα εἰσέρχεται καί ἐπίσημα στὸν Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

18-6-860

Ρωσικὸς στόλος εἰσέρχεται στὸν Βόσπορο, λεηλατεῖ τὰ παράλια του καί ἐπιτίθεται κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

18-6-1913

Ἡ II Μεραρχία ἀναγκάζει τὰ Βουλγαρικὰ τμήματα στή Θεσσαλονίκη νά παραδοθοῦν.

19-6-1097

Τὰ βυζαντινὰ στρατεύματα, ὑπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξιο Α΄ Κομνηνὸ, καταλαμβάνουν τὴ Νίκαια τῆς Μ. Ἀσίας.

19-6-1920

Ἡ Μεικτὴ Ταξιαρχία Ξάνθης καταλαμβάνει τὴν Πάνορμο.

20-6-1919

Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός ἀνακαταλαμβάνει τὸ Αἰδίνιο.

21-6-1818

Ὁ Ἀναγνωσταρᾶς μυεῖ τὸν Παπαφλέσσα στή Φιλικὴ Ἑταιρεία.

21-6-1824

Καταστροφή τῶν Ψαρῶν.

21-6-1913

Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός κατανικᾷ τίς βουλγαρικὲς δυνάμεις στὸ Κιλκίς καί τὸν Λαχανά.

21-6-1921

Ἡ νῆσος Τένεδος παραδίνεται στους Ἑλληνες ἀπὸ τὴν Ἀγγλία.

22-6-168 π.Χ.

Ὁ Μακεδονικὸς Στρατὸς, ὑπὸ τὸν βασιλιά Περσέα, στὴ διάρκεια τοῦ Γ' Μακεδονικοῦ Πολέμου (171-167 π.Χ.), ἐπιτίθεται στὴν Πύδνα ἐναντίον τῶν δυνάμεων τοῦ Ρωμαίου Ὑπάτου Λευκίου Αἰμίλιου Παύλου. Ἀπὸ τὴ σύγκρουση ὁ Μακεδονικὸς Στρατὸς καταστρέφεται σχεδὸν ὀλοκληρωτικά.

23-6-1822

Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης διαλύει τὴν πολιορκία τῆς Πάτρας.

23-6-1913

Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς ἀπελευθερώνει τὴ Δοϊράνη.

23-6-1914

Τμήματα τοῦ στρατοῦ τῆς Αὐτόνομης Βόρειας Ἡπείρου ἀπελευθερώνουν τὴν Κορυτσά καὶ τὴν ἐπόμενη μέρα τὴ Μοσχόπολη.

23-6-1941

Ἀρχίζει στὴν Αἴγυπτο ἡ ὁργάνωση τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ Μέσης Ἀνατολῆς γιὰ τὴ συνέχιση τοῦ ἀγώνα ἐναντίον τοῦ Ἀξονα.

24-6-1941

Εἰσέρχονται στὴν Ἀθήνα τὰ πρῶτα τμήματα τῶν ἰταλικῶν στρατευμάτων κατοχῆς.

25-6-1920

Ἡ Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία Ἱππικοῦ εἰσέρχεται στὴν Προύσα.

26-6-1913

Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς ἐκδιώκει τοὺς Βουλγάρους ἀπὸ τὴν ὁροσειρά τῆς Κερκίνης (Μπέλες).

26-6-1913

Ἀπελευθερώνεται ἡ Καβάλα.

27-6-1913

Ἀπελευθερώνεται τὸ Σιδηρόκαστρο. Ἀρχίζουν οἱ ἐπιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας, ἀπ' ὅλη τὴ Στρατιά τῆς Μ. Ἀσίας, στὴν περιοχή Δορύλαιο - Κιου-ταχεία - Ἀφιόν Καραχισάρ.

28-6-1797

Γαλλικὰ στρατεύματα τοῦ Βοναπάρτη καταλαμβάνουν τὴν Κέρκυρα.

28-6-1913

Ἀπελευθερώνεται ἡ πόλη τῶν Σερρών.

29-6-1821

Ὁ Χουρσίτ Πασᾶς καταστρέφει τοὺς Καλαρρύτες καὶ τὸ Συρράκο Ἡπείρου.

30-6-763

Ὁ Αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖνος Ε' κατατροπώνει τοὺς Βουλγάρους, στὴ μάχη τῆς Ἀγχιάλου τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας.

30-6-1878

Ὑπογράφεται στὸ Βερολῖνο ἡ «Βερολίνεϊος Συνθήκη».

30-6-1913

Τὸ Ὀλοκαύτωμα τῆς κωμόπολης Δοξάτο τῆς Δράμας ἀπὸ τοὺς Βούλγαρους.

30-6-1921

Καταλαμβάνεται τὸ Ἀφιόν Καραχισάρ ἀπὸ τὴν IV ΜΠ.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ & ΔΙΑΦΟΡΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τό Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών είναι Έπιστημονικό ίδρυμα. Άσχολείται από τό 1930 μέ τή συλλογή, έρευνα καί τεκμηρίωση πληροφοριών προφορικής καί γραπτής ιστορικής Παράδοσης, καθώς καί τήν έκδοση Έπιστημονικών μελετών καί μονογραφιών πού αναφέρονται στον Έλληνισμό της Μικράς Άσίας.

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Τό 1929, ό Hubert Pernot έρχεται στην Έλλάδα καί προτείνει στη μουσικολόγο Μέλπω Λογοθέτη-Μερλιέ συνεργασία για τήν ήχογράφηση Έλληνικών Δημοτικών τραγουδιών. Για τόν σκοπό αυτόν δημιουργείται ό «Σύλλογος Δημοτικών Τραγουδιών» καί υπογράφεται σχετική σύμβαση μέ τό Πανεπιστήμιο Παρισίων.

Η Μέλπω Μερλιέ αρχίζει τίς φωνογραφήσεις στην Ήπειρωτική Έλλάδα, τήν Ήπειρο, τήν Κρήτη, τή Μακεδονία, τάνησιά του Αίγαίου, τά Δωδεκάνησα καί τή Θράκη. Παράλληλα, ό χώρος της Μικράς Άσίας, «ή πρώτη Έλλάδα», όπως χαρακτηριστικά τήν αποκαλούσε ή ίδια, κινεί τό ενδιαφέρον της καί αρχίζει, μαζί μέ τόν πρώτο της συνεργάτη, Δημήτρη Λουκόπουλο, τήν αναζήτηση προσφύγων τραγουδιστών στους προσφυγικούς συνοικισμούς.

Έτσι, τό 1930, όκτώ χρόνια μετά τή Μικρασιατική Καταστροφή, καί έξι μετά τήν Άνταλλαγή των πληθυσμών, δημιουργεί τό Μουσικό Λαογραφικό Άρχείο, τό όποιο, ως Έπιστημονικό ίδρυμα, άποσκοπούσε στην καταγραφή καί συλλογή τραγουδιών καί μουσικής των προσφύγων της Μικράς

Άσίας και της Θράκης. Αν και αρχικώς δεν προβλέπεται ή συλλογή και μικρασιατικού λαογραφικού υλικού, σύν τω χρόνω, λαογραφικά στοιχεία αρχίζουν και πλαισιώνουν τις μουσικές καταγραφές. Έτσι, στα μάτια των έρευνητών, η Μικρά Άσία αποκαλύπτεται πλέον ως ένας άθησαύριστος λαογραφικός και ιστορικός πλούτος.

Τό 1933 ιδρύεται τό Αρχείο Μικρασιατικής Λαογραφίας, τό όποιο θά καταστεί τμήμα του Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου. Σκοπός πλέον αυτού του τμήματος, τό όποιο θά μετονομασθεί, τό 1949, σέ Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, θά είναι ή καταγραφή και ή διάσωση των στοιχείων και των τεκμηρίων πού συνθέτουν

έκδοτική του δραστηριότητα, μέσω του Τυπογραφείου του Ίνστιτούτου. Τό 1962, τό Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών θά αναγνωρισθεί ως ΝΠΙΔ. Από τό 1982, στεγάζεται σέ ένα από τά αρχαιότερα Νεοκλασσικά κτήρια της Αθήνας, στό διατηρητέο οίκημα της οδού Κυδαθηναίων 11-13.

Προϊόντος του χρόνου, τό έργο του Ίδρυματος επικεντρώθηκε στην συστηματική μελέτη και τεκμηρίωση του εκτενέστατου Αρχείου του, μέ την παράλληλη προώθηση της έρευνας σέ ό,τι αφορά στις Μικρασιατικές Σπουδές. Η εργασία του αυτή αποτυπώνεται, κατά κύριο λόγο, στους 10 τόμους της έπιστημονικής του έπετηρίδας (Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών), ή

Τό Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών είναι Έπιστημονικό Ίδρυμα. Άσχολεϊται από τό 1930 μέ τή συλλογή, έρευνα και τεκμηρίωση πληροφοριών προφορικής και γραπτής ιστορικής Παράδοσης, καθώς και την έκδοση Έπιστημονικών μελετών και μονογραφιών πού αναφέρονται στον Έλληνισμό της Μικράς Άσίας.

τήν ιστορία και τον πολιτισμό των Έλληνικών Κοινοτήτων της Μικράς Άσίας. Έμελλε, μία φωτισμένη προσωπικότητα, όπως ή Μέλπω Λογοθέτη-Μερλιέ, μέ τή συμπάρσταση του Φιλέλληνα-Έλληνιστή συζύγου της Όκταβίου Μερλιέ νά πραγματοποιήσει ό,τι δεν συνέλαβαν ή δεν αποτόλμησαν τό επίσημο Κράτος και οί πνευματικοί του φορείς.

Τό 1949, τό Ίδρυμα επανδρώνεται μέ νέους συνεργάτες και βρίσκει φιλόξενη στέγη σέ μία από τις πτέρυγες του κτηρίου του Γαλλικού Ίνστιτούτου Αθηνών. Παράλληλα, αρχίζει και ή

όποια ιδρύθηκε επί διευθύνσεως Φώτη Αποστολόπουλου (1976-1980), καθώς και στις εκδόσεις του, πού απαριθμούν 60 τίτλους.

Σήμερα, τό Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών διευθύνεται από τον Γενικό Γραμματέα του Δ.Σ. του Ίδρυματος, Καθηγητή Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη, ό όποιος πλαισιώνεται από μία μικρή ομάδα άφοσιωμένων συνεργατών, πού αγωνίζονται, μέσα σέ συχνά αντίξοες οικονομικές συνθήκες, νά συνεχίσουν και νά ανανεώσουν τή βαριά παρακαταθήκη των Μερλιέ. Μέ αποκλειστικό γνώμονα τά έπιστημονικά μέτρα της

Διεθνούς Ακαδημαϊκής Κοινότητας καί μέ στρατηγικό στόχο τήν ἄρθρωση ἀξιόπιστου Ἑλληνικοῦ λόγου στόν Διεθνή ἐπιστημονικό διάλογο, τό Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, ἐξήμισι δεκαετίες μετά τήν ἱδρυσί του, μοχθεῖ γιά νά καταστήσει τή μελέτη τοῦ μεταγενέστερου Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀναγνωρισμένο καί ἐπιστημονικά νόμιμο ἀντικείμενο τῆς θεματολογίας τῆς Διεθνούς Ἐπιστήμης.

Τό Διοικητικό Συμβούλιο τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν συνεδριάζει γιά τήν ἔγκριση τοῦ προϋπολογισμοῦ καί τοῦ ἀπολογισμοῦ, τήν πρόσληψη καί τή μισθοδοσία τοῦ προσωπικοῦ καί συντονίζει τόν ἐκδοτικό προγραμματισμό. Ἐπίσης, συγκαλεῖται ἐκτάκτως ὅποτε παραστεί ἀνάγκη.

Ἐκδόσεις ΚΜΣ

Πολυετής εἶναι ἡ παρουσία τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν στόν ἐκδοτικό χῶρο: ἀπό τίς τοπικές μονογραφίες ἤ τίς μελέτες γιά τά μικρασιατικά ἰδιώματα πού ἐκδίδει τήν ἐποχή τοῦ Μεσοπολέμου ἕως τίς προσφυγικές μαρτυρίες στή δίτομη Ἑξοδο τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Καππαδοκίας καί τῶν δυτικῶν παραλίῶν, τό ἴδρυμα διέγραψε σταθερή πορεία. Τό 1977 θεσπίζει τήν ἐκδοση ἐτήσιου ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ: τό Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἔχει στό ἐνεργητικό του 15 τόμους, συμπληρώνοντας 30 χρόνια ἐνεργῆς παρουσίας. Μέ τήν πλούσια ἐκδοτική παραγωγή του, πού ἀριθμεῖ πάνω ἀπό 60 τίτλους, τό Κέντρο Μικρασιατικῶν

Σπουδῶν συμβάλλει στήν ἱστορική προσέγγιση τῶν μικρασιατικῶν θεμάτων καί μετέχει ἐνεργά ὡς ἐρευνητικός πυρήνας στόν ἐπιστημονικό διάλογο.

Οἱ ὑπόλοιπες ἐκδόσεις

Ἡ Συνασός. Τόμος Α' & Β', Σεραφεῖμ Ν. Ρίζος

Τρεῖς μέρες στά μοναστήρια τῆς Καππαδοκίας, Γιώργος Σεφέρης

Ἡ Ἑξοδος. Τόμος Α'. Μαρτυρίες ἀπό τίς ἐπαρχίες τῶν δυτικῶν παραλίῶν τῆς Μικρασίας

Ἡ Ἑξοδος. Τόμος Β'. Μαρτυρίες ἀπό τίς ἐπαρχίες τῆς Κεντρικῆς καί Νότιας Μικρασίας., Εἰσαγωγή - ἐποπτεία: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Προκόπη. Φωτογραφίες ἀπό τό ἀρχεῖο τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν. / Ἱστορική Γεωγραφία τῆς Μικρασιατικῆς Χερσονήσου, Ἰωάννης Ἡ. Κάλφουλος

Μνήμες Καππαδοκίας, Σοφία Ἀναστασιάδη-Μανουσάκη

Ἑλληνορθόδοξες κοινότητες τῆς Καππαδοκίας. Πηγές στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους καί στό Κέντρο

Μικρασιατικῶν Σπουδῶν. Τόμ. Ι:
Περιφέρεια Προκοπίου., Ματούλα
Κουρουπού - Εὐαγγελία Μπαλτᾶ

Τά Σεπτεμβριανά (Κωνσταντινούπο-
λη καί Σμύρνη 1955). Συμβολή στήν
πρόσφατη ἱστορία τῶν ἑλληνικῶν
κοινοτήτων., Χριστόφορος Χρηστίδης

Karamanlidika. Τόμ. 1: Nouvelles
additions et complements I (XVIIIe-
XXe siecles), Evangelia Balta

Συμβολή στή δημογραφία τῶν
Ἑλλήνων τῆς Ἑνορίας Ὑπαπαντῆς
τῆς Τραπεζούντας (1920-1923),
Ἀρχεῖακά κείμενα: Ἀχιλλέας Ἰωάννου
Λαμτζίδης

Ὁ Ἅγιος Μάμας, Ἄννα
Μαραβᾶ-Χατζηνικολάου

Προσφυγική Ἑλλάδα. Φωτογρα-
φίες ἀπό το Ἀρχεῖο τοῦ Κέντρου
Μικρασιατικῶν Σπουδῶν. Πρόλογος:
Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Ἀναμνήσεις τοῦ Μετώπου. 1920 - 1921
(Μικρά Ἀσία - Θράκη), Χαράλαμπος
Πληζιώτης

The Greek Minority of Istanbul and
Greek-Turkish relations 1918-1974,
Alexis Alexandris

Ἑλληνικά Ἐκπαιδευτήρια καί
Ἑλληνορθόδοξοι Κοινότητες τῆς Πε-
ριφέρειας Καισαρείας, Ἑμμανουήλ Ἰ.
Τσαλίκογλου

Ἡ συμβολή τῆς Καππαδοκίας στή
χριστιανική σκέψη, Βασίλειος Ν.
Τατάκης

La migration grecque en Ionie., Michel
B. Sakellariou

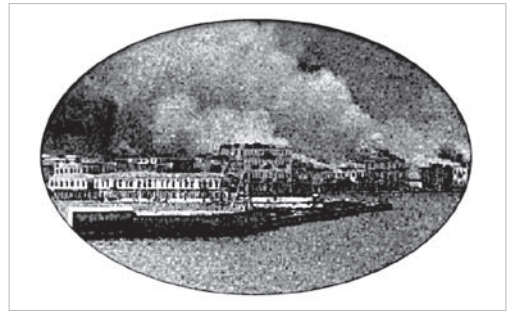
Τρεῖς μέρες στά μοναστήρια τῆς Καπ-
παδοκίας, Γιώργος Σεφέρης

Ἡ λαϊκή λατρεία τῶν Φαράσων, Δ.
Λουκόπουλος & Δ. Πετρόπουλος

Τό Ἀρχεῖο τῆς Μικρασιατικῆς Λα-
ογραφίας: Πῶς ιδρύθηκε - Πῶς
ἐργάστηκε, Μέλπω Μερλιέ

Ἡ Μικρασιατική καταστροφή. Τό
χρονικό - τά αἷτια - οἱ ἀναμνήσεις ἀπό
τό μέτωπο - ἡ περιπλάνηση - ἡ καθη-
μερινή ζωή - τά πρῶτα χρόνια στήν
Ἑλλάδα. Δεκαπέντε συγκλονιστικές
μαρτυρίες ἀνθρώπων πού ἐζήσαν τή
φρίκη τοῦ ξεριζωμοῦ

Σμύρνη. Ἡ μητρόπολη τοῦ
Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ

ΚΕΝΤΡΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Διεύθυνση: Κυδαθηναίων 11, Πλάκα
Τ.Κ. : 10558

Τηλέφωνο: +30 210 3239225

Fax: +30 210 3229758

Ἰστοσελίδα: <http://www.kms.org.gr>

E-mail: info@kms.org.gr

E-mail Βιβλιοθήκης: library@kms.org.gr

Ἰωάννα Βασίλου - Burch

ΜΙΑ ΟΑΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ Η.Π.Α.

Ἡ ἐλληνικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου, στὴν Τεμέκουλα τῆς Ἀμερικῆς

Ζῶ σέ μιά μικρὴ πόλη τῆς Καλιφόρνιας, τὴν Τεμέκουλα, πού εἶναι ἀνάμεσα στοῦ Λός Ἀντζελες καί τὸ Σάν Ντιέγκο. Εἶναι μιά χαριτωμένη, μικρὴ καί οἰκογενειακὴ πόλη. Ὅταν λέμε μικρὴ πόλη στὴν Ἀμερικὴ, ἐννοοῦμε νὰ ἔχει πληθυσμὸ γύρω στοὺς 100.000 κατοίκους.

Ἐδῶ οὔτε σέ ξέρουν οὔτε νοιάζονται γιὰ σένα. Πολύ δύσκολα νὰ δεῖς τὸν γείτονα ἢ τὴ γειτόνισσά σου, ὅταν πηγαίνεις γιὰ ψώνια. Ὅχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ εἴμαστε κυκλωμένοι ἀπὸ ἄλλες μικρὲς πολιτείες, καί σκορπισμένοι. Οἱ δύο μεγάλες πολιτείες πού προανέφερα, μέ τά

ἐπίσης εἶναι μοιρασμένοι σέ πολλά κομμάτια. Σπασμένοι - ποιὸν νὰ πρωτοδιαλέξεις - τοὺς καθολικοὺς, πού εἶναι ἰσχυροὶ καί ἀποτελοῦν τὴν πλειοψηφία; Τοὺς προτεστάντες, πού ἔχουν χωριστεῖ σέ ἑκατοντάδες ἐκκλησίες, ἢ κάθε μία μέ τά δικά της πιστεύω; Ἐδῶ θά βρεῖς ἀκόμη Βουδιστές, Ἰνδουιστές, Μουσουλμάνους, Σατανιστές...

Κί ὅμως, ἡ δικιά μας ἐκκλησοῦλα, ὁ Ἅγιος Νικόλαος τῆς Τεμέκουλα, εἶναι πολὺ πνευματικὴ. Οἱ Ἕλληνες, στίς μεγάλες πόλεις, ἔχουν ὠραίες καί μεγάλες ἐκκλησίες καί αὐτὲς εἶναι πού τραβοῦν τὸν Ἑλληνισμό. Τὸν τραβοῦν ὅμως περισσότερο γιὰ ἐθνικοὺς καί πο-

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Διασπορᾶς ἔχει κρατήσῃ τὰ ἥθη καί τὰ ἔθιμα τῆς πατρίδας μας, τὴν παράδοση, τὴν ἐλπίδα ζωντανή.

ἐκατομμύρια κατοίκους, εἶναι μιά ὥρα μακριὰ μας. Χάνεσαι στὴν Ἀμερικὴ!

Στὴ δική μου μικρὴ πόλη, οἱ λίγοι Ὁρθόδοξοι πού ἔχουμε ἀπομείνει, ἔχουμε χτίσει ἐδῶ καί δεκαπέντε χρόνια μιά μικρὴ ἐκκλησοῦλα. Τὴν κρατᾶμε ἀνοιχτὴ μέ τὸ ζόρι καί μέ τὴν «ἀνάσα» μας. Ὅλοι δουλεύουμε καί τὴ συντηροῦμε. Τό κράτος δέν συντηρεῖ τίς ἐκκλησίες, γιατί ὑπάρχουν τόσες καί τόσες θρησκείες. Ὁ χριστιανισμὸς

λιτιστικούς λόγους, παρά γιὰ θρησκευτικούς. Εἴμαστε ξένοι, σέ ξένη γῆ!

Οἱ ἐκκλησίες ἐδῶ μᾶς προσφέρουν τάξεις γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας γιὰ τὰ παιδιὰ μας, τμήματα ἐκμάθησης παραδοσιακῶν ἐλληνικῶν χορῶν ἀλλὰ καί τὴν εὐκαιρία νὰ συναντηθοῦν μέ ἄλλα ἐλληνοπούλα, ἔστω γιὰ μιά μέρα τὴν ἐβδομάδα! Σέ μᾶς τοὺς μεγάλους δίνουν τὴ δυνατότητα νὰ γνωριστοῦμε μέ ἄλλους

συμπατριώτες μας, νά μιλήσουμε στη γλώσσα μας, νά κρατήσουμε άσβηστη στην καρδιά μας τήν έλληνορθόδοξη πολιτιστική κληρονομιά μας!

Μπορώ νά σάς πώ μέ βεβαιότητα, ότι οί Έλληνες τής Διασποράς είναι πό Έλληνες άπ' αυτούς πού ζούν στην Ελλάδα! Πονάμε γιατί βιώνουμε τήν αποξένωση, τόν αποχωρισμό, πονάμε γι' αυτά πού χάσαμε καί γιά όσα δέν έχουμε. Κρατάμε όνειρα πολλών χρόνων στά χέρια μας...

Ο Έλληνισμός τής Διασποράς έχει κρατήσει τά ήθη καί τά έθιμα τής πατρίδας μας, τήν παράδοση, τήν έλπίδα τής πατρίδας ζωντανή.

Δέν θέλουμε νά ακούμε ξένα τραγούδια, όπως αυτά πού ακούγονται παντού στά μπαράκια τής πατρίδας μας, αλλά

έλληνικά! Δέν θέλουμε νά τρώμε ξένα φαγητά, όπως έχει γεμίσει ή Αθήνα μέ ξένα έστιάτορια, θέλουμε έλληνικά!

Οί Έλληνες τής Διασποράς αληθινά πονούν καί ύποστηρίζουν τήν Ελλάδα! Αυτοί είναι πού θυσιάζονται... σπατάλησαν τά νιάτα τους στη δουλειά, δίνοντας τόν προσωπικό τους άγώνα στην ξενιτιά, μακριά από τή μητέρα

- πατρίδα καί τούς άγαπημένους τους συγγενείς. Μέ σκληρή προσπάθεια καί συχνά κάτω από αντίξοες συνθήκες κατάφεραν νά άνελιχθούν κοινωνικά καί οικονομικά καί νά παίζουν σήμερα σημαντικό ρόλο στην πολιτική σκηνή τής χώρας, έπηρεάζοντας τούς κυβερνώντες στην λήψη των πολιτικών τους αποφάσεων. Αν αυτή τή στιγμή τά Σκόπια δέν όνομάζονται ακόμα Μακεδονία, αυτό όφείλεται αποκλειστικά καί μόνο στο ισχυρό έλληνικό λόμπι τής Αμερικής!

Οί Έλληνες τής Διασποράς άγωνίζονται γιά νά μήν πάψει ή Ελλάδα νά ύπάρχει. Οί πρόγονοί μας υπέφεραν 400 καί 500 χρόνια σκλαβιάς καί θυσιάστηκαν γιά τήν έλευθερία τής πατρίδας μας, ενώ έμεις, οί Νεοέλληνες, σέ μιά μόνο γενιά, ξεπουλάμε τά πάντα, μέ τό χαμόγελο στά χείλη!

Όλα αυτά δέν ισχύουν γιά τόν έλληνισμό τής Διασποράς. Έμεις επιδιώκουμε νά παντρεύουμε μέ Έλληνες τά παιδιά μας άγωνιζόμαστε νά κρατήσουμε ζωντανά τά έθιμά μας, νά στηρίξουμε τήν πατρίδα μας στο χάρτη τής γής καί νά σηκώσουμε τήν Όρθοδοξία.

Μέ λίγα λόγια, οί Όρθόδοξες έκκλησίες έδώ στην Αμερική, δέν είναι άπλως έκκλησίες, είναι ό Έλληνισμός μας!

Στη μικρή πόλη τής Τεμέκουλα έχουμε ιερέα μόνο τίς Κυριακές. Πρόσφατα αγοράσαμε γή γιά νά μεγαλώσουμε τήν έκκλησία μας. Δουλέψαμε όλοι μας σκληρά καί γιά πολλά χρόνια, άφιερώνοντας άπειρες ώρες από τόν προσωπικό μας χρόνο, γιά νά πάρουμε αυτό τό κομμάτι γής καί νά τιμήσουμε τόν άγιο Νικόλαο. Είμαστε πολύ

λίγοι οἱ Ἕλληνες πρώτης γενιᾶς πού ἀνήκουμε στήν ἐνορία τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς Τεμέκουλα. Αὐτοί οἱ λίγοι, μιά χούφτα μόνο, εἴμαστε σάν ἀδέρφια.

Ὁ πόνος τῆς ξενιτιάς σου δίνει ἄλλη δύναμη. Νοιαζόμαστε ὁ ἓνας γιά τόν ἄλλον. Ἡ διαφορά στή δικιά μας ἐκκλησοῦλα εἶναι πώς δέν πᾶμε γιά τήν κουλτούρα, ὅπως κάνουν πολλοί στίς μεγάλες ἐκκλησίες. Ἐμεῖς πηγαίνουμε γιά τή Θεία Λειτουργία. Πηγαίνουμε γιατί μᾶς καλεῖ ὁ Θεός. Πηγαίνουμε

γιά νά συμπροσευχηθοῦμε μέ τοὺς συμπατριῶτες μας, γιά τήν κοινωνία, γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας.

Ἐγώ πηγαίνω, γιατί αἰσθάνομαι ἄδεια ἂν τύχει κάτι καί ἀπουσιάσω κάποιες φορές. Πηγαίνω γιατί θέλω νά δώ τήν ἐκκλησίά μας νά μεγαλώνει.

Προσεύχομαι, ὅμως, νά μὴν χάσει ποτέ τήν πνευματικότητά της καί τόν προορισμό της.

www.saintnicholastemecula.org

Danielle Bonny

**Μήνυμα τό ὁποῖο ἀπέστειλε μιά ἐν Χριστῷ ἀδελφή,
Ὁρθόδοξη, ἀπό τή Γαλλία, πού κατοικεῖ στήν Ἑλλάδα.**

Οπως εἶπε, ἡ ἀπόφασή της νά γράψει ἦταν ἐντελῶς αὐθόρμητη, κατόπιν μελέτης διαφόρων ἄρθρων πού ἀναφέρονταν στόν πόθο, μερικῶν, τῆς ἀλλαγῆς τῆς λειτουργικῆς μας γλώσ-

τῆς Ὁρθοδοξίας λοξοδρομοῦμε σέ ἐσπερίστικες ἀτραπούς, τύπου «Βαρλαάμ». Εὐλογεῖτε. Εἶμαι ξένη, ἀπό τή Γαλλία, ζῶ στήν Ἑλλάδα 20 χρόνια. Πρώην Καθολική, ἀσπάσθηκα τήν Ὁρθοδοξία πρὶν ἀπό 7 χρόνια.

**Ἡ Ὁρθοδοξία δέν εἶναι μία θρησκεία, ἓνας σύλλογος,
ἓνας ἀνθρώπινος ὀργανισμός· εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ
στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.**

σας. Ἐντύπωση προκαλεῖ τό γεγονός πώς προσεγγίζει τό θέμα μέ βαθιά πίστη καί ὄχι μέ ὀρθολογιστικό πνεῦμα. Οἱ νεοφώτιστοι πολλάκις δίνουν μαθήματα Ὁρθόδοξου πνευματικότητος, ὅταν ἐμεῖς πού γεννηθήκαμε ἐντός

Ἐφυγα ἀπό τό «θέατρο», διότι μοῦ ἀποκαλύφθηκε ἡ Ἀλήθεια. Μέ τήν ἀνάγνωση τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τοῦ Ψαλτηρίου καί τόν ἐκκλησιασμό ἤρθα σέ ἐπαφή μέ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά. Οὐδέποτε ἡ δυσκολία πού ἀντιμετωπίζω στήν

κατανόηση τῶν Γραφῶν ἀποτελοῦσε ἐμπόδιο στήν κοινωνία μου μέ τόν Θεό. Τό κάθε τι ἔχει λόγο πού ὑπάρχει, ὅπως ὑπάρχει. Ὁ Θεός μέ τή χάρη Του ἀναπληρώνει ὅλα μας τά κενά καί τίς ἐλλείψεις. Ἄς μήν γίνει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ λόγια... Ἄς μήν τά φέρουμε ὅλα κομμένα καί ραμμένα στά ἀνθρώπινα μέτρα μας. Τόσα φωτεινά παραδείγματα σύγχρονων ἀγίων καί γερόντων οἱ ὁποῖοι κατεῖχαν ἐλάχιστη κατά κόσμον μόρφωση καί ὅμως, ἦταν τόσο πλούσιοι κατά Θεόν. Σήμερα γεμίσαμε ἀπόψεις, ὅλοι ἔχουμε ἀπόψεις γιά τά πάντα. Πολ- λά λέμε γιά τόν Θεό, ὅμως λίγα βιώνου- με ἀπό αὐτά πού λέμε. Ἡ Ὁρθοδοξία δέν εἶναι μία θρησκεία, ἓνας σύλλογος,

ἓνας ἀνθρώπινος ὀργανισμός· εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.

Ἔτσι τό ζῶ, ἔτσι αἰσθάνθηκα, ὅταν μέ καλωσόρισε. Σέ αὐτό τό σπίτι εὐχομαι νά παραμείνω μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ μέχρι νά ἀναχωρήσω γιά τήν αἰώνια πατρί- δα μας. Αὐτή πού χάσαμε καί ποθοῦμε ὅλοι. Τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχουν ὅχι ὡς αὐτοσκοπός ἀλλά ὡς μέσο γιά νά πλησιάσουμε τόν Θεό. Καρδιακά, ὅχι ἐγκεφαλικά. Τόν Θεό δέν τόν βρίσκει κανείς μέ μαθηματι- κή ἀκρίβεια, γι' αὐτό ἔλεγε ὁ μακα- ριστός Γέροντας Παῖσιος ὅτι, «ἓνας ἀναστεναγμός μέ πόνο ψυχῆς ἀξίζει 1000 «Κύριε ἐλέησον»...

Ναυσικάς Καραγιαννίδου

ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΝΕΩΝ ΤΗΣ ΑΥΛΩΝΑΣ

Συγχαίρουμε τούς μαθητές πού φρόντισαν καί ἐπιμε- λήθηκαν τήν καθαριότητα αὐτῆς τῆς τάξης - Μπράβο παιδιά!», ἔγραφε ἡ ἀφίσα πού βρῆκαν στόν πίνακα οἱ μαθητές μπαίνο- ντας στήν τάξη. Ἡ ἐπιβράβευση τῶν καθηγητῶν λειτούργησε ὡς κίνητρο γιά μὴ μαθητές.

Μία «δημιουργική» ἄμιλλα κυριάρ- χησε στό σχολεῖο. Οἱ αἰθουσες ἔλαμψαν γιά ἓναν ἔπαινο. Ἡ τόσο μεγάλη προθυ- μία, ὅταν μάλιστα γνώριζαν ὅτι ἡ πρά-

ξη τους δέν θά προσμετροῦσε ἀλλοῦ, θά προκαλοῦσε σέ πολλούς ἐκπληξη.

Γιατί οἱ μαθητές πού μέ τόσο ζήλο καθάρισαν τήν αἶθουσά τους, γιά ἓνα «μπράβο», εἶναι μαθητές τοῦ Γυμνα- σίου - Λυκείου τοῦ Εἰδικοῦ Καταστή- ματος Κράτησης Νέων Αὐλώνα. Κα- ταδικασμένοι γιά κάθε εἶδους ποινικό ἀδίκημα, ἀκόμη καί γιά τά βαρύτερα -κάποιοι εἶναι ὑπόδικοι- μέ ἀποφάσεις δικαστηρίων ἢ μέ τήν κατηγορία ὅτι διέπραξαν ἀξιόποινες πράξεις πρὶν συ- μπληρώσουν τά 21 τους χρόνια. Μερι-

κοί είναι κάτω τῶν 18 ἐτῶν...

«Κανείς δέν τούς ὑποχρεώνει νά πᾶνε στό σχολεῖο, εἶναι δική τους ἐπιλογή, καί αὐτό θά ἔπρεπε νά τούς τό ἀναγνωρίσουμε. Τά παιδιά πού φοιτοῦν στό σχολεῖο ἀγωνίζονται. Ἀλλά δέν φτάνει ὁ δικός τους προσωπικός ἀγώνας, πρέπει καί ἐμεῖς ὡς κοινωνία νά τά βοηθήσουμε, δίνοντάς τους μία οὐσιαστική δεύτερη εὐκαιρία», μᾶς εἶπε ὁ διευθυντής τοῦ Γυμνασίου - Λυκείου Εἰδικοῦ Καταστήματος Κράτησης Νέων Αὐλῶνα, Πέτρος Δαμιανός.

Καί πρόσθεσε: «Μᾶς ρωτοῦν κατά καιρούς γιά τό σχολεῖο πού εἶναι μικρό. Ψιλὰ γράμματα, δέν ἀποθαρρύνουν αὐτά τά παιδιά, οὔτε τά κάγκελα τῆς φυλακῆς. Αὐτό πού στήν πραγματικότητα τούς κόβει τά φτερά εἶναι ἡ ἀντιμετώπιση τῆς κοινωνίας. Ὅ,τι καί νά κάνουμε οἱ καθηγητές καί ὅσο καί

νά προσπαθοῦν ἐκεῖνα μέσα στή φυλακή, ὅταν βγοῦν ἔξω, καί ἡ κοινωνία τά ἀντιμετωπίζει ὡς ἐγκληματίες καί ὄχι ὡς ἀνθρώπους πού προσπαθοῦν νά κάνουν μία νέα ἀρχή, εἶναι σάν νά τά σπρώχνει ξανά στήν παρανομία. Θέλουμε ὡς κοινωνία νά τά βοηθήσουμε; Νά τούς δώσουμε δουλειά, ὅταν μᾶς χτυπήσουν τήν πόρτα. Δέν ἀρνοῦνται ὅτι σέ κάποια στιγμή τῆς ζωῆς τους παρανόμησαν, γι' αὐτό βρίσκονται ἐδῶ μέσα. Δέν ζητοῦν ἐλεημοσύνη, ἀλλά μία δεύτερη εὐκαιρία».

Ἀπό τήν ἐμπειρία του ὡς ἐκπαιδευτικοῦ κατά τή δεκαετή θητεία του στή θέση τοῦ διευθυντῆ τοῦ Γυμνασίου - Λυκείου ἀναφέρεται στή συγκίνηση πού αἰσθάνεται βλέποντας τά παιδιά νά ἀποκαλύπτουν πτυχές τοῦ ἑαυτοῦ τους πού ὡς τώρα δέν τούς δόθηκε ἡ δυνατότητα νά ἐκδηλώσουν. «Ἐρχονται ἀγρίμια, δείχνουν νύχια, πού εἶναι τρόπος ἄμυνας, ἀλλά σιγά σιγά χαλαρώνουν, γλυκαίνουν τά πρόσωπά τους, γιατί συνειδητοποιοῦν ὅτι δέν ἔχουν λόγο νά εἶναι ὀργισμένα».

Ὁ διευθυντής τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου τοῦ Εἰδικοῦ Καταστήματος Κράτησης Νέων Αὐλῶνα, Νίκος Ἀρμένης, ἐκτιμᾷ ὅτι ἓνα ποσοστό δέν θά ἔπρεπε νά βρίσκεται ἐκεῖ, «γιατί εἶναι φυλακή, ὄχι ἀποθήκη ψυχῶν». Πρόκειται, ἐξηγεῖ, «γιά ἀλλοδαπά παιδιά πού δέν εἶχαν χαρτιά ἢ πού πουλοῦσαν cd «μαϊμού». Δέν εἶναι λόγοι αὐτοί γιά νά κλείσεις ἓνα παιδί στή φυλακή. Ἄν ἔχει κοινωνικό πρόσωπο τό κράτος, ἄς τό δεῖξει δίνοντάς του δουλειά. Συνένοχοι εἶναι καί ὅλοι ὅσοι ἀγοράζουν τά cd αὐτά ἀπό βασανισμένα παιδιά πού δέν ἔχουν νά φᾶνε. Ὅσο γιά τά παιδιά πού πράγματι ἔχουν παρανομήσει, θά ἔπρεπε νά

ασχοληθούμε καί μέ τό πρίν. Τί κάνει τό κράτος στόν τομέα πρόληψης; Ἀλλά καί ἔμεῖς ὡς κοινωνία, τά καθοδηγοῦμε σωστά ὥστε νά μὴν παρανομιῶσουν;. Καί φυσικά τί γίνεται μετά, ὅταν ἀποφυλακίζονται;» Ἀλλοδαπός μαθητής ἀπό τήν Τουρκία, καταδικασμένος γιά λαθρεμπόριο, μᾶς δίνει μία ζωγραφιά του πού ἀπεικονίζει μία ἀρκούδα μέ λεζάντα: «Ἀνακυκλώστε γιά τίς ἀρκούδες».

Ἐξω ἀπό το σχολεῖο, οἱ μαθητές ἔχουν ζωγραφίσει στούς τοίχους ἕνα ἡλιακό ρολοῖ πού δείχνει τόν «ἀληθῆ ἡλιακό χρόνο», καί ἀπό κάτω ἔχει γράψει τή φράση: «ὁ ἥλιος λάμπει γιά ὅλους». Ἀλλοῦ τῇ Γῇ, ἕνα περιστέρι πού συμβολίζει τήν εἰρήνη καί δυό χέρια πού σφίγγει τό ἕνα τό ἄλλο. Ἄλλη ζωγραφιά ἀπεικονίζει μία σιδερένια μπάλα πού σπάει τόν τοῖχο γιά νά φανεῖ ἕνα σπίτι μέσα στή φύση.

Πηγαίνουμε στήν ἐκκλησία τῆς φυλακῆς. Εἶναι ἡ μέρα πού ἐπισκέπτεται τά παιδιά ὁ πατέρας Μανώλης Μάρκος μέ ὁμάδα εὐαισθητοποιημένων πολιτῶν. Κάθε φορά τούς φέρνουν ρούχα, βιβλία, τρόφιμα καί συζητοῦν μαζί τους. Τά παιδιά τούς περιμένουν ἀνυπόμονα. Ἕνας 19χρονος ἀπό τή Νιγηρία, πού βρίσκεται στή φυλακή «γιά ναρκωτικά», ζητάει τήν ἐπόμενη φορά νά τοῦ φέρον τή Βίβλο στά ἀγγλικά, ἕνας 15χρονος ἀπό τή Σομαλία εἶναι πανευτυχής μέ τά ὀλοκαῖνουργια ἀθλη-

τικά παπούτσια πού φοράει καί ἕνας 20χρονος Γεωργιανός, πού εἶναι μέσα «γιά ληστείες», κοιτάει φοβισμένος καί ἐπιφυλακτικός, ἀποφεύγοντας κάθε ἐπικοινωνία.

Λίγο πρίν ἀπό τήν ἔξοδο, στό τζάμι τοῦ καφενεῖου τῆς φυλακῆς, στεκόμαστε μπροστά σέ εἰκόνες Ἀγίων καί τῆς Παναγίας. «Ἐγώ τίς ἔχω βάλει», μᾶς λέει ἕνας 23χρονος πού ἀποφυλακίζεται μετά ἀπό ποινή 3 χρόνων «γιά ναρκωτικά». Περιμένει μέ ἀνυπομονησία καί ἐλπίδα.

Ὁ κ. Δαμιανός μᾶς λέει γιά ἀνάλογη περίπτωση μαθητῆ του πού ἀποφυλακίστηκε καί ἀπό τότε δέν ἔχουν ἀκούσει νέα του... «Τραβήξατε τήν ψυχή μου ἀπό τή σκοτεινιά τῶν κελιῶν καί τή βγάλατε ἔξω στό φῶς κάποιου δικοῦ σας ἡλίου», τοῦ εἶχε γράψει σέ γράμμα πού τοῦ ἔδωσε λίγες μέρες πρίν ἀπό τήν ἀποφυλάκισή του, καί δημοσιεύθηκε στήν ἐφημερίδα τοῦ σχολείου. «Αὐτό τό παιδί μπορεῖ νά διακριθεῖ στή λογοτεχνία», τονίζει. «Πρόκειται γιά ἕνα σπάνιο πηγαῖο ταλέντο στό γράψιμο. Κάνουμε ἐκκληση -ὅλοι οἱ καθηγητές- νά ἐπικοινωνήσῃ μαζί μας, νά μάθουμε νέα του. Εἶναι ἐγκλημα νά πάει χαμένο, νά μὴ βοηθηθεῖ».

Ἡ ἱστοσελίδα τοῦ σχολείου εἶναι: <http://gym-par-avlon.att.sch.gr>.

Ἐφημερίδα Ἐλευθεροτυπία, 03/03/2010

Συμβούλιο Ἀποδήμιου Ἑλληνισμοῦ
Ὠκεανίας & Ἄπω Ἀνατολῆς

ΕΝΤΑΞΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΣΤΟ ΠΑΝΑΥΣΤΡΑΛΙΑΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Τό Σ.Α.Ε. Ὠκεανίας & Ἄπω Ἀνατολῆς, κατόπιν ὁμόφωνης ἀπόφασης τῶν μελῶν του, στήν Ἑτήσια Γενική Συνέλευση τῆς 11-4-2010 γιά ἄμεσες ἐνέργειες ἔνταξης τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας στό ἀναδομούμενο ἐκπαιδευτικό παναυστραλιανό σύστημα διδασκαλίας, συγκάλεσε ἐπείγουσα συγκέντρωση γιά τήν 23η Ἀπριλίου 2010 στή Μελβούρνη, στό χώρο τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας Μελβούρνης, 168 Lonsdale Street, στίς 7 μ.μ., μέ θέμα τό συντονισμό ἐνεργειῶν γιά ὑποβολή εἰσήγησης στήν Ὑπουργό Παιδείας σχετικά μέ τήν ἔνταξη τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας.

Στή συνεδρίαση κλήθηκαν νά συμμετάσχουν οἱ μεγαλύτερες Ἑλληνικές καί Ἑλληνοκυπριακές Κοινότητες τῆς Αὐστραλίας, τό Ἑλληνο-Αὐστραλιανό Συμβούλιο (ΑΗC), ἐκπρόσωποι τῶν Τμημάτων Ἑλληνικῶν Σπουδῶν ἀπό τά Πανεπιστήμια Sydney, Macquarie, UNSW, La Trobe, Flinders, Notre Dame and Charles Darwin, καθώς ἐπίσης καί ὁμοσπονδιακοί καί πολιτειακοί Αὐστραλοί πολιτικοί ἑλληνικῆς καταγωγῆς.

Ἄμεσος στόχος, νά κατανοηθεῖ ἡ ἀνάγκη γιά ὑποβολή μιᾶς κοινῆς καί ἐκπαιδευτικά ἐμπεδωμένης πρότασης

τῶν ἀκαδημαϊκῶν μας, ἐκ μέρους τῆς συμπαγοῦς ὁμογένειας τῆς Αὐστραλίας πρὸς τήν ἀρμόδια ὁμοσπονδιακή ἀρχή, γιά συμπερίληψη τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας στό νέο σύστημα. Ἡ συμμετοχή ὅλων τῶν προαναφερόμενων φορέων κρίνεται ἀπαραίτητη καί εὐελπιστοῦμε ὅτι ἡ συνάντηση θά ἀποτελέσει ἀπαρχή ὁμόψυχης καί ἀποτελεσματικῆς δράσης στό θέμα αὐτό, πού ἀποτελεῖ γιά τήν ὁμογένεια τῆς Αὐστραλίας τή σημαντικότερη πολιτισμική πρόκληση τῶν τελευταίων δεκαετιῶν.

Στή συνεδρίαση θά παραστοῦν ὁ Ἐξοχ. Πρέσβης τῆς Ἑλλάδος στήν Κάμπερρα κ. Ἀλέξιος Χριστόπουλος, ὁ Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στήν Μελβούρνη κ. Χρῆστος Σαλαμάνης καί ὁ Ἐκπαιδευτικός Ἀκόλουθος κ. Χαράλαμπος Λαδόπουλος. Εὐελπιστοῦμε ὅτι οἱ συντονισμένες ἐνέργειες τῶν ὁμογενειακῶν φορέων, θά βοηθήσουν στή διαμόρφωση μιᾶς θετικῆς ἀπόφασης ἐκ μέρους τῆς ἀρμόδιας Ὑπουργοῦ Παιδείας, γιά ἔνταξη τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας στό αὐστραλιανό σύστημα Παιδείας, γεγονός πού θά ἀποτελέσει ἀπαρχή μιᾶς νέας περιόδου γιά τή γλώσσα μας στήν Αὐστραλία.

20 Ἀπριλίου 2010

Παναγιώτη Τελεβάντου

ΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Ο Πρόεδρος της Ρωσικής Όμοσπονδίας κ. Ντιμίτρι Μεντβέντεφ έξέπληξε τούς πάντες, όταν στο αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο ABC δήλωσε ότι η ζωή του άλλαξε ριζικά άφ'ότου άσπασθηκε την Ορθοδοξία.

«Πιστεύω είναι καλό για μένα, γιατί από τότε η ζωή μου έχει αλλάξει! Δεν μιλάς ποτέ δημόσια για κάτι τέτοιο, διότι τά θρησκευτικά αισθήματα πρέπει να παραμένουν κάπου βαθειά μέσα σου. Όταν κάποιος επιδεικνύεται γι' αυτό δεν είναι είλικρινής, τό κάνει για δημόσιες σχέσεις καί αὐτοπροβολή».

Έρωτηθείς ό Πρόεδρος Μεντβέντεφ γιατί μπήκε μέσα στην Έκκλησία, μεταξύ άλλων τόνισε: «Ένωσα ότι τό έχω ανάγκη, ένιωσα έσωτερικά την επιθυμία νά τό κάνω».

Έπίσης, σύμφωνα μέ τόν Πρόεδρο της Ρωσίας κ. Μεντβέντεφ, στην έρώτηση γιατί οί άνθρωποι πηγαίνουν στην Έκκλησία; Απάντησε: «έπειδή αισθάνονται μία έσωτερική ανάγκη».

Τέλος, ό ισχυρός άνδρας της Ρωσίας, τόνισε: «Εγώ στά 23 μου αισθάνθηκα ότι τό είχα ανάγκη».

ΟΣΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ

Λόγος στὸν Προφήτη Ἰωνᾶ καὶ γιὰ τὴν μετάνοια τῶν Νινευιτῶν.

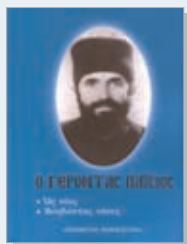
Προσφέρεται ΔΩΡΕΑΝ

Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΜΑΣ

Βιομετρικὰ διαβατήρια, Ἡλεκτρονικὲς ταυτότητες... (Δεύτερη ἔκδοση)

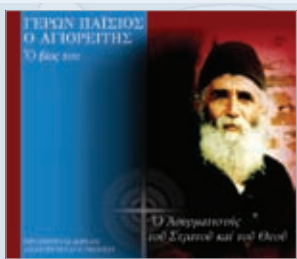
Τιμὴ: 7 Εὐρώ

Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΠΑΪΣΙΟΣ - ΩΣ ΝΕΟΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Ἑκδοση τοῦ κέντρου νεότητος καὶ μελέτης-προβολῆς τῶν ἀξιῶν μας «Ἐνωμένη Ρωμηοσύνη»

Προσφέρεται ΔΩΡΕΑΝ

ΒΙΟΣ ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΠΑΪΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

Ὀπτικοακουστικὴ ψηφιακὴ κασετίνα μὲ τὸν βίο τοῦ Γέροντος Παΐσιου.

Προσφέρεται ΔΩΡΕΑΝ

ΜΟΛΙΣ ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

«Τό Μυστήριον τοῦ Γάμου - Κοινωνία Ἀγάπης»

Προσφέρεται ΔΩΡΕΑΝ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΙ Η ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

References

- σελ. 3 Ευαγγέλιος της Θεοτόκου, Η αρχαία της εκδόσεως
 σελ. 4 **ΘΕΟΤΟΚΟΣ** και **Ο ΣΩΤΗΡ**
 σελ. 5
 σελ. 6 Κραυγή σωτηρίας
 σελ. 7 ΑΙΤΗ
 σελ. 8 Ο ΗΡΩΔΗΣ της Μακεδονίας ήρθε από τα ρόμα των παθόντων
 σελ. 9 **Η εισαγωγή της 'α' στα εβανγγέλια**
 σελ. 10 **Το λαόν στη χριστιανική Αίτρεία**
 σελ. 11 **Τα μύηται του Παρθένου**
 σελ. 12 **Κραυγή αληθείας**
 σελ. 13 **Το Άγιο Πάθος**
 σελ. 14 **Αυτοόχθους λαοί**
 σελ. 15 **Οι τρεις Ιεράρχεις**
 σελ. 16-17 **Το θαύμα του Σαββάν μας ...**
 σελ. 18-19
 σελ. 20 **Οι μαθηταί**
 σελ. 21 **Γέννηση Μάρτυρος**
 σελ. 22 **La tertia ferociter: ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ**
 σελ. 23 **η φλογέρα**
 σελ. 24 **ΘΕΟΛΟΓΙΑ: κτήρια**
 σελ. 25 **Ο θάνατος κόσμος των λείων**
 σελ. 26 **ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑ: Το έλαιο των λείων**
 σελ. 27 Προσφορά του παιδιού από κακή χρήση του διακόσιου
 σελ. 28 **Μία παραγωγή έργο από απύλη της δικής**
 σελ. 29 **Ούτος του υπολογιστή**
 σελ. 30-31 **Πόθος Πορτίου** **Αλ. Παπαδημαρίτης**

ΣΚΕΛΙΑΣΜΟΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΔΡΕΑΝ ΕΚΤΥΠΩΤΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

3Ε ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ Α.Ε.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΑΚΗΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ
 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
 ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
 ΠΛΑΤΩΝΑ 122-124, 12404 ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ
 ΤΗΛ:21046 10 915, FAX:21046 14 473
 ΤΥΠΕΥΘΗΚΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
 ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑΝΙΔΗ
 ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΝ
 ΒΙΚΤΟΡΙΑ ΤΗΜΕΛΑ
 ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
 ΣΤΕΛΙΑ ΠΑΠΑΡΑ

Υπεύθυνος περιοδικού
Γιώργος Ανανιάδης

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Προς: «ΕΝΩΜΕΝΗ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ» ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΝΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ-ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΜΑΣ
Μοναστηρίου 225, 54628 Μενεμένη-Θεσσαλονίκη, τηλέφωνο.: 2310 552207, τηλεομοιότυπο.: 2310 552209

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Τ. Κ.: ΠΟΛΗ: ΧΩΡΑ:

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

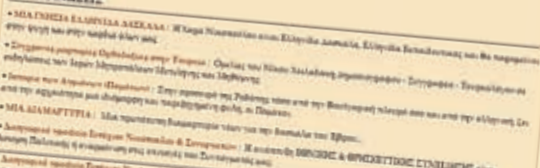
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ: ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: 20 ΕΥΡΩ, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: 40 ΕΥΡΩ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: Eurobank, IBAN: GR4002603220000140200352972, BIC: EFGGBGRA

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΕ ΤΗΝ
ΑΧΕΛΩΟΣ TV
«ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ»

ΥΠΟ ΕΚΔΟΣΗ

ΠΑΝΤΕΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ
(ΠΑΝΤΕΛ-ΑΓΑ)

ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΥ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΑΝΤΑΡΤΙΚΟΥ

Μνῆμες
τοῦ Ποντιακοῦ Ἐπους
1913-1922

ΕΝΩΜΕΝΗ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΟΤΗΤΟΣ
ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ-ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΜΑΣ
«ΕΝΩΜΕΝΗ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ»

Τηλέφωνο: 2310 55 22 07, Email: contact@enromiosini.gr
www.enromiosini.gr